ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

ОРГАН
ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

Ч. 4 МЮНХЕН 1950

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

Число 1 (4) Мюнхен — Німеччина жовтень 1950

ЗМІСТ:

	Стор.
Вступ	1
Олександер Тисовський: **Кудою йти?**	3
Северин Левицький: **Фронтом до громадянства**	8
Леся Храплива: **Ми вийшли в далеку мандрівку . . .**	10
Атанас Фіґоль: **Думки**	12
І. В. М., ЛЧ.: **Чергові завдання (лицем до громадянства)**	25
Володимир Янів: **До питання суспільної функції Пласту**	33
Юліян Крижановський: **Я-пластун**	40
Степан Охримович, ЧК: **Пластова й громадська робота**	43
Наталка Білозор: **Старше пластунство в »Новому Світі«**	45
Дмитро Петрів: **Практикуймо Пластовий Закон**	55
Ліда Палій: **До питання пластового виховання**	57
Осип Е. Бойчук: **Громадський підхід до громадських справ**	65
Атанас Міляпич: **Пластовий Рух і міжнародній Скавтінґ**	76
Правне положення СУП у сучасну пору	85
З нашого життя	86
У зустрічі з проблемами (з документів часу)	92
Офіційна частина Булави УПС	97
Пластова бібліографія	103

АВТОРИ ЦЬОГО ЧИСЛА:

Білозор Наталка, ст. пл. 2. К. УСП »Перші Стежі«, референтка УСП-ок у Булаві Головної Командантки Пластунок, лікар.
Бойчук Осип Е., пл. сен. 3. К. УПС »Лісові Чорти«, член ГПС і заступник голови УПС, мґр. прав, адвокат.
Крижановський Юліян, ст. пл. 3. К. УСП »Лісові Чорти«, студент.
Лабунька Мирослав, ст. пл. 5. К. УСП »Орден Хрестоносців«, студент теології.
Левицький Северин, пл. сен. 1. К. УПС ім. Ст. Тиссевського, Верховний Отаман УПУ, голова ГПРади й голова УПС, проф. гімн.
Міляпич Атанас, пл. сен. 3. К. УПС »Лісові Чорти«, член ГПС, економіст, громадський діяч, інж. будівн.
Мосора-Франкен Дарія, ст. пл. 2. К. УСП »Перші Стежі«, інж. архітект.
Палій Ліда, ст. пл. 2. К. УСП »Небші Стежі«, студентка.
Петрів Дмитро, ст. пл. 15. К. УСП »Запорожці«, студент.
Тисовський Олександер, пл. сен. 1. К. УПС, основоположник і ідеолог Пластового Руху, автор »Життя в Пласті«, д-р філ., проф. унів.
Фіґоль Атанас Ю., пл. сен. 3. К. УПС »Лісові Чорти«, голова ГПС, д-р прав, мґр. філ.
Храплива Леся, ст. пл. 4. К. УСП »Лісові Мавки«, студентка.
Янів Володимир, пл. сен. 3. К. УПС »Лісові Чорти«, науковець, публіцистичні й літературні праці, д-р філ., доц. УВУ.

(Скороти: УПУ — Український Пластовий Улад; ГПР — Головна Пластова Рада; ГПС —Головна Пластова Старшина; УПС — Улад Пластунів Сеніорів; УСП — Улад Старших Пластунів; К — курінь; ст. пл. — старший пластун(-ка); пл. сен. — пластун сеніор.)

Увага! Оце число ПШ виходить як четверте з черги. Три перші числа появилися на Рідних Землях в 1930 році й вони вичерпані.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ

СКОБ

ОРГАН ПЛАСТОВОЇ ДУМКИ

„Scouts Way" Nonperiodical Review of the Ukrainian Rovers and Old Scouts.

Число 1 (4) Мюнхен—Німеччина **жовтень 1950**

LIBRIS

У двадцятиліття існування Сеніорату — після двадцятилітньої перерви — відновлюємо Пластовий Шлях. Поки що видаємо його як неперіодичний журнал. Згодом будемо намагатись зробити його квартальником.

*

Оце чергове число Пластового Шляху зродилося сьогодні — як і перед двадцятьома роками — з пекучої потреби провідницького слова:

„. . . вказати позначений українським духом і культурою пластовий шлях . . . .

. . . . зафіксувати кожний етап розвитку нашого Уладу та стати збірником придбаного пластового досвіду — " (П. Ш. ч. 1. 1930).

Сьогодні ці завдання не менш актуальні, як тоді, хоч — очевидно — життя добавило до них ще й інші.

Під час двадцятирічної мовчанки нашого журналу ми — на пластовому шляху — не дармували. Наш придбаний досвід і наше скавтове „Вірую", втілене в своєрідності українського Пласту, ми передали світові через „Велику Гру" нашого друга Юрія Старосольського.

Наш виряд на перші роки нового поселення закордоном ми підготовили Пластовим Конґресом навесні 1948 р.

Сьогодні продовжуємо започатковану дію у формі журналу, що в'язатиме розпорошених, ширитиме слово, що допоможе нам іти спільно пластовим шляхом до Великої Мети.

*

Журнал наш в ідеологічно-теоретичній частині вповні дискусійний. Тільки статті з виразним зазначенням схвалення їх змісту через ГПС чи ГПР є обов'язуючим пластовим законом.

Поза тим ми хочемо живих, відважних, навіть „єретичних" думок, щоб висловлена правда була міцнішою, яркішою й живішою в нашому журналі.

*

У нашому журналі.... Добре, але хто — ми? Ми — це старші пластуни, сеніори і пластові приятелі, а навіть старше юнацтво; тобто коротко ті всі, хто знаємо вагу Пласту і дорожимо ним, — а дальше ми, що є відповідальні за виховання новацтва і юнацтва в пластовій ідеї вірности Богові й Україні.

*

Виховувати майбутню українську людину — це вічне і це основне в Пластовому Русі. Думки нашого основоположника Дрота, висловлені перед двадцятьома роками, не втратили своєї актуальности. Нав'язуючи нитку перерваної традиції, ми передруковуємо на першому місці його статтю „Кудою йти?"

Сьогодні за кордонами Батьківщини ще й інший обов'язок перед нами: охопити по змозі якнайширші шари української дітвори — не тільки тієї, що свіжо поселилася, але зокрема автохтонної, що вже, може, й мову забула — в новацькі, а там і юнацькі ряди, без різниці віровизнання та соціяльного стану батьків. Дати їй, цій дітворі, перші пелюстки любови далекої Батьківщини, любови до її предків, дати їй почуття гордости на українське походження і на причасність до української культури, прищепити їй пластовий світогляд — і наше завдання в великій мірі закінчене. Молодь майбутнього, вихована для майбутнього, прийде нам на зміну.

*

Але дати дітворі сильні підстави характеру — це значить бути нам — безпосереднім чи посереднім виховникам — добрим прикладом: в особистому і в громадському житті.

І тут друге преважливе для нас завдання, — може, ще важче від першого: суворими хочемо бути для себе самих. Всі охоплені виховними булавами, всі, хто є безпосереднім взором дітворі, мусять бути дійсно прикладом без закиду. Цій проблематиці і її переведенню в життя присвячуватимемо багато уваги.

*

Остання вимога означає, що ми не будемо ізолювати себе від українського громадянства. Правильне наше відношення до українського довкілля — це чергова тема наших дискусій на сторінках Пластового Шляху.

*

Вкінці ми хочемо сплатити нашій Батьківщині нашу частину довгу, який випливає з нашого побуту за кордоном. Чи то буде інформування світу про Україну, чи виборення належного місця серед світового скавтінгу, чи намагатисьмемо поширити нашу активність на інші ділянки міжнародних зв'язків — все це теж буде дбайливо обмірковане в нас.

*

А поруч всього ми не замкнені в собі, хоч дуже чітко мобілізуємо наші ряди. Ми не обмежуємо наших амбіцій, хоч наша програма скромна, на перший погляд сіра, а в реалізації преважка.

Наша віра в істину пластових ідей і Пластом виплеканих своєрідних виховних метод невгнута.

І ми завжди бажаємо великого!

Олександер Тисовський

Кудою йти?

Гутірка на тему органу пластового проводу

(Передрук: П. Ш. ч. 1, 1930)

Кудою йти? — це сутнє питання „Пластового Шляху". Бо й якже можна мостити „шлях", коли не зналось би, як і куди. Чи моя гадка й ці мої замітки дадуть ясну відповідь на таке питання, чи я взагалі як слід визнаюсь у цьому ділі, просто не знаю, але можу запевнити, що в тім, що скажу, використовую ввесь мій досвід, всі мої поміченння і оцінюю їх з можливою в людини безсторонністю. Думаю, що коли не інакшу, то хоч таку воно матиме вартість, що комусь іншому можливо буде порівняти мої погляди й мій досвід зі своїми, а порівняння дає найкращу змогу дійти до загальних правил.

На що звернути в першу чергу увагу? Маємо виховувати масу чи одиниці? Чи, може, масу через одиниці? Треба собі цей намір безсторонно усвідомити: ми, існуюче й якось там виховане покоління, маємо чи там хочемо відірватися від сучасности й від себе самих і нове покоління створити іншим, ніж ми є, й пристосувати до обставин життя інших, ніж наші

Мені це виглядає на зовсім смілу претенсію до ясновидючости й до екскорпорації. Людина вже нераз пробувала „вилізти із себе“ і створити щось поза чи понад себе, але при наймогутніших вискоках уяви завжди — тільки різно комбінувала те, чим сама є, чим є її сучасне окруження, і те, що сама пізнала. Так виглядають її найвищі поняття і мрії, коли приходиться їй їх собі уявити: янголів бачить вона окриленими людьми, безсмертні духи привиджуються їй з людськими рисами тіла й в одягах, які з безсмертністю не мають зовсім нічого спільного, лет у піднебесні простори уявляла вона собі — й ледви, чи досі про це не мріє — як лет птаха при допомозі рухових крил, і все інше, що опісля з'являється їй нараз в іншій, несподіваній формі, з'являється як нова, непередбачена нею дійсність. Не мушу хіба пригадувати, як зовсім інакше, ніж всі передбачення, обчислення, приготування, виглядала світова війна, як зовсім інакше поводились би ми тепер, якби перенесено нас у передвоєнну епоху, а як все ж таки знову зле підготовані зустрічали б ми нову всесвітню катастрофу, коли їй сподобалось би зараз вибухнути. Просто сказати: вміємо жити минулим і сучасним, але не вміємо вжитися в майбутнє. А коли так, то чи можемо братися за виховання молоді для цього майбутнього життя, для цих майбутніх обставин?

Скажете: цей сумнів, це питання означало б взагалі втрату віри в можливість і потребу всякого виховання, не тільки пластового. Тільки відрізняйте добре виховання від навчання, бо для навчання такий сумнів не вирине ніколи: щоб щось нове творити, треба конче навчитися того, що досі пізнано. А виховання — це надавання думкам і почуванням якогось напряму. Одначе відрізнім кожне інше виховання від пластового виховання. Отже кожне інше виховання, всупереч повищим сумнівам, є можливе: можу виховувати молодь для сучасности, сказати б: до „вірности“ тим обставинам, які тепер існують. Можна теж виховувати молодь для минувшини з наміром повороту в майбутнім до обставин, які нам подобалися в минулім. Ці наміри виховання цілком викональні, реальні, і про них у різних формах нераз чується. Тільки Пласт взяв у свою програму виховання для майбутнього.

З цієї трудности треба собі здати докладно справу. А кажу це тому, що багато між нами таких, які пластове виховання утотожнюють зовсім з вихованням взагалі — для сучасности або для минулого. Дехто вважає навіть це останнє за конкретне виконання абстрактної програми пластового виховання. За непорозуміння дуже легко, а ще легше за викривлення ідеології Пласту. Це викривлення, коли ще не в нас, то в деяких чужих уладах є вже фактом: в деяких скавтових уладах виховують молодь вже не для майбутнього, а з виразним наміром зберігати сучасність, а навіть повернутись до давним - давно минулого. Це наміри й цілі, скажу, приватної

ідеології, приватних інтересів, і тому такий Пласт у практиці б'ється завзято з голошеним собою пластовим законом. Пластовий закон являється при такім розумінні Пласту чимсь дуже умовним, просто в практиці невикональним. Тимсамим падає основа Пласту, Пласт — всупереч назві, часом навіть законно забезпеченій — перестає бути Пластом, пластовою ідеєю.

Щоб оминути злишнього непорозуміння, поясню, що пам'ятаю добре вислів „у молоді наша майбутність“, себто що кожне виховання думає про майбутність. Тільки коли кажу про виховання для сучасного або минулого, то маю на думці той плян, з яким виховники приступають до виховання молоді. Саме цей плян може відповідати сучасній або минулій формі, стилеві будівлі громадянського життя. Отож Пласт мав би виховувати за пляном не сучасного й не минулого, а майбутнього, досі не виконаного, просто ще неіснуючого стилю. Якже це можливе?

Якщо можливе, то Пласт є Пластом, якщо неможливе, то Пласт, в його властивім розумінні, є неможливий.

Я думаю, що Пласт є можливий і можливе пластове виховання. Розумію це так: є напевно деякі прикмети спільні взагалі всім стилям громадського співжиття. Їх можна вишукати, вибрати й поставити як аксіоми, які мусять бути респектовані при кожній будівлі сучасній, минулій, майбутній. Ці прикмети якнайкраще укріпити в характері молоді — це перша викональна, реальна ціль пластового виховання, виховання майбутнього громадянства, не вдаючись навіть у трудну штуку передбачування майбутніх обставин. Друга річ не так у пляні, як у методі.

Майбутніх громадян у властивому розумінні можуть виховати тільки сучасні, себто в нашому випадку теперішні пластуни. Кінець-кінцем, у зв'язку з цим є і те перше: бо тільки пластуни (в повному значенні цього слова, не ще лиш кандидати на назву пластунів) можуть як слід вичути, вислідити елементарність, необхідність деяких прикмет, що повторюються, що мусять повторюватися в кожній будівлі громадянського устрою, обчисленого на якесь тривання. Говорім конкретно: в позапластовім вихованні бачимо, напр., як виховник поучує молодь, що нездорово чи хочби й негарно, нечемно курити тютюн — а сам курить. Таких прикладів в різних красках і відтінках можна б, як відомо, навести безліч. Мені йдеться тільки про пояснення мойого погляду. Отож в пластовому вихованні не тільки щось таке не є допустиме, але недопустима є навіть думка, що треба виховувати інших власним прикладом. Така теоретична (а здебільшого невиконувана) засада може бути добра в позапластовому вихованні. У Пласті виховник не має бути аскетом, що жертвує свої забаганки для спасіння інших, ані не є він штучно викованим

моделем людського ідеалу — зробленим, як кожний модель, з маси, якої не вільно доторкатись, бо легко щось пошкодити й модель перестане бути ідеалом, зразком. Пластові виховники мусять бути самі собою й для себе пластунами, без почуття, що роблять із себе жертву ідеї, скажу коротко: вони мають бути пластунами без пози.

Це не щось дуже нове. Маю на думці виховників давнього старинного стилю: тих грецьких філософів, що творили школи, в яких вони самі були першими й постійними учнями. Вони були самоуками й гуртували довкола себе інших самоуків. Мабуть, ясно висловлююсь: пластовий виховник мусить бути й почувати себе постійним пластуном, учнем-самоуком, на якому інші, охочі до пластового самоуцтва, можуть побачити, чого й як цікаво навчитись би. Тому, по-моєму, не мають сутнього значення в Пласті якісь почесні титули для пластових виховників, титули, що відбирають їм характер пластових виховників, а ставлять на недоступні п'єдестали, де місце не живим людям, а якимсь статуям, нараженим на — обтовчення й утрату форми. Це добре для представників державної влади, для війська, для товариств, підприємств, тільки не в Пласті, бо Пласт—це школа самоуків, а хто бажає сам учитися, того не треба гіпнотизувати титулами. Говорю тут про ролю й почування виховника, а не вихованка, значить: вихованок може й дуже шанувати й відзначувати виховника (не обов'язково „повинен" — бо це його внутрішня справа, справа його почувань, викликаних простою симпатією до такого типу людини, як даний виховник), але виховникові не повинно прийти на думку перейматися тими проявами симпатії, хіба за симпатію віддячувати симпатією.

Вертаюсь до речі: такі пластуни й таким способом можуть пластово виховувати молодь для майбутнього. Чому?

Бо — діючи прикладом природно, ненароком — пластун виховник викличе в інших, передовсім у молоді, охоту наслідувати його. Це будуть поодинокі обставини й поодинокі способи, як ладнати з ними, виконані виховником, з яких вихованок мусітиме дорогою висновків і проб дійти до суті цієї штуки: виробити в собі потрібну рису характеру або здобути відповідне знання. За свої помилки він не буде почувати жалю ні до виховника, ні до його теорії, тільки бачитиме свою невмілість порівняти обставини, серед яких йому, вихованкові, щось не вдалося. Коли ж догляне помилку у виховника, не висміє його, тільки подумає, як краще було інакше зробити, і колись попробує, чий спосіб кращий. Таким чином вихованок зрозуміє ціль пластових метод виховання, користатиме з них, щоб здобути багато досвіду й знання і щоб дорівняти або й перевищити виховника, не на те, щоб почванитися: „Ось я мудріший", тільки для власного вдоволення, вдоволення, яке випливає з умілости. Цей вихованок не думатиме про те, щоб виховника обманити або йому чимсь імпонувати, бо цей виховник теж з ним не лукавив і не удавав ні ліпшого, ні розумнішого, ніж дійсно був. Цею дорогою вихованок набуде сам відповідно до свого хисту ті вмілості й ті риси характеру, які, наслідуючи виховника, виніс з боротьби з обставинами, дійсними, не уроєними й не вмовлюваними кимсь для якогось інтересу. Такий вихованок ростиме й розвиватиметься за пластовими засадами, разом з обставинами, ростиме характером і знанням в товаристві свого пластового виховника.

Так можна творити майбутність, можна виховувати за пластовими законами, не спинюючи розвою нереальними уроєннями, не доводячи до різких конфліктів, які є все зударом минулого з майбутнім і обману з правдою. Тим способом можна й плисти з течією життя вперед і тим життям керувати. Туди Пластові одвертий, свобідний, добрий і певний шлях у майбутнє.

По-моєму, ціллю нашого часопису повинно, отже, бути не вчити, тільки помагати самоуцтву. Пластуни провідники, яким повелося подолати в пластовому дусі якусь трудність, повинні безпретенсіонально подавати тут, в який спосіб це довершили. Для інших це був би цінний досвід. Може це неправильно, але щодо мене, то не визнаю добрими кандидатами на пластових провідників тих, хто кажуть: „Поведу вам Пласт, тільки дайте інформації, як це зробити". Деінде таке фабрикування пасивних провідників можливе, у Пласті ні. Це виходить з того, що я вище сказав про поняття й ролю пластуна виховника. Тому й часопис не повинен поучувати, тільки подавати досвід, а річ читачів, коли вони хотять бути пластовими виховниками, на цім досвіді вчитися самим. Майбутність Пласту не в пластовій молоді, тільки в пластунах виховниках-самоуках. „Пластовий Шлях" повинен стати органом їх взаємної самопомочі.

„Щось інше — лише викладати, навчати моралі, а щось інше — виконувати правила моралі на кожному кроці. Слова повчають, але тільки особистий приклад вабить, справді виховує, викликає охоту наслідувати".

*

„Пласт дає спонуку, джерела і ринок збуту для праці над собою. Він теж оцінює успіхи цієї праці. Завдання пластуна: зробити все можливе, щоб цими успіхами виказатися і здобути значення у Пласті — відтак у житті. Оце й є самовиховання". *Дрот.*

Северин Левицький

Фронтом до громадянства

„....Наші заняття дуже різнорідні, але вони всі змагають до одної великої цілі, якою є краща доля нашої Батьківщини....“
ДРОТ: „Життя в Пласті“, Львів 1921, ст. 5.

„Співвідповідальність за такий стан (жахливих промахів на шляху визволення України, зам. С. Л.) падає і на нас. Бо колись хтось спитає: А де ж тоді був, як проявився Пласт?“
І. В. М. — ЛЧ.: „Чергові завдання“ з „Сен. Ватри“, Мю, ч. 2/49, ст. 6.

На чоло наших пластових завдань ще там, на Україні, і тут, на Великій Мандрівці — еміґрації, ми ставили пластове виховання молоді, та з хвилиною, як пластові кадри стали виходити з віку молоді, Пласт став перед дилемою, що далі? І він це вирішив, створюючи зразу Улад Старших Пластунів, а згодом і Улад Пластунів-Сеніорів, не тільки для кращого наладнання пластової виховної справи молоді, але й для організованого пластового підходу до всіх проявів українського громадського життя.

До того ствердження ми доходили різними шляхами і в різні часи, але дійшли, і то в нашій сеніорській і старшо-пластунській масі однозгідно. Ці ствердження проходили червоною ниткою через наше п'ятилітнє пластове життя на еміґрації в Европі в рр. 1945—49, через усі наші важливіші з'їзди, конґрес, конференції, а навіть і часткові відправи. Ту спадщину вже ми взяли чи беремо на шляхи нашої дальшої мандрівки з Европи у ширший світ.

Мало того, ми не тільки себе переконали в поставленій проблемі, але ми й намітили вже ті „гарячі“ точки українського життя, до яких Пласт в першу чергу повинен організовано зайняти своє становище і почати в ім'я Боже діяти. Та саме з'ясування тих „гарячих“ точок було в нас досі замало! Ми поневолі спинювалися більше над переконуванням себе в проблемі потреби організованого підходу до життя, як над нашим становищем до того життя. Тільки в останній рік побуту в Европі почато відважно „ставити крапку над і“. Десять тез УПС, проголошених у „Сен. Ватрі“ ч. 1/49 в Мюнхені, це намічені загальні рамці підходу, стаття І.В.М. „Чергові завдання, лицем до громадянства“ в „Сен. Ватрі“ ч. 2/49 в Мюнхені, це свого роду болючий маніфест пластуна-сеніора про сьогоднішній стан української справи в світі, якому нема рівного в нашій політичній літературі сьогоднішнього часу.

Та вже погано стоїть у нас справа з переведенням наших заяв і резолюцій в життя. Це в нас поставлено на базу індивідуальної інтерпретації і, в найкращому випадкові, слідження за цією інтерпретацією пластової справедливости. Організованої дії ще так, якби не було, особливо в терені. А цього нам тепер треба найбільше! Не можемо цього залишити на самоплив, який нам грозить, але треба організувати цю дію, наказану в низах самоухвалами і напрямними проводу. Як це, одначе, перевести?

Наші „гарячі точки“ зазначені досі тільки в світовому і загальному маштабі. Сьогодні кожна країна нашого поселення має вже свою проблематику, вимагає від нас з'ясування її і зазначення нашого становища до неї. З'ясовування цієї проблематики і нашого становища до неї мусить відбуватися періодично, широко і глибоко. Поруч висування далекойдучих гасел, треба устійнювати наше відношення до всіх проявів українського життя країни, подібно, як це зроблено, наприклад, на пленумі ГПС в справі наших відносин до інших організацій молоді. Устійнюючи в цей спосіб наше відношення до біжучого життя, ми створимо передумову дії.

Хто ж має переводити цю аналізу біжучого життя? Безперечно, люди з даної країни, заавансовані в знанні країни. Це обов'язок КПП або Реферату УПС даної країни, якби ішлось тільки про сам УПС. Нема сьогодні спромоги до того скликувати великі конференції і не завжди треба супроти вже даних і узгіднених напрямних з наших спільних рішень в цілому. Форму переведення аналізи устійнять самі КПП. Одне: ця аналіза мусить бути повна, обіймати наше релігійне, політичне, культурне і господарське життя, вона мусить базуватися на наших дотеперішніх загальних напрямних.

Устійнивши становище пластового проводу до біжучого життя, КПП подадуть це до відома ОП УПС і „самітникам“. Аналогічно інформовані будуть і ст. пластуни (—ки) для задержання одної лінії з УПС. Не йдеться про те, щоб Пласт у низах уже охопив усі ділянки українського життя. Треба рахуватися з наявними можливостями і заінтересованням сеніорів та ст. пластунів. Не йдеться й про те, щоб „відкомандовувати“ когось і кудись, хоч при „неактивних“ треба буде і того заходу вжити.

Але важливим там, у низах, мусить бути взаємне порозуміння усіх щодо ділянок праці, можливих і потрібних в даний момент, а ще важливіше, щоб задержати одну лінію поступування наших членів в тій самій ділянці праці. В окремих ділянках громадської праці мусять наші члени творити на цьому терені групу-ланку, яка тільки після узгіднення основних речей зможе брати до уваги також особисті погляди в справах, що не виходять на шкоду Пластові і його ідеологічним основним заложенням. Зрештою, форма дії ланок чи самітників мусить ще бути окремо устійнена. В кожнім випадку мусить бути докладна евіденція громадської праці наших членів і тому відповідно наладнана звітність.

Виразно при тому зазначую, що в засаді Пласт не відкидає партій і різнорідних форм вияву нашого громадського життя; він, одначе, повинен стояти на сторожі, чи члени в даному секторі згідно з пластовим вихованням і світоглядом виконують свої обов'язки. Не сміє, врешті, повторитися випадок, коли члени Пласту, діючі на одному громадському терені, себе мов би й не знали.

Безперечно, що дія КПП на місцях не знімає з головного пластового проводу не тільки обов'язку нагляду й узгіднення, але — і це головніше — він має випрацьовувати і конкретизувати далі

й біжучо загальні напрямні та видавати інструкції — вже в „світовому" українському маштабі. Для цієї справи уважаю потрібним перевидати в одному виданні всі дотеперішні праці і тези з цієї ділянки — зложити окремий підручник, вже не „Життя в Пласті", а „Пласт у житті".

Якби УПС мав всеціло зайнятися цією справою, так як наші з'їзди в Цуффенгавзені в 1949 р. йому доручили, то передумовою мусить бути те, щоб виховні Булави Пласту зняли з нього піклування сеніорами-виховниками, як це вже зрозуміла Булава Пластунок і в червні 1950 р. приступила до перебрання цієї справи на себе по лінії жіночого Пласту.

Подаючи ці мої міркування під розвагу загалу, висловлюю надію, що вони спричиняться до сконкретизування дії Пласту в українському житті, але закінчую їх знову словами ДРОТ-а з „ЖвП", ст. 114-а:

„.... Але переконувати інших — це також штука. Треба самому вірити в правдивість і силу своїх переконань, треба бути захопленим ідеєю. Інакше тобі ніхто не повірить. Є такі люди, що вірять в ідею лиш так довго, як хтось другий нею захоплений. Самі вони не в силі зрозуміти вартости ідеї. Такі люди несамостійні, але їх багато...."

Леся Храплива

* * *

Ми вийшли в далеку мандрівку... Вийшли — бо такий наказ дала Велика Впорядниця — Доля. Бо нате ж ми вчилися, як мандрувати серед важких, непригожих обставин, як поборювати труднощі та перешкоди.

Ми вийшли одинцем — бо це вимога нашої теренової гри.

А терен наш великий та важкий. Від підхмарних Андів до підбігунових снігів Канади, від пущ Австралії аж до пісків Тунісу.

Великий та важкий наш терен: підхмарними горами здіймаються наші зовнішні труднощі — скільки ж їх у кожної з нас!

Холодом полярного снігу морозить самота та безмежна віддаль від близьких.

Страхіттям тропічної пущі чигають на нас: здрібніння, утилітаризм, матеріялізм.

Гарячим, нестерпним самумом пустині віє над нами небезпека денаціоналізації.

А ми йдемо одинцем. Відважно й бадьоро. Ми нераз вже мусіли йти одинцем. Пізнаємо, що ми вміємо. До яких трудів та перешкод ми вже привикли, які ще мусимо вчитися поборювати.

Наша дорога гострим слідом значиться на карті наших сердець. Вривається незатертою лінією. Ця лінія в'ється, крутиться між верхами та проваллями. В кожної з нас вона веде іншими дорогами та бездоріжжями. Але на карті серця в кожної з нас — та сама мета.

Сліпить очі — коли глянути на неї, але коли раз глянеш — не можеш очей відірвати:

Велика Ватра горить десь на безмежних, зелених степах. Внизу плюскоче Дніпро, а горою котиться зоряний Чумацький Віз. Ясний легіт доносить спів воскресних дзвонів із Золотоверхої Софії. А ми всі тісним кругом побралися за руки — ті, що тепер розкинуті по цілому світі, і ті, що зі зброєю в руках у Карпатських лісах... І мовчать уста, хоч так багато хотілося б сказати — та страшно промовити слово в цю святочну, довгождану хвилину.

І мерехтить Велика Мета на карті наших сердець. І всі наші шляхи прямують до неї.

І як часто ми, повні неспокою, орієнтуємо нашу карту: Чи не відійшли ми від нашої траси? Чи не збилися зі шляху? Чи не погас вогонь наш у холоді чужини, чи не засипав самум наших почувань піском байдужости?

Прикладаємо компас до нашої карти. А стрілкою в ньому — пластова лілейка. Вона одна вказує нам правильний шлях. Вона одна веде нас крізь важкий терен до нашої мети.

Ми йдемо одинцем. Але часом, коли здається—нема вже сил, коли здається — вже падаєш на шляху, коли зневірюєшся в себе саму та в Велику Мету, тоді чуєш нараз — хтось сиґналізує: Ті-ті-ті... Наслухуєш — це, мабуть, хтось із наших!

Та-ті-та... відповідає десь із другої сторони.

Та-та-та лунає у пустці.

І тоді береш свисток і долучуєш своє: Та-ті-ті-ті...

І тоді пропадають сумніви і стає тепло та радісно на душі: ти не одна в цій мандрівці. Сотні, тисячі таких, як ти — всі разом ідемо. Всі разом несемо Велику Мету в наших серцях.

Немає між нами тих, що згублятьця, що зблудять з дороги. Немає тих, що знеохочені сядуть при шляху, що не стане їм витривалости йти далі.

Є тільки ті, хто, не зважаючи на всі перешкоди, за всяку ціну виконають наказ Великої Впорядниці та засядуть при Великій Ватрі в Обіцяній Землі!

Атанас Фіґоль

ДУМКИ

Про сучасну ситуацію Пластового Руху — зокрема Сеніорату — довелося мені говорити на відправі Сеніорату в Міттенвальді 13/14. 8. 1949, на Пленумі ГПР в Кіферсфельдені 3/4. 9. 1949 і висловити їх на письмі, як голос в дискусії, на першій пластовій конференції в Торонто 3/5. 9. 1949. Засадничі думки цієї статті були схвалені останнім пленумом ГПР як обов'язуючі напрямні в СУП; відповідна постанова звучить:

а) існує пластовий світоляд, що спирається на релігійності й патріотизмі,
б) пластовий світоляд не може бути супремований ніякою партійно-політичною доктриною,
в) патріотизм у Пласті спирається на любові до Бога, Батьківщини, природи й життя.

Тут щераз ці думки впорядковую, доповняю і, пропускаючи менш суттєві речі, віддаю для загального користування як основу для дискусії на ці теми.

НА ЧЕРГОВОМУ ЗАКРУТІ

Сьогодні вже немає сумніву, що один етап нашого пластового шляху закінчується на наших очах, відходить до історії. Починається нове, невідоме майбутнє. Стільки разів — навіть підсміхаючись — ми говорили на наших з'їздах, конференціях і відправах в Европі: ...„Це, мабуть, вже останній раз зустрічаємося...", а минали місяці, й ми збиралися знов на іншому місці, при новій ватрі, при нових нарадах. Сьогодні „мабуть, вже востаннє в Европі" звучить інакше, серйозніше... Ми знаємо, що ми тут — це вже тільки **частина.** Багацько з нас уже **там**, за морями, розсипані по світі! Вже на нових континентах, в нових умовах збираються наші друзі на Велику Раду, а багато з них розпалюватимуть — як довго?! — ватру самітників, або, як їх назвав найбільший наш „самітник" Оріон — „пластунів великого віддалення".

ПОГЛЯД НА ПРОЙДЕНИЙ ШЛЯХ

Ця межова ситуація зобов'язує нас до чергової застанови. Дотеперішні конференції пластового Сеніорату й діяльність на протязі останніх чотирьох літ не тільки нав'язали нитку перерваної традиції до перших зав'язків сеніорського руху в Галичині в 1930-их роках, але теж у значній мірі спричинилися

до осягнення певного ступеня організаційного оформлення, як теж дали перші висліди й досвід в шуканнях змісту. Чи можемо бути вдоволені з вислідів нашої дотеперішньої праці? — З нашої **загальної** праці — коли взяти до уваги умови дії — можемо сказати: так! (зокрема, коли порівняємо працю, висліди, стан і „старт до нового" інших наших громадських організацій і рухів), але коли йдеться про сам Сеніорат, про сеніорський рух як окреме явище, як вислідну довголітнього **виховного** пластового процесу,... то — з рукою на серці! — немає багато причин для вдоволення. Забагато в нас „пересічного", подекуди аж „нижче пересічного"!!! Забагато „сеніорського філістерства", як підмічує дехто з-поза Пласту! Ми не знайшли своєї постави у відношенні до цілого ряду суспільних, наших внутрішніх громадських явищ. (Маю на думці не **теоретичне** з'ясування постави, але **поставу в практиці,** в конкретній життєвій ситуації. В теорії маємо чудову книжку Ю. Старосольського „Велика Гра", але порівняйте поставу неодного з нас до реальних проблем **особистого і громадського** життя!) Ця фатальна „пересічність" може представитись в дещо кращому світлі, коли брати її релятивно, — в порівнянні з „пересічним типом" інших громадських середовищ чи загальним пересічним українським типом сучасности. Але така „потіха" аж ніяк не може нас **вдоволити**! Ця дуже велика **недосконалість** нас як висліду виховної пластової праці: **людина характеру й громадських чеснот** має дуже далекойдучі наслідки й для конкретної сучасної пластової виховної роботи серед молоді (пластовий рух — як первісний самовиховний молодняцький рух), і для дальшого майбутнього сеніорського руху як окремого явища в нашій суспільності. Це основне пізнання ані не є проявом будь-якого песимізму чи розчарувань, ані не провадить до будь-яких „песимістичних" висновків. Існує в нашому загальному пластовому русі передумова, яка зовсім виключає такі думки. Це незаперечне, вічно живе почуття питомої світоглядові пластуна **снаги** (тенденції) **до змагу** (внутрішнього й зовнішнього) **за** *„краще"!* Як довго існує ця передумова, ніякі хвилеві висліди не можуть провадити ані до песимізму, ані до будь-яких розчарувань. Ситуація, в якій знайшовся наш пластовий рух сьогодні, а сеніорський зокрема, може бути використана нами тільки як черговий товчок до дальшої дії, до дальшого змагу, до дальших шукань! Постійно **активна** постава й постійна форма **шукань** (в тому й поширене значення **пластування!**) нашого руху кличе до **індивідуальної ініціятиви,** щоб „приписи" (організаційні, діяльностеві) родилися з живої дії, а надавані згори форми не приймалися як шабльони. Маючи на думці ці засадничі ствердження, перейдім до розгляду сеніорської проблематики.

СЕНІОРСЬКА ПРОБЛЕМАТИКА

Сеніорська проблематика — на мою думку — існує постійно як щось вічно живе, актуальне, до чого можна й треба забирати становище, над чим заєдно треба дискутувати... Очевидно, маю тут на думці не ялові дискусії над теоретичними підставами „пластового світогляду", ведені без відповідного зглиблення, у формі трафаретних рефератів і т. п., але дискусію, з'ясування постави до вічно актуальних, змінливих ситуацій конкретного життя. Тому дальші міркування — хоч їх будемо вести на основі прийнятого й вже у нас виробленого поділу сеніорської проблематики на протязі існування Сеніорату від 1930 року донині — то це повинна бути для нас тільки вихідна точка для спрямування нашого зору на актуальні проблеми дня.

Вже з Карльсфельду, від реферату Я. Рака, тягнеться „клясичний" поділ праці Сеніорату на „в Пласті" й „поза Пластом". Відроджений Пластовий Рух на еміґрації, в умовах останніх чотирьох літ, шукав практичного здійснення змісту сеніорської праці, устійненої в її основних принципах уже на самих початках (1930) в цих обох площинах. Вправді останні роки були назагал пригожими для організаційної роботи, але вони були **в засаді анормальні,** і тому реалізація змісту праці вимагала постійно брати до уваги ці специфічні умови. Можна спорити, оскільки ці умови були корисними, а оскільки шкідливими. (На цю тему, в площині виховної праці серед юнацтва, пише Т. Горохович в „Сьогочаснім і Минулім", ч. 1/2.49). Я маю відвагу твердити, що вони були рішуче корисними для „дозрівання" сеніорського руху; такий стан „пізнання" (самопізнання), як його досягнув Сеніорат, вимагав би в „нормальних" умовах куди більше часу. Важно тільки це „пізнання" (досвід) використати в цілій послідовності й не зупинятися на перших зроблених кроках.

ЛИЦЕМ ДО ПЛАСТОВОЇ ДОМІВКИ

„Лицем до пластової домівки" — так можемо окреслити перший комплекс сеніорської проблематики. Ми вийшли з пластового дому й пов'язані з ним цілим рядом не тільки формальних організаційних ниток, але передовсім чуттєво — спогадами й переживаннями юнацьких літ. На останній Великій Раді Сеніорів 17 квітня 1949 р. в Цуффенгавзені цей факт стверджено в резолюції: **„Пласт — це організація молоді для всестороннього патріотичного самовиховання і організація вихованих у ній громадян".** Життєва практика останніх літ виявила конечним розмежувати самовиховну організацію молоді від пластового Сеніорату куди виразніше, як це було досі. Знесено розподіл сеніорів на скавтмастрів і „звичайних" сеніорів. Сьогодні кожний пластун по закінченні 25 літ може добровільно вступити до Сеніорату й бути його звичайним членом. Це об'єднання наступає на основі пластового світогляду й пластової постави для реалізації пластових засад в особистому й громадському житті.

СПЛАТА ДОВГУ СУПРОТИ ПЛАСТОВОГО ДОМУ

З особливим притиском треба підкреслити в останньому реченні: *„в особистому житті"!* Ця вимога ставить нас на зовсім іншу площину в порівнянні з усіма іншими громадськими організаціями й товариствами і зближає нас в принципі до типу ордену чи інших організацій, де члени об'єднуються **на основі визнання спільного світогляду,** з якого випливає питома постава до всіх життєвих явищ і ситуацій. Для нас сьогодні вже поза всяким сумнівом, що такий **пластовий світогляд існує.** В „Сеніорській Ватрі" ч 1/49 читаємо: **„...розглядаючи Пласт як рух, як духову течію з зародками власного оригінального й одноцілого світогляду, який і нації, і всьому людству, що переживає глибоку кризу, може принести нові вартості, дати нові основи для тілесного й душевного оновлення людини, — допомогти йому оформитись і стати діючою силою як своєрідній „пластовій філософії", — з вірою в кращий майбутній світ і краще людство, гідне свого імени..."** (І. В. Манастирський) — ось завдання, що виринає перед Сеніоратом.

Шукання і оформлення пластового світогляду — це нетільки сплата довгу супроти „пластового дому", з якого ми вийшли, але це й невідклична вимога нашої організованої постави супроти всіх явищ громадського життя. На мою думку, оформлення такого світоглядового пластового руху потрібне нам без огляду на те, якими шляхами розвиватиметься Сеніорат інших народів, відомий під назвою „олдскавтизму". Ми знаємо, що наш сеніорський рух — чи не перший і тому не може оглядатися на початкуючі кроки інших як на приклад. Це раз. А друге: Сеніорат мусить заступити нам ті різні форми громадського життя інших народів, в яких **в ім'я добра нації** нівелюються різні соціяльні, релігійні, партійно-політичні різниці. Сеніорський рух, опертий на пластовому світогляді, має всі можливості відіграти велику позитивну ролю в тому напрямі. Важно отже, щоб світоглядове вироблення сеніора як одиниці стояло на відповідній висоті. Я думаю при тому рівночасно — як річ самозрозумілу, — що й вчинки сеніора мусять тоді бути згідні із засадами того світогляду. Так отже це є перше й фундаментальне наше зобов'язання в комплексі питань: „Лицем до пластової домівки"!

ЗАБЕЗПЕЧИТИ ТЯГЛІСТЬ РОСТУ ПЛАСТОВОГО РУХУ

Пластовий світогляд вимагає від нас дальшого самовдосконалення, підвищування особистих вартостей, реалізації в житті українських людей справді великого **характеру!** Ми знаємо, що чим більше буде таких одиниць, тим кращою, сильнішою буде спільнота. І можемо назвати наш рух так довго живим і „вічним", як довго існує й існуватиме в рядах нашого руху постійний змаг одиниць за вищий, кращий моральний рівень. Однак ми люди — недосконалі. І хоч сеніор **повинен** бути взірцем для юнака, — **на жаль** — він буває часто дуже лихим взірцем. І тому, коли другим фундаментальним обов'язком сеніора в комплексі питань „лицем до пластової домівки" є **забезпечити тяглість росту Пластового Руху** через виховну працю серед юнацтва, то в засаді доступ до виховної праці повинні б мати тільки вибрані одиниці. Тут ідеться не тільки про **моральну** вартість виховника — це, очевидно, в першу чергу, — але теж про фізичні дані і певне знання, потрібне для пластової виховної роботи, як теж про вроджене, а іноді набуте і свідомо розвинене замилування до такої праці. (Яким повинен бути пластовий виховник, про це тут не будемо говорити). І ось з цих міркувань проведено в нас остаточний розподіл між виховними уладами юнацтва (новаки, юнаки, старші пластуни) і Сеніоратом; ці три виховні улади працюють під керуванням Булав: Команданта Пластунів і Командантки Пластунок; обі Булави мають обов'язок дбати про вибір і вишкіл, покликування і звільнювання пластових виховників у всіх уладах і на всіх щаблях; джерелом, з якого вони беруть людський матеріял на виховників, є очевидно Сеніорат; тільки сеніори - виховники в активній службі мають безпосередній стик з юнацтвом, носять пластовий однострій і т. ін., тільки вони зливаються в **одно** з тими трьома уладами. Очевидно, на рідних землях і в стабільних умовах життя провести цю засаду не було б тяжко. При несамовитій розсипці по цілому світі не можемо трактувати її ригористично й формалістично. Але вона **обов'язує!** І хоч **кожний** сеніор на новому місці осідку **повинен започаткувати** пластову виховну роботу, то нехай пам'ятає про велику відповідальність і зобов'язання супроти Руху. Також хай не забуває нашого досвіду, що попереду треба підібрати (виховати) впорядників, провід, і аж тоді йти на „масівку"; це передовсім стосується праці серед старшого юнацтва й старшого пластунства.

ПРАКТИЧНА ДІЯ

Ми не будемо далі розглядати в деталях всіх питань, зв'язаних з пластовою виховною ділянкою: методів організації і змісту виховної праці, відношення до чужих скавтських організацій і т. ін. Це завдання Булав. Обов'язком кожного сеніора є прийти з поміччю в усіх тих справах і дати допомогу й свій більший чи менший досвід в цих питаннях. Справа відношення до чужих скавтських організацій, нормована окремими рішеннями ГПС, мусить бути трактована індивідуально в кожній країні; головні засадничі напрямні ГПС виробила й розіслала всім проводам. Неостаннім обов'язком Сеніорату є забезпечити **матеріяльну** сторінку Пластового Руху як цілости!

ЛИЦЕМ ДО ГРОМАДЯНСТВА

Лицем до громадянства — це друга обширна ділянка вияву сеніорської праці. Ділянка, на якій зроблено тільки перші кроки. Вже сам факт, що в пластове виховне життя молоді включається тільки частина пластового Сеніорату, ясно говорить, що властиве поле праці Сеніорату як цілости є громадська праця, і то на всіх ділянках. Сказано вже: на цьому полі робимо перші кроки і організаційно, і щодо змісту, оглядаючись на олдскавтизм в інтернаціональному аспекті. Алеж він — відомо — робить перші кроки, як ми в 30-их роках; тому нам дуже важливо використовувати його як інтернаціональний форум, а зрештою іти **власним** шляхом. Бо завдання в нас ширші. Ми мусимо заступити ті форми громадського, товариського, культурного, а навіть політичного життя, які існують у народів з великою державною традицією, а яких у нас немає.

Не зашкодить повторити: і в цій ділянці праця одиниці над своїм самовдосконаленням є основним обов'язком сеніора. Очевидно, — не юнацькими методами, але практичною реалізацією того, що ми називаємо **елітою. Основною характеристикою еліти не є походження, майно чи освіта, а глибока внутрішня потреба вимагати від себе більше, як пересічна людина** (Ортеґа і Ґассет). Така внутрішня потреба родиться з основних заложень пластового світогляду і є питома кожному справжньому пластунові. В цей спосіб в Сеніораті твориться середовище великого морального напняття, а вагу і конечність існування таких середовищ для нації не приходиться на цьому місці доводити.

Вже на вступі зазначено, що ми вповні свідомі, як багато нам бракує до створення такого морального середовища. Багато у нас трапляється прикрих щодо характеру явищ. І тільки безспірний факт, що в нашому середовищі є постійне намагання підвищувати себе якісно, виеліміновувати неґативний елемент, творити атмосферу шукань і високого духового напняття, може бути запорукою, що такі осередки чи одиниці — це явище проминаюче. Я не знаю — поза релігійною сферою — середовищ, які б подібно **намагалися** підвищувати внутрі-

шню вартість своїх членів, як це робимо ми. Хоч і як банальним може видаватися комусь заклик: **починаймо кожний від себе самого,** то для підвищення вартости нашої організації я не бачу іншого виходу; бо організація — це сума одиниць; від характеру **одиниць** залежить сила організації! Велика користь для одиниці з приналежности до середовищ елітарного типу, зокрема в час великих криз і життєвих заламань. Роки, що перед нами, — важкі. Мусимо затіснити наш духовий зв'язок.

Одначе втримати сеніорський рух в організаційних рамах можна тільки організуючи сеніорів до **конкретної** роботи. Тільки при спільній праці **зживаються** люди. А ми знаємо з досвіду наших матірніх куренів, що значить це зжиття спільних гуртів. Навіть довші літа розлуки не в силі розірвати тих звен співжиття! Одною такою — безперечно найкращою, бо безпосередньо зв'язаною зі спогадами юнацького пластування — ланкою праці є пластова виховна робота, про що ми вичерпно говорили в розділі „Лицем до пластової домівки". З погляду громадської праці можна тут ще тільки для ясности зайвий раз підкреслити, що для нас другорядним стає скавтінґ, а навіть змушені будемо, може, тут і там зрезиґнувати з нашої пластової форми, якщо тим треба буде рятувати **зміст** пластової виховної роботи. Але в цій справі не можна поступати за шабльоном. Треба тонко пристосовуватися до обставин, які в кожній країні будуть інші. При тому не забуваймо, що успіхи нашої виховної роботи в **повній** мірі залежні від **громадського** і **політичного** стану нашої еміґрації взагалі. З цього погляду бачимо, як конечно потрібно, щоб 100% активно анґажувалися в громадському житті всі сеніори, які не працюють безпосередньо як пластові виховники. **Тільки впорядкованість і інтенсивність громадського життя дає нам найкращу передумову виховної роботи.** Цього хіба пояснювати не треба!

ДІЛЯНКИ ГРОМАДСЬКОЇ ПРАЦІ СЕНІОРІВ

Сеніори, не зайняті безпосередньо пластовою виховною працею, можуть присвятити себе культурній, господарській, політичній, релігійній ділянкам, поступаючи завжди **згідно з засадами пластового світогляду.** Це і буде виконання суспільної функції пластового Сеніорату: **реалізувати пластові засади шляхом активізації своїх членів у суспільно-громадському житті.**

В культурній ділянці проблема зосереджується коло створення „духового українського дому". Це особливо друковане слово, туга за яким зростає серед розселених по світі. Плянується розбудова пластового видавництва і друк поважних речей, які могли б заспокоїти духовий голод наших еміґрантів. Розбудовується сітка кольпортерів і представників нашого видавництва по цілому світі. В допомогу цій справі повинні включитися в більшій або меншій мірі — **бодай** як відборець, передплатник — усі сеніори без винятку. Ми згадуємо тут видавничий відтинок, який ми спільно думаємо організувати і розбудовувати. Очевидно, існують і інші відтинки культурного фронту, де працюють наші друзі меншими скупченнями.

Однобокість нашої нації, а еміґрації передовсім, яка характеризується майже повним браком розбудови економічного життя, є наявна. Не може успішно діяти **політична** еміґрація без мінімальної фінансово-господарської бази. На цьому відтинку у нас жахливі занедбання, і поле це лежить вповні облогом. Думаю, що до організації щадниць, позичкових кас, господарських об'єднань, підприємств, включно з господарською надбудовою у формі банку можуть і повинні якнайінтенсивніше включитися сеніори. При тому я думаю не про індивідуальне включення поодиноких членів, без змоги порозуміння, координації і плянування. Навпаки, мені здається, що тут ми могли б стартувати до спільної, продуманої акції, подібно як на видавничому відтинку.

ПОЛІТИКА

Наш клич „лицем до громадянства" не може обмежуватися тільки до деяких **вибраних** ділянок нашого життя. Ми мусимо знайти наше відношення і включитися до **всіх** проявів громадського життя. І тут не втекти нам від **засадничої** справи — до якої ми постійно підходимо ще зі своєрідним страхом — від **політики.** Думаю, що зайво звертатиму увагу друзів, що це слово вжите тут у значенні всеобіймаючого завершення громадського життя, а не як партійно-політична діяльність одного точно окресленого напрямку. Питання створення одного політичного центру, питання його дії і сили, питання координації у всіх інших ділянках (УНРада, УГВР, Союз Українців Закордоном), відношення до проявів життя на Батьківщині, ... чи можуть ці питання бути байдужими для людини, яка має претенсію носити горде ім'я **громадянина?** І пригадаю: „...Сеніорат — це (добровільна) організація вихованих у Пласті **громадян!**...", громадян, які ще й творять тепер **політичну** еміґрацію. Я думаю, що Сеніорат дозрів вже вповні до того, щоб розглядати це питання в цілій ширині!

БУТИ ВІРНИМ УКРАЇНІ

Реалізацію другої частини першої точки **присяги**: „бути вірним Україні" — вбачаю в розв'язці **основної проблеми,** себто в безупинних намаганнях **розв'язати** проблему:

як нам, що опинилися „без ґрунту", поза кордонами Рідної Землі, як нам скитальцям на цілому ґльобі зберегти і далі розбудовувати українську духову державу як передумову інкарнації України в колі держав вільних народів світу?!

Членами цієї духової держави **ми вже є** — приналежности до неї і внутрішнього наказу **діяти згідно** з її вимогами ми вже ніколи й ніде не зможемо затратити ані вирвати з нашої свідомости.

Створення і **вдержання** власної держави здійснюється в різних ділянках: релігійній, політичній, культурній, господарській, соціяльній, мілітарній... Це вислід цілого ряду відомих і невідомих, внутрішніх (наших!) і зовнішніх (чужих!), корисних (позитивних) і шкідливих (неґативних) факторів, що їх треба врахувати й притягнути до розв'язки проблеми.

Приступаючи до **розв'язки** поставленої проблеми, важно:

1. щоб відомими, тобто **усвідомленими** були по змозі **всі** фактори,
2. укріплювати наші позитивні й використовувати всі чужі, прихильні для нас чинники,
3. нищити всі власні й чужі неґативні впливи.

Придержуючись цих напрямних і при гармонійнім схопленні цих чинників, можна сподіватися оптимального успіху.

Що вирішним в цьому складному питанні остаточно буде материк — Рідні Землі, не підлягає сумніву. Про те, як тісно мусить бути пов'язана еміґрація з Рідним Краєм, тільки пригадаю. Наша поміч Краєві тим краща й тим видатніша, чим краще розв'яжемо наші „скитальчі проблеми", чим основніше й пляновіше підійдемо до виконання наших обов'язків як **політичної** еміґрації, чим зручніше використаємо всі нагоди, що їх дає нам побут серед цілого ряду вирішних сьогодні й у майбуньому держав-націй...

СУЧАСНИЙ СТАН НА СКИТАЛЬЩИНІ

Наш сучасний стан на скитальщині у поодиноких ділянках відомий. В деяких з них ми живемо в постійно запальних хронічних станах повної декомпозиції останніх років — напр., внутрішня, партійно-політична, частинно теж релігійна ділянка. В деяких немає вже довший час свіжого, оживляючого подиху — напр., культура. В інших повний застій, а то й взагалі не започаткована праця, напр. господарська, міжнародні зв'язки... В цих всіх ділянках діють — чи, висловлюючися більш стисло: **могли б** діяти — поодинокі люди чи більші гурти. Одначе вони дуже часто **незгармонізовані,** зі сліпою ненавистю чи іншими комплексами психічних ураз до себе взаємно, через те висліди в цих всіх ділянках у нашому загальному національному білянсі **малозначні,** навіть гірше

— вони маліють. Процес „атомізації" — типове явище еміґрантщини, несамовиті „болі" відосередніх спротивів при всіх **спробах** з'єднання, при всіх намаганнях творення центру й вищих центральних проводів... це прекрасне підсоння для діяння чужих, ворожих аґентур. А прагнути нам до концентрації сил конечно, бо ж відомо, що при з'єднанні суспільних організмів, починів чи взагалі духових і матеріяльних суспільних **енерґій — вислідна є значно більша, ніж звичайна арифметична сума величин поодиноких складників!**

Коли ми уявимо собі — для кращого взаємного зрозуміння — що всі ці вище згадані ділянки суспільного життя пробігають „горизонтально", тоді ясною буде думка, що пекуче конечними є для нас світоглядові, ідеологічні „рухи", які б не тільки діяли „горизонтально" в тих поодиноких площинах, але **теж** і „вертикально" пронизували всі ті площини згори вниз. Ще інакше можу висловити цю думку так: потрібні нам середовища, гурти людей, які в своїй дії мали б одне-одиноке найвище мірило: **ідею цілости.** Такий підхід до громадських справ заперечує всяку партійну чи групову ексклюзивність, вимагає тонкого розуміння толеранції і її практичної реалізації, змушує до глибокого пізнання усіх проблем — поруч плекання сильних емоційних настанов, а передовсім береження чітких моральних канонів, якими керуватися мусить ціле внутрішнє громадське життя.

БОРОТЬБА ЗА СВІТОГЛЯД

Я свідомий, що висловлюю думки, які в початках націоналістичного руху на Західніх Землях були дуже непопулярні й відкидалися в принципі. Тоді націоналістичний рух (підкреслюю: **рух**) як нова політична віра окрилював наші, тоді майже виключно юнацькі, пластові ряди. З рядів Пласту вийшла величезна більшість провідного кадру націоналістичної організації. Тоді націоналізм сприймався як духова течія, яка вносила нове й свіже в усі ділянки нашого життя, не тільки в політику, але й неменше в літературу, мистецтво, педагогіку і т. д. Ми почували в ньому силу нового всеобіймаючого струму, ми сподівалися в ньому знайти новий світогляд. Здавалося, що Пластовий Рух зможе злитися з новою течією. Світоглядових різниць в перші роки кристалізації націоналістичного руху загал пластунів (тоді переважно молодь) собі не усвідомлював. Але з хвилиною переміни націоналістичного руху в політичну організацію і формального розв'язання Пластового Уладу Пластовий Рух пішов своїм власним „пластовим шляхом" і дальше розвивався самостійно („Вогні"), навіть в час найбільшого („105 %") посилення націоналістичного руху.

Сьогодні для нас немає найменшого сумніву, що поруч

організаційних форм Уладу ми зберегли Пласт теж як і духову течію в нашому громадському житті. Коли сьогодні — на жаль — маємо кілька взаємно себе поборюючих — іноді з незвичайною гостротою — націоналістичних течій, націоналізм став поняттям многозначним, передовсім для окреслення характеру партійно-політичних угруповань. При тому морально-світоглядові заложення націоналізму, їхня кристалізація і вдосконалення зійшли на другий плян.

Натомість — після майже сороклітнього існування — Пластовий Рух — це не тільки виховна ідея і метода, не тільки рух юнацтва; сьогодні Пластовий Рух — це також виховані громадяни, об'єднані спільним світоглядом, рішені реалізувати пластові ідеї і методи дії в нашому громадському житті. Очевидно, ми мусимо бути свідомі початків і небезпек, які нам грозять в дальшому розвою. Але в ім'я творення гуртів і середовищ з таким „універсальним маштабом дії", як з'ясовано вище, середовищ з такою постійною тенденцією **підвищувати свій моральний потенціял,** як це ми обсервуємо й хочемо вдержати в Пласті, — гуртів так необхідно потрібних для реалізації духової, а в дальшу чергу й реальної української держави, — не вільно нам ні на один мент не тільки послабити нашої роботи чи ізза тяжких зовнішніх обставин чи внутрішніх конфліктів „демобілізувати" наші ряди, навпаки: наказ хвилини — зміцнити як формально-організаційно, так і ідейно-змістово те українське середовище, яке змагається за реалізацію пластового світогляду в нашій суспільності.

ДРАЗЛИВЕ ПИТАННЯ

Дехто звертає мою увагу, що заторкнуті вище проблеми не повні й достатньо глибоко та всесторонньо не з'ясовані. Зокрема — начебто — мої міркування про націоналізм могли б дати притоку до загострення політично-партійних антаґонізмів на терені Сеніорату.

Немає сумніву, що заторкнута проблема відношення націоналізму — **а втім не тільки націоналізму, але й усіх інших світоглядових чи політичних течій та ідеологій** — до пластового світогляду вимагає окремого розгляду.

Маю відвагу пустити в світ мої **думки** в такому недосконалому вигляді тільки тому, що я вірю в наше пластове вироблення, в наше інстинктивне відчуття (якщо вже не в раціональне розуміння), що критики й дискусії нам не тільки не треба боятися, але що вона конечна, щоб не загнивала моральна атмосфера нашого громадського життя, щоб у нових тяжких змаганнях нашої спільної думки ми чимраз більше наближалися до джерел істини. Важно тільки, щоб мотивом критики не була злоба, ненависть чи інші неґативні комплекси,

але охота виявити помилки, й то в першу чергу свої, при великій моральній „суверенності" признати слушність і заслуги противникові, а передовсім при постійній увазі на основний імператив — я боюся висловити його банально й легкодушно, але не знаходжу іншого вислову — це імператив любови правди. Я стараюся — хоч, може, й як недосконало — підійти до того типу дискусії. І тому, не лякаючись, що мої думки викличуть будь-які неґативні забурення в наших рядах, дозвольте вже доповнити й закінчити мою думку про націоналізм і наше відношення до нього.

ОСНОВНА ТЕЗА

Мушу повторити: немає сумніву, що сьогодні націоналізм не тільки в чисто теоретичній площині, як поняття, став многозначним. Як політична ідея він оформився організаційно теж многозначно. „Я вважаю себе націоналістом, але не знаю, чи існуючі націоналістичні партії мене таким признають..." — говорив В. Янів на Пластовому Конґресі 1948 р. Тому розглядати наше відношення до націоналізму взагалі, як такого — на мій погляд — неможливо. Треба його уточнити й у кожнім конкретно уточненім виді його окремо розглядати. Тоді наше ставлення до нього буде дуже просте: **він не може заперечувати фундаментальних засад нашого Руху.** Цю думку можна висловити загально:

НІЯКА ПАРТІЙНО-ПОЛІТИЧНА ДОКТРИНА НЕ МОЖЕ СУПРЕМУВАТИ НАШОГО ПЛАСТОВОГО СВІТОГЛЯДУ!

Це головна теза для практичної розв'язки нашого відношення в ділянці, перед якою ми ще донині постійно утікали — в політиці! Не можуть бути співзвучні з нашим рухом політичні чи світоглядові доктрини, партійні організації чи політичні світогляди, які — в теорії чи в практиці — заперечують віру в Бога, моральний закон, особовість людини, спираються на будь-яких неґативних засновках: ідеї насильства, злочину чи аморальности і т. д. Це все суперечить пластовому світоглядові. *Старший пластун і пластун-сеніор можуть належати до будь-якої політичної партії під умовою, що теоретичні засновки й практика тієї партії не заперечують пластового світогляду.*

Чи не єдиним основним елементом, на якому опирається пластовий світогляд, є **любов:** любов Бога, любов Батьківщини, любов природи, любов життя, і з цього фундаментального джерела пластун спроможний на найбільші жертви для України. З цієї праоснови ми черпаємо силу для нашого життєвого

оптимізму, для боротьби з кожним ворогом наших найвищих духових і матеріяльних ціннощів. Як хочете, можете назвати це „пластовим націоналізмом.“ Але назва тут другорядна справа. Найкраще обійдемося в цьому випадку без всякої номенклятури.

КІНЦЕВІ ВИСНОВКИ

Протягом останніх чотирьох літ відродженого Пластового Руху майже не стрічаємо думок чи виразних виступів, які заперечували б цю основну тезу. Можна сказати, що на протязі цілого того часу на відтинку пластової роботи — всупереч нашій приналежності до різних політичних партій, всупереч льокальним недомаганням у виробленості наших членів — ми зуміли зберегти цю засаду.

Чи ж не мали б ми провести в широкім громадськім житті того, до чого пластуванням в юнацтві готовився кожний з нас: бути добрим **громадянином?!**

Закінчую ці мої думки підкресленням двох моментів:

Перше: в реалізації нашої праці, веденої під гаслом „лицем до громадянства“, не повинні ми розраховувати на зовнішні ефекти; не потрібно нам підкреслювати спеціяльно наших досягнень. Наш позитивний вплив на громадське — а в тому й політичне — життя повинні другі оцінити, — так би мовити: повинні його більш відчувати, ніж бачити. Очевидно, ми вповні свідомі, що трудність лежить у **практичному** вирішуванні: чи громадська поведінка пластуна й дія політичної групи, до якої він належить, суперечать пластовому світоглядові; поскільки й які треба з цього витягнути консеквенції.

Друге: всі міркування, проблеми й ідеї, заторкнуті тут, зводяться як у своїй вихідній точці, так і в остаточному завершенні до громадянина-пластуна **як одиниці!** (Пласт у своїй найглибшій основі є запереченням „масового“, „функційного“ виховання!). Йдеться кінець-кінцем **про людину** як індивіда, чого вона від себе вимагає і як високо себе ставить! Пласт — це організація в площині матеріяльній. Пласт — це рух в площині ідейній.

Тож пильнуймо, щоб Сеніорат був середовищем живих, інтенсивних шукань з широким діяпазоном дії і далеким кругозором, середовищем великого морального напняття, в якому було б почесно жити й працювати, щоб ми в ньому здійснювали принципи тієї духової держави, що за її реалізацію бореться сьогодні вся українська нація.

І. В. М., ЛЧ.

Чергові завдання

Лицем до громадянства

(Статтю передруковуємо без змін із »Сен. Ватри« ч. 2/49, за грудень 1949.)

Переходимо межу, яка замикає один етап: майже 5 літ перебування скупченої еміґрації на німецьких теренах уже за нами — іде невідхильне розсіяння по світі. Вага хвилини ще не усвідомлена вповні, особливо ще нерозселеними. Але ті, що — вирвані з дотеперішнього оточення — опинились враз серед чужого в кожному відношенні світу, ті рано чи пізно відчують уповні глибину зміни і тягар нового положення. Попрощавши друзів, а то й рідних — може, назавжди! — в чужій країні, після доглибної зміни побуту, оточення, обставин, умов життя, часто вповні осамотнені серед чужого моря, часто приневолені всі сили звернути на боротьбу за існування, за кус хліба на сьогодні й на завтра, вичерпані фізично і психічно, позбавлені потіхи й покріплення, які дає рідне слово, рідна книжка, рідне оточення — вони важко відчують свою самотність і загубленість серед безкраїх просторів світу. І тоді прийдуть до них туга, втома і сумнів: Чи варто? Який глузд усіх змагань; чи вони не безцільні? Чи не приречені ми на животіння й загладу серед чужини — раніше чи пізніше: яка різниця? Якщо не повернемось, чи не пропадем однаково для народу — як не ми, так діти наші? Яка сила удержить їх при нації – в чужому світі, серед чужих людей, чужої мови і думки, чужої школи? Хіба мало прикладів дає стара еміґрація, яка відчужується вже в другому поколінні? Хіба нема й серед нас дітей, які вже тепер калічать рідну мову і думають по-чужому? Як залишитись українцями і прагнути до Рідної Землі тим, що її забувають, а то й не бачили ніколи? А за нами безпросвітні таборові будні; що могли ми винести з такої школи? А тут попадаєм часто в байдужі і нетолерантні середовища, що говорять про права людини й народу, а хотіли б купити не тільки наші тіла, а й наші душі. І неодин, що як найбільшу святість забрав на скитальщину грудку рідної землі, має тут для куса хліба відректись народу й Батьківщини! І це в добі інтернаціонально запоручених прав людини. І так внутрі загроза роздору й крамоли, тих споконвічних лих наших, ззовні відчуження, а кругом байдужий світ, що визнає право на національну самобутність за всілякими більш чи менш відомими народами, тільки не за нами — нацією Володимира Великого, Хмель-

ницького і Шевченка, нацією, що збудувала св. Софію Київську — по тридцятилітніх, безприкладних в історії світу змаганнях і жертвах. І чи довго понесе ще наша Батьківщина це нечувано криваве ярмо? А нам, політичним еміґрантам, може доведеться бути останніми могіканами „невідомого“ народу.

Такі й подібні думки зродяться в неодній голові і, може, переважать терези. Знайдуться і пласкі, спекулянтські душі, що перейдуть до сильних (і багатих!) світу цього, зрадять спільну справу. Але ми, пластуни-сеніори, не маємо вибору, не маєм іншого шляху, як тільки шлях нашого обов'язку, нашої присяги. Не забуваймо цього ніколи! Ми політичні еміґранти, нам не годиться, як мишам, розлізтись по світі. Ми маєм проробити велику роботу, маєм зберегти себе і молодь для нації, маєм готуватись до визволення і працювати для нього — всіма силами, за всіх обставин, за всяку ціну! Це наш обов'язок перед тими, що принесли себе в жертву, перед тими, що залишились, готові стати жертвою безпощадного ворога, і перед тими, що ще не народились. Тому, переселюючись тілом у далеку чужину, ми мусимо переселитись духом куди інде: в духову Батьківщину нашу, яку й самі мусимо створити на чужині — вільну, понад кордонами й континентами, — у Київ сердець наших, і жити в ньому, як жиди жили в своєму Єрусалимі. І коли жиди змогли це впродовж двох тисячеліть, то невже ми не здолаємо цього бодай яких 20 років? Невже ми такі безсилі, що допустимо, щоб на очах наших діти наші відчужились від народу, від землі й мови? Діти, врятовані від заглади такими велетенськими жертвами рідної крови? Бо ми всі тільки тому живем, що за кожного з нас десяток заплатив ціну крови! І як гірко думати, що колись, у день воскресення, не всі молоді вуха зрозуміють прекрасну мову батьків і дідів наших, не всі молоді серця заб'ють живіше, не всі молоді долоні посягнуть по блакитно-жовтий прапор. Але відповідальність спаде на нас!

Та передумова всього — наше очищення. Визнаймо наші гріхи — не щоб роздряпувати рани, а щоб навчитись кращому. Відкиньмо з таборовими буднями, брудом та задушливістю і всю психіку ДП, і всю „політику“, що зі справжньою політикою не мала нічого спільного. Відгородімся рішуче від політиканів, що очманіли від ненависти не до чужих, а до своїх. Залишім поза рамами нового суспільного життя всіх тих спекулянтів громадських, що плюндрували громадське майно і спекулювали на політиці. Знехтуймо всіма авторитетами, що не закликають до згоди і братолюбія. Отрясаючи порох Европи з чобіт наших, отрясім і все дрібне, злобне, зависне й отруйне — не переносім заразнів на свіжий терен. Аж тоді — чистими руками — починаймо будувати нове життя. Завдання чекають нас великі, майже не під силу. Саме тепер Головна Пластова Рада (Кіферсфельден, вересень 1949)

винесла для нас історичної ваги рішення: Пласт, а саме Сеніорат як його громадська ланка, не може далі бути невтральним у громадсько-політичному житті, а мусить займати в ньому активне становище (теза голови ГПС, сен. А. Фіґоля). Отож щоб виповнити це важливе завдання, мусимо з'ясувати собі наші основні громадянські обов'язки в дусі Пластового Закону, а до цього потрібно — в загальних рисах — проаналізувати ситуацію, зробити підсумки п'ятиліття еміґрації і висновки на майбутнє.

Українська людина переживає кризу — з різних причин. Перша й основна з них: неволя. Неволя не тільки псує характер одиниць, але й калічить суспільну структуру, не даючи розвинутись провідній верстві чи деморалізуючи її, а то й безпощадно та систематично винищуючи її фізично — як ось большевизм від 30 років. Наслідок: обезголовлена, неповна нація, нездібна нормально розвиватись, діяти й керувати собою. В такій скаліченій суспільній структурі не діє й суспільно-моральний „фільтр“ при доборі верхівки, і назверх випливають часто-густо, перебираючи керівні функції, неелітарні елементи, умовно кажучи: „чернь“ в значенні моральної й інтелектуальної маловартісности чи й безвартісности, які — до речі — існують у кожній суспільності. Ці всі неґативні явища куди гостріше виступають в умовах еміґрації, тобто відірвання від рідного ґрунту, зруйнування соціяльної структури, послаблення моральних зв'язків і стимулів в наслідок бездомного кочування, непевности, безвиглядности і т. д., так що може витворитись своєрідне „дике поле“, яким особливо стає громадсько-політичне життя. Коли мова про партії, то необхідно з'ясувати собі, що їх роля у державних народів суттєво різна від ролі у бездержавних, тобто політично недорозвинених народів, а особливо від ролі в умовах політичної еміґрації. В першому випадкові вони — виразники певних егоїстичних, відосередніх тенденцій поодиноких суспільних груп, — тенденцій необхідних і здорових, бо рівноважених доосередніми силами всієї — власної — державної махіни. Ясно, що в другому випадкові така їх роля була б шкідливою й руйнуючою — за браком доосередніх, реальних сил держави, які мусить заступати тільки моральна координуюча сила національного ідеалу. А вона, в свою чергу, вповні залежить від національної свідомости, виробленості, характеру одиниць, що творять еміґраційну спільноту. Партії державного народу звертають свою енерґію на внутрішньо-національну проблематику і, ставлячи собі різні завдання, витворюють гру суспільних сил, а в зовнішній політиці звичайно одностайно піддержують власну державу — сучасні приклади: США, Великобританія і ін. Для партій бездержавного народу основне завдання, спільне їм усім!, питання життя і смерти народу — це здобуття державної незалежности всупереч чу-

жій, ворожій державі — отже примат зовнішньої політики,— при чому внутрішньо-національні проблеми тільки другорядні, тільки питання доцільних засобів і мобілізації сил для основної мети. Ясно, що кардинальна передумова успіху — зосередження всіх сил. В еміґрантських умовах ця вимога ще більш загострена, і національним партіям — за браком реальних підстав до боротьби за суспільні реформи, за економічні інтереси, за владу і ін. — залишається тільки бути школою політичної думки й пропаґатором національних ідеалів унутрі і назовні, тобто скеровувати всю енерґію на поглиблення національно-політичної свідомости власної спільноти і зосередження всіх наявних сил для зовнішньо-політичних завдань, зв'язаних з досягненням державної незалежности. Інакше кажучи: еміґрація не потребує нормальних політичних партій, якщо вони не є кузнями визвольної думки і чину, отже якщо вони якоюсь мірою не співдіють; а вже їх взаємне ворогування, ота громадянська війна, це не тільки безглуздя, але й крайнє шкідливе, антинаціональне явище, що заперечує й саботує сутнє й основне завдання всієї політичної еміґрації — політичне визволення Батьківщини. Але, на жаль, це ворогування існує і, на спілку з аморальними одиницями, що просякли громадське життя, роз'їдає нас політично й морально. Правда, що ці хворобливі явища питомі кожній еміґрації, і залишається пізнати лихо й поборювати його; але ступінь і форма цих явищ залежні від політичного й громадського вироблення даної спільноти, і в нас вони досягли загрозливих розмірів. Маловартісні елементи, опанувавши ключові позиції і зловживаючи моральними вальорами інтелектуально примітивних мас, перетворили наше громадське життя у справжнє гуляйполе черні і дали нам ревію всіх національних лих, до яких ми тільки здібні. Замість єдности і співпраці — рознуздане партійництво, замість школи політичної думки — чорна рада і брутальні напасті, замість внутрішнього миру й будування, а зовнішньої активности — внутрі роздор, хаотизація і руйнування, а назовні пасивність. Аж гидко згадувати, яка ріка помий і бруду проплила шпальтами нашої преси — на голови своїх, не чужих. Це була справжня політика навпаки: робилося якраз те, чого ніяк не треба було робити, а занедбано найосновніші завдання. Особливо непрощенний гріх поповнено супроти тих народних мас з різних займанщин, що принесли на еміґрацію мінімальну національну свідомість, або ж знову наївну, майже релігійну віру в якусь Україну кристалевих замків. Ті кристалеві замки їм побруджено і зруйновано, і тисячі, коли не десятки тисяч „найменших братів" загнано в обійми малоросіянства чи іншого відступництва — мабуть, безповоротно. Таких успіхів були б вороги власними силами ніколи не добились. Так у всіх відношеннях змарновано час, сили

і засоби, яких у нас так мало, і нароблено невиджалуваної шкоди.

Співвідповідальність за такий стан падає й на нас — сеніорів. Бо коли хтось спитає: А де ж тоді був, що робив, як проявився Пласт? — ми не зможемо нічого відповісти: ми занедбали наш громадянський обов'язок. Бо Сеніорат тільки частинно, а саме своїми виховниками, зв'язаний тісно з молодшими уладами, але переважною своєю частиною він — громадський чинник, який повинен — в дусі Пластового Закону — реалізувати добутий у Пласті досвід і вартості у службі для нації. Ці вартості (в теорії) — це старанно дібрані, випробувані і заправлені в обов'язковості характери, зв'язані спільним ідеалом громадської служби і надихані своєрідним скавтським і пластовим ідеалізмом. Знаємо, що дійсність часто далека від теорії, але це не міняє суті справи. Оце база пластової політики. Але Пласт — не суспільна група на економічних, соціяльних чи політичних основах, а на морально-світоглядових, отже не партія, а радше орден, і політика Сеніорату — це не боротьба за владу, засоби і впливи при допомозі більш чи менш пристойних прийомів, навіть не полеміка і дискусія, а діло і служба. Мусимо витягнути всі висновки зі ствердження, що ми не партія: безумовно не вільно мішати Сеніорату в міжпартійну гризню! Так само: у віровизнавчі суперечності. Він втратив би тоді свою надпартійну, національну універсальність, мусів би обнизитись і звузитись, став би ще одною партією поміж іншими і не тільки не виконав би своїх завдань, а ще й поглибив би існуюче лихо. Не вільно ніколи забувати, що окрім тактичних має Сеніорат ще й структурні громадські завдання, сутні завдання, які вміщають в собі і всі проминаючі вимоги дня, а яких не може виконати ніяка партія, а саме формування провідної верстви. Всяка ж партійна заанґажованість паралізувала б нас в загально-громадській площині, вже хочби тільки тим, що відштовхнула б від нас партійних людей. Тому — в тактичній площині — Пласт не може поборювати ніяких партій як таких, тільки шкідливі їх дії; не репрезентантів ідеологічних груп, тільки шкідливі одиниці. Але ту шкідливість вільно нам міряти тільки загально-людською і національною міркою — а ніколи партійною! — а тоді й поборювати а усією рішучістю. Ми не проти партій, а проти елефантіязи партій, проти розперезаної партійщини, проти неграмотних кациків, що хотять самовладно володіти еміґрацією, а як Бог дасть, то й цілою Україною, проти засліплених примітивів і задурманених братоненависників, а передовсім проти каналії. Діло ж не в програмах, гаслах тощо, а в людях. Тому наша вимога: хай кожний на своєму пості діє в дусі Пластового Закону, хай буде пластуном. Отак творім одну велику пластову і національну родину. Сеніорат —

це спільнота різнопартійних і безпартійних одиниць, що визнають одну ідею, а конкретно: ставлять загальне добро вище групового, національне вище партійного, і визнають методу не міжнаціональної боротьби, а співзмагання у службі — в дусі шляхетности і чесної гри. Тому для сеніора українець інших політичних переконань — якщо він патріот і не кримінальний тип — не може бути ворогом, а тільки другом-суперником, з яким треба виграти чесну гру, або — визнати його перемогу. Для нас рішальні не переконання і не партія, а характер і вчинки. Ті ж характери мусять гуртуватись для праці, бо тільки вони можуть виконати спільні завдання — великі і невідкладні. Треба розбудувати оту духову Батьківщину як забороло проти відчуження і треба відкрити очі світові, щоб він пізнав і зрозумів, а принаймні помітив нас нарешті — хоч в останній мінуті перед історичним змагом, що вирішить долю планети, а зокрема долю нашої нації. Для цього потрібно зосередити всі наші сили, потрібно розбудувати громадське, культурне, церковне, господарче життя, потрібно подбати, щоб родина, церква, школа, книжка, Пласт, театр і всі інші духові й культурні чинники удержували молодь в українському світі і защеплювали їй справжній національний патріотизм служби і посвяти, а не запартійщений псевдонаціоналістичний лжепатріотизм нетерпимости і братоненависництва. Це все важливі питання, і їх доведеться розглядати осібно. Але передумова всьому — упорядковане, на здорових основах побудоване громадське життя. Без нього неможлива й виховна праця серед юнацтва, на яке еміґраційна деморалізація так впливає, що часто всіх заходів Пласту не вистачає, щоб не то виховати до кращого, а бодай вдержати на старому — ніяк не задовільному — рівні. І чи може бути інакше, коли рознуздана партійщина кривить і ламає юнацькі душі? І як виправдати ту колосальну витрату матеріяльної й моральної енерґії на саморуйнування? Якби хоч мала частинка її була зужита на продуктивну працю, які ми мали б досяги! Усе цінне, що створила еміґрація, вона завдячує горстці наукових і культурних діячів, які часто (дослівно!) голодували і гинули від сухіт, а тепер залишаються напризволяще на ласці ІРО і німців. Їх можна почислити на пальцях і вони незаступні, бо других еміґрація не видасть, але яке діло до них партіям, що мають такі важливі „бойові“ завдання? І хоч гинуть інваліди і пропадають сироти, але скільки грошей видано на їдовиті летючки, статті, брошури і т. ін. Деякі писаки тільки й живуть (і, мабуть, добре!) із своєї спеціяльности: заливати брудом рідне середовище. Хай горстка найцінніших вчених і мистців наймається пасти вівці чи помивати тарілки, але скільки заслужених громадських діячів (між ними, можливо, бувають і сеніори...) їде на приготовані теплі посади, або доживатиме віку з ощадностей. Це правда, що Ю. Клен помер від голоду і холоду (він не мав зимового плаща), але скільки брилянтів перевезуть різні матадори за океан!

Отак ми виглядаємо, так готувались і готуємось до історичного перелому, який неминуче наближається, — немов одурманені. Невже є між нами такі наївні, які не розуміють, що грядучий змаг буде для нас невідклично останнім, що справді на карту поставлено все? Хіба ж ми вже встигли забути, як фатально ми заграли останнього разу і як жахливо прокинулась Окрадена в огні? На яку ж карту ставим тепер, чого навчились у минулому, щоб не наступило ще безмірно жахливіше пробудження? Що ж означають ті безвідповідальні герці трагікомічних вождиків? Адже вони будуть оплачені, є вже оплачені кров'ю! Адже та слина злоби закукурічених писак спливає на обличчя всього народу! Як це так, що за безпросвітньою гризнею не стає сил і охоти на найнеобхідніше: на поборювання розпаношеної каналії, що затроює нас морально? Хто ще такий наївний, щоб не знати, що чужинці пильно студіюють, що ми собою уявляємо, і що на міжнародній політичній біржі наш курс спадає до нулі? Хто такий сліпий і глухий, щоб не бачити, що між нами діє ворожа рука і що вона послуговується кривавою рукою Каїна!?

Це вже край! Треба нарешті відкрити очі, опритомніти, вирватись якось з того крутежу божевілля. Хто ми? Чого хочемо? Звідки прийшли? Прийшли ми з країни, що стала пеклом на землі, і не прийшли, а ледве живі вирвались з нього, залишаючи спалену землю, зруйновані міста й невиджалувані пам'ятки старовини, а перш усього трупи — мільйони трупів, постріляних, закатованих, заголоджених двома найжорстокішими завойовниками. І вирвавшись — напрочуд! — з життям із кігтів нечуваної в історії світу тиранії, втративши не тільки матеріяльно, а й морально все найдорожче — що ж ми робимо? Гриземось, як скажені, тут — на очах світу — за якісь програми? Чи за корито? На вулкані, над прірвою, куди кожної хвилини можемо провалитись, гризня за охлапи... І це тоді, коли наш собачий обов'язок — всіма силами служити покинутим, отим, що не могли чи не хотіли втікати разом з нами! Чи може бути більш негідне, осоромлююче й безглузде, потворно безглузде видовище! Тому було б непрощенним злочином, якби ми довше мовчали. Биймо на тривогу! Намагаймось, уже не одинцем, а зорганізовано зробити кінець отій трагікомедії хахлацького самопожирання на втіху ворогам — в добі атомової бомби і бактеріологічної війни, що можуть змести з обличчя землі всю націю! Не залишаймо по собі на спогад нашого монументального безглуздя. Може, таки пощастить привести очманілих до притомности — бодай в останній мінуті?

Оце підсумки нашої еміґрації у Німеччині. Висновки ясні. Приглядатись довше годі — закотім рукави і берімось до праці: треба направляти зло, гоїти рани, відробляти прогаяне; увесь же наш національний організм—одна велика рана. Кожний може зробити щось добре, а з цеглин виростає будівля. Ситуацію і людей оцінюймо тверезо. За єдиний критерій хай править нам біблійна мудрість: Хто кличе Господи, Господи, а брата свого ненавидить, лож творить, — і: По плодах пізнать деревину. І як обов'язок пластуна — щоденне добре діло, то обов'язок сеніора — громадянина і патріота — не поодинокі добрі національні діла, а перебування в атмосфері національної праці, цілеспрямованість всього життя на службу спільноті. Спробуймо ж своїх сил. Яке почесне завдання: почати нову еру нашої еміґрації, а бодай спричинитись до неї. Мусимо викресати з себе дещо одчайдушности: ставимо собі великі завдання — але нате ми пластуни. І використаймо набуті в Пласті вмілості й прикмети — хай майже 40-літня праця не йде намарне. Очікуємо від громадянства признання (Пластовий Дім) — заслужім на нього! Адже можна очікувати чогось від кількох сотень освічених і інтеліґентних здружених людей, об'єднаних в організації надиханій справжньою демократією, зв'язаній дружньою слухняністю, товариською дисципліною, повною свободою і пошаною авторитету, добровільною службою для спільного ідеалу? Ми вже тепер сила; а що уявляли б ми собою, якби були такими, як повинні бути! Отож не вільно нам закопувати талантів, які мають служити спільноті. Дотого ж ми не прагнем „влади", не шукаємо користей, не творимо монополів — нікому не загрожуєм і не загороджуєм шляху до праці й успіхів. Кожного привітаєм радо при нашій праці і кожному допоможем радо при його праці — якщо вона для спільного добра. І ми готові в любий час поступитись місцем кожному, хто виконає завдання краще за нас. Але ми маємо одну амбіцію, і її не відречемось: бути елітою служби. Хочемо виконувати наші завдання краще, як інші — це наш обов'язок.

Така наша мета і наш шлях. Мусимо змагатись. Це буде наша проба — вогневе хрищення Сеніорату на громадській арені. Велика гра почалася. Тому кличемо всіх найвищим пластовим наказом, у грізну, рішальну хвилину:

В ІМ'Я НАШОЇ ПРИСЯГИ!

Володимир Янів

До питання суспільної функції Пласту

(З приводу великого культурного почину Уладу)

Суспільну функцію Пласту слід аналізувати бодай у двох аспектах: 1) виховання молодого українського покоління на повноцінних громадян і 2) праці вихованих у Пласті громадян у суспільності й для неї. Перше завдання випливає з основних заложень світового (міжнародного) скавтського руху; друге має більш специфічне українське забарвлення й випливає з наших, своєрідних, умов життя. Доказом цього може бути передусім факт, що постання українського Сеніорату часово випереджує заіснування аналогічних рухів у других народів. Точніше спрецизування цього завдання з'ясовується в вимозі здійснювати пластові засади в житті спільноти, тобто вносити пластового духа в наше громадянське життя. Обидва названі аспекти й завдання перехрещуються; вони зумовлюють, доповняють та скріпляють себе.

Чи не основним виявом пластового духу є послідовне стосування засад чесної гри. Цей вияв прегарно гармонізує з найважливішим завданням пластуна — із службою Богу й Батьківщині; він є одночасно вимовним випливом синтези Бог і Батьківщина: ставляючи Україну понад усе земське й дочасне — в осередок наших зацікавлень і нашої дії, ми підпорядковуємо Її й наші змагання для Неї Вічному й Його законам. Така служба вимагає безперервної активности й до крайніх меж посуненої жертвенности, але вона одночасно підпорядковує нас незмінним наказам абсолютної моралі; виявом цих наказів є чесна гра без фальшу, обману й підступу.

Якщо вдумливо прослідимо наше сучасне життя, то наглядно переконаємося, що саме цеї синтези божого й людського — і у висліді теж „чесної гри" у суспільному житті — найбільше нам бракує. Пасивна мораль без динаміки в рівній мірі не може вдоволити, що й активність без тривких засад. Послідовне додумання наших недоліків до кінця впевнює нас, що брак синтези поважно нас ослаблює.

Відома казка про силу зв'язаних прутиків, символізуюча значення єдности й солідарности, залишається непереконливим дидактичним засобом, якщо одночасно не буде практично здійснювана в житті. Насправді у нас ця казка не виходить поза поріг народної школи, коли рівночасно в житті жахливе розбиття святкує повну перемогу. Ба що більше: це розбиття веде до неетичних вчинків, до нетерпимости, до ставлення барикад в нутрі спільноти. Наслідком цього ми дійшли до такого стану, що ділимо українську дійсність ме-

ханічно на дві частини, а українську суспільність на дві половини, на чорних і білих, чи драстичніше: на чортів і янголів. Це стає ґрунтом для нездорового явища, що в українській дійсності виправдується помилки однодумців і засуджується успіхи противників. По одному боці бачиться само добро, по другому виключно зло — іншими словами, тріюмфує засада: мета освячує засоби, — така дуже протилежна засаді чесної гри й божественної науки. Тверeза й справедлива одиниця має в такій ситуації замкнені уста; а проте, чи пак саме тому: вона не сміє мовчати!

І на цьому тлі суспільна функція Пласту: внести злагіднення в напружену атмосферу, привернути пошану моралі, довести до замирення, найти дорогу середини!

Ми твердо впевнені в тому, що подавляюча більшість українських громадян чесно любить Україну й хоче по змозі сил Їй служити; це переконання дає силу. Але ми хотіли б, щоб український загал навчився цінити патріотизм земляків незалежно від того, чи він опертий на тотожних з нашими поглядах, чи теж має якесь інше джерело. Ми хотіли б, щоб розбіжність у дрібницях не внеможливила нам спільно реалізувати основні наші завдання і щоб не затемнювала нам правильної оцінки чесних намірів та незаперечних досягнень наших ідейних противників, якщо ці наміри й досягнення приносять користь нашій справі. Така постава є передумовою спільного маршу до спільної мети. Це дорога середини!

Дорога середини в українській спільноті нелюблена й непопулярна. Її утотожнюють із безпринципністю, з погонею за компромісом, з нерішучістю й літеплістю. Тимчасом у такім підході основна помилка. Не пропаґуємо ніякої безпринципности й ніякої нерішучости; навпаки: наша дія, заснована на неповорушних засадах, має бути позначена динамікою й послідовністю. Не знаємо ніякого компромісу ідей ані переконань, але вважаємо конечним компроміс у тактиці. І коли приглянутися нашому розбиттю, то важко дошукатися причин у різних поглядах, а корениться воно в різнім підході, нерідко в давніх уразах чи в амбіції. І „шлях середини" не сміє торкатися вічного, але він мусить довести до компромісу в питаннях малої ваги, в сфері особистого чи групового. Суспільна функція Сеніорату, таким чином, в тому, щоб ми навчилися як спільнота жертвувати малим для великого, особистим для загального, груповим для національного, загально визнаного, усвяченого. Треба нам, отже, привернути в українській спільноті взаємне довір'я до себе, на якім базується творча співпраця. Це ж є питання, від розв'язання якого залежить наша внутрішня сила, наш престиж назовні, наше значення, наша питома вага.

В який спосіб зможе Пласт, чи вірніше пластовий Сеніорат, здійснити накреслене завдання? Це можливе принаймні двома різними шляхами: 1) проникненням в поодинокі політичні партії й вношенням у них специфічного пластового духу, — духу чесної гри, толеранції, пошанування чужої думки й передусім шляхетного наміру. Успіх залежить у тому випадку від індивідуальности поодиноких пластунів, отже від їх особистого впливу на довкілля, від добутого в ньому визнання й позиції, від активности й такту; зайве додавати, що в даному випадку йдеться про стовідсотково вироблених пластунів, які зуміли б в окресленому середовищі зберегти своє обличчя й свої вартості. Звичайно, немаловажною при тім є кількість заанґажованих у політичнім житті пластунів, бо важко навіть найбільшій індивідуальності накинути свою лінію середовищу, для якого були б її засади чужими. Врешті треба б подбати, щоб пластуни проникнули в усі партійні середовища й щоб у всіх добули собі належну позицію.

Так поставлене завдання вимагало б керівного, координуючого центру. При накресленні цеї розв'язки слід здати собі справу з її можливих небезпек, а саме, що тоді Пласт сам міг би перемінитися в партію. А тоді шкода з цього була б доволі очевидна. Тому, не відкидаючи в принципі можливости впливати через вироблених членів на злагіднення партійного роз'єднання, а зокрема можливости внести в політичне життя засади чесної гри, треба одночасно стриматися від надто далеких консеквенцій, тобто від активного керування політичним життям нашої еміґрації за посередництвом пластового центру.

2) Другий шлях — це стартування спільних акцій, в своїй суті аполітичного, чи вірніше апартійного характеру, які мали б загальне визнання всіх політичних середовищ. Такі акції своїм значенням, сумою вложеного в них зусилля і саме своїм об'єднуючим характером повинні поволі пересунути наголошування важливости завдань нашої еміґрації із сфери партійного життя на сферу української культури, економіки, військовости, спорту тощо. Бо врешті решт, коли між тугою загалу за єдністю нашої дії й між роз'єднуючою роботою партійних демагогів буде надто велика диспропорція, тоді автоматично мусить перенестися наша увага на ділянки, які з погляду національних інтересів є не менш важливі від партійної політики, але які не ведуть до розбиття. Тоді самочинно втратять на вартості різні партійні лідери, а до голосу дійдуть представники культурницького, господарського ітп. секторів.

І коли сьогодні, наприклад, українська наука на еміґрації набирає щораз більшого значення, коли вона згромаджує найвартісніший з морального погляду елемент, коли вона починає перебирати функцію національної пропаґанди (в найкращому значенні слова) назовні, то це не випадок, а конеч-

ність, вимовний знак часу, глибокий символ, вияв здоров'я нашого народу й його політичної еміґрації.

Послідовно додумуючи висновок до кінця, доходимо до ствердження: Якщо пластовий Сеніорат хоче сповнити свою суспільну функцію, то йому треба активно включитися в дію на відтинках загального характеру. Пластовому Сеніоратові треба внести туди ті всі позитивні прикмети нашого світогляду, які завдячуємо вихованню й довголітній праці в пластовому Уладі; нам треба скріпити й зробити відпорними назовні перед розкладовими впливами ті наші середовища, які добувають визнання для українського імени серед чужинців і які стають нашою національною гордістю.

Досі у статті арґументовано конечність включитися пластовому Сеніоратові в загально-національні акції з погляду його ролі у громадянстві, яку окреслено як внесення злагіднення у наше національне життя на еміґрації, як визначення шляху координації дії, отже шляху середини, шляху внутрішнього миру й консолідації. Досі в статті не висунено якоїсь конкретної пропозиції, в якій саме ділянці Пласт мав би активно скріпити якусь акцію загального характеру. Ішлось про сам принцип участи в акції об'єднуючого характеру. В дальшому треба б цей загальний принцип уточнити, — і то з декількох поглядів: передусім вимога доцільности каже не розпорошувати сил, отже треба б назвати якусь конкретну пропозицію; далі, деякі акції своїм значення висуваються на передове місце; врешті немаловажною є справа реальности проєкту, — можливости його здійснити.

Конкретизуючи завдання пластового Сеніорату, хочемо арґументувати концепцію, що він повинен активно включитися в розбудову нашого культурного життя, передусім нашої науки на еміґрації. Це тому, що наш рух саме в цій ділянці має вже найбільші досягнення й тому найкраще йому зосередити сили біля досягнень декількох керівних одиниць. Самої важливости науки для народу арґументувати не треба, вона надто відома; зокрема ж роля науки на еміґрації величезна: це наша найкраща виказка перед зовнішнім світом. Врешті питання реальности проєкту: в умовах бездержавности й безтериторіяльности (та великого розпорошення) духові цінності мають найбільшу вартість і їх найлегше добувати. Тому, конкретизуючи постулят активного включення пластового Сеніорату в загальну дію нашої еміґрації, слід передусім наголосити його ролю в розбудові наших культурних цінностей, зокрема нашої науки. Це сконкретизування стає вихідною точкою до дальших висновків.

На самому вступі статті вказано на подвійну суспільну функцію Пласту; конечність активно включитися в розбудову української науки на еміґрації арґументовано досі тільки з погляду конечности активізації вихованих у Пласті громадян

серед суспільности (другий аспект суспільної функції). Але ми відмітили, що обидві суспільні функції Пласту тісно зі собою пов'язані й що вони перехрещуються. Це твердження дасться зілюструвати на конкретнім прикладі включення пластового Сеніорату в акцію розбудови науки. Це включення дозволяє не тільки вплинути на консолідацію нашої суспільности, але воно має також першорядне виховне значення.

Ми знаємо з педагогіки, що найкраще виховує не абстрактна наука, не моралізування, не слово, але атмосфера середовища, але живий приклад. Молодого покоління не виховають на суспільників сеніори, які стоятимуть збоку пекучих, актуальних питань будня, але виховає його споєний спільною працею гурт, який матиме якесь важливе з національного погляду завдання. Творчу динаміку, віру в свої сили, охоту до змагання за правду, жертвенність дамо молоді тільки прикладом послідовної праці, яка приноситиме видні плоди. Тому з погляду виховного треба включити Сеніорат у активну громадянську дію.

По-друге, у молоді треба викоренити почуття меншевартости. До цього може спричинитися тільки успіх. Коли століття неволі не дали змоги вірити в мілітарну могутність чи дипломатичні досягнення, тоді треба було нам кувати духову зброю й творити віру в культурні здібності народу. Вправді сьогодні український вояк добув собі признання світу, але це аж ніяк не ослаблює значення наших культурних досягнень, тимбільше, що сьогодні знову безпосередня збройна дія стає в широкому розмірі неможлива. Знаємо також, що, на жаль, українська концепція не добула собі належного визнання на форумі міжнародної дипломатії. Натомість міцну позицію добуває собі українська справа саме завдяки буйному розквітові нашої культури. Коли наша молодь бачитиме, як постають монументальні твори, що викликають подив сторонніх людей, то це є основа виправданої національної гордости.

По-третє: нам треба віри в українську людину,—нам треба атмосфери визнавання провідних одиниць — авторитетів. Коли безконечні політичні спори ведуть до понижування вартости партійних противників, коли видатним державним мужам робиться безвідповідальні закиди зрадництва, безхребетности, опортунізму, індоленції, то це підкопує віру в державнотворчі сили народу. Даймо ж докази нашій молоді, що й у нас є одиниці гідні справжньої пошани, які виростають понад пересічність і які гострим зором уміють глянути в непроглядне для загалу майбутнє.

І врешті: коли від зарання вчимося в історії про дух крамоли й незгоди в нашому народі й коли нинішній день приносить приклади нетолеранції й примітивного егоцентриз-

му, тоді з виховного погляду мусимо для молоді витворити середовище, спаяне внутрішньою солідарністю.

Так, отже, бачимо, що активізація Сеніорату в ділянці скріплення нашого наукового життя є важлива не менше з погляду виховання юнацтва, що й під аспектом внесення пластового духу в українську суспільність.

При з'ясованім завданні Сеніорату важливо, щоб у акцію включився Сеніорат як цілість, а не поодинокі сеніори. Бо це може бути дуже відрадним явищем, що українські пластуни добувають на УВУ чи УТГІ наукові ступні, стають активними членами професорського збору, добувають собі признання, пишуть праці, видають книжки, але це все є їх індивідуальним осягом, а не спільною акцією Сеніорату. Іншими словами: Пласт може бути виправдано гордий, що він виховав вартісні одиниці, але це ще мало: йому треба активізації загалу. Звичайно, щоб зактивізувати загал сеніорів для розбудови української науки, треба, щоб він мав у своїх рядах задовільну кількість активних пластунів-науковців.

Більш вимовним фактом від участи поодиноких пластунів у праці Високих Шкіл може бути те, що, нпр., в Інституті Заочного Навчання научний директор, адміністративний директор і педагогічний секретар є сеніорами, що в його Управі трьох членів (на всіх чотирьох) — це пластуни, що пластуни визначну ролю грають в його Кураторії, Т-ві Прихильників ІЗН тощо; ще важливіша роля при поширенні Інституту по різних континентах і країнах (на 10 представників, 6 — це пластуни); але врешті й ці факти говорять тільки про заанґажування одиниць, а не цілости.

Проте немаловажним фактом є те, що вже зроблений початок; він визначує напрям на майбутнє. Він дає змогу дати суцільні концепції; з погляду включення Пласту як цілости в розбудову наукового життя найважливіша концепція поширення пластового В-ва на загальногромадське. Це сміливий плян пов'язати живим словом і працею наших кращих науковців всю нашу еміґрацію, з'єднати розпорошених по цілому світі, дати їм духову поживу й зміст життя, поставити тривкі греблі проти денаціоналізації, відвоювати втрачені позиції.

Цей плян важливий з того погляду, що він передбачує місце для активних науковців (продуцентів живого слова), керівних організаторів (продуцентів книжки чи журналу) й цілого загалу, який витворюванням опінії, поставою, прикладом і активним поширенням спричиняється до збуту продукції. При цій концепції важливе, щоб зберегти пропорції, щоб не закопати чисто пластової видавничої роботи, а щоб сполучити її з широко подуманою видавничою справою. Так подумане В-во в видатній мірі спричиниться рівною мірою до

скріплення виховної функції Пласту, що й до його ширшої ролі в здійснюванні активного включення в громадську роботу.

Ця програма вимагає усвідомлення собі ширини обріїв акції: тут треба пригадати ролю друкованого слова при витворюванні опінії. Яке значення могло б мати в наших умовах сильне, справді незалежне (від партій і груп) видавництво! Але пригадаймо крім цього дотеперішній тернистий шлях поширення української духової продукції, коли то 90% творів лежить у шуфлядах і куфрах; скільки нагромадженої енерґії й цінних думок пропадає марно! І яка заслуга припала б тому, хто зумів би зрушити мертвий пункт. І врешті: створення при В-ві гурту творчих духів, „тресту мозків", мало б у нинішній час переломове значення.

Що каже калькуляція чисел? 2000—3000 журналу, 2000—3000 відборців на книжку дозволило б нам розвинути імпозантну діяльність. І як це легко можна б осягнути при 500 сеніорах, у п'ятьох континентах, у десятках країн, при дисципліні, при спільнім проводі, при зосередженні енерґії!

Чи розумієте, Друзі, яку величезну силу маєте в руках? При Вашій зобов'язуючій опінії для загалу, при приєднанні 4-5 передплатників чи читачів кожним з Вас Ви могли б створити базу для української вільної наукової праці, якої ми ніколи досі не мали. Чи це не приманлива картина і велика заохота до здійснення гасла „Великого бажайте"!

І на тому тлі оцінім перший крок у цій ділянці: заанґажування В-ва „Молоде Життя" у поширенні Енциклопедії Українознавства. В найтемніший час нашої історії, на еміґрації, в зруйнованій війною країні, після валютової реформи, в момент, коли завмерло поважне друковане слово, — постає на чужині чи не найбільш монументальний твір української науки; постає спільною працею українських науковців і українських пластунів. Чи не маємо права назвати цього великим вкладом Пласту у громадську працю й українську культуру? І чи цей вклад не зобов'язує нас усіх: керівників до послідовної розбудови почину, а загал до активної піддержки проводу? І передусім: нам усім треба пам'ятати, що заанґажована честь Пласту; нікому не можна легковажно до цього ставитися. Бо невдача була б рівнозначна з перекресленням ролі Пласту серед громадянства на довгі роки. Це ствердження зобов'язує в рівній мірі в купецькій і в ідейній площині. Адже ж заанґажування Пласту при Е. У. — це тільки перший крок; чи за ним прийдуть дальші й чи зуміємо здійснити суспільну функцію Пласту, залежить від нас, від нашої охоти на велику гру, від нашої постави, від нашого пластового духу, від зусилля, щоб гра наша була зразкова, завжди чесна і пластова!

Юліян Крижановський

Я — пластун

Певно і непохитно стою на чужій землі й зухвало кидаю виклик життю:

Гей, життя! Поборемося!

Передо мною життя; стихія ж моя — боротьба.

Я упертий і послідовний:

вирощений в любові Добра, Краси, Справедливости — в ненависті злого, безправ'я; в злиднях — та на чесній грі —

вихований у рідній традиції, бурхливим ревом далекого Дніпра й мрійливим шумом далеких степів, під стогін катованих на Батьківщині братів —

засталений турботами щоденного життя, мандрівками, працею, негодами —

узброєний любов'ю Батьківщини, Пластовим Законом —

з веселим, повним надії й усміху обличчям, з ясним поглядом піднесених очей, спрямованим на Велику Мету—вічно молодий — я пішов у дальшу мандрівку. Всупереч усім перешкодам...

Я, Український Пластун!

* * *

Куди не гляну — чужина довкола мене. І нераз ставало ніяково самому. Та я знаю: сталь гартується в огні.

...Далеко, далеко, на другому кінці світу, є той край...

...вимріяний, казковий і такий мені рідний:

де білі хатки з солом'яними стріхами ховаються в садках вишневих —

де квітнуть червоні маки по нивах —

де росте червона калина по лісах —

де співали солов'ї до сну моїм дідам і прадідам —

де сонце сяє так, як ніде на землі — — —

і де все замовкло тепер, заглушене грубою московською лайкою —

де все поблідло тепер в пожарах палених міст, сіл і храмів Божих —

де все померкло в довгій неволі....

Це споконвіку земля моїх предків, їхніми кістьми засіяна, їхньою кров'ю щедро зрошена.

Це моя Батьківщина, моя Україна, і я люблю її!

І знаю я ще:

що не один я на чужині, а десятки тисяч таких, як я, без хати і Батьківщини, порозкиданих по цілому світу —

в тузі безмірній і в сльозах гірких нераз безсило опускали руки —

і, може, мої найближчі друзі з гуртка, куреня є серед них, а ніодин не сміє пропасти для рідної справи.

Я бачу все. І я розумію, що я МУШУ:

використати кожну хвилину вільного часу і невтомно працювати —

здобувати для себе й свого народу все нові скарби —

пам'ятати, яке моє завдання тут, і нагадувати другим про їхнє.

І тому я не смію:

бути замкненим у собі і берегти свої цінні пластові прикмети тільки для себе —

і тільки сам змагати до досконалости —

і говорити багато, як за тим не слідують діла.

Бо ті десятки тисяч ждуть мене. Вони кличуть мені: „Порадь! Поможи нам забути минуле! Ми хочемо жити майбутнім!"

Забути? Ніколи! Я даю їм пораду. Даю їм євшан-зілля. Все, що можу, маю і вмію. Без різниці всім, чи з-над Дніпра, чи з-над Дністра, чи з-над Дону і Кубані. Бо ніколи різнитися тепер, саме тепер!

І не один я:

багато тут на чужині таких очайдухів, що не женуть шалено за грошем (бо сьогодні він є, а завтра його нема), ані за тим, що проминає,

а йдуть невтомно до Великої Мети.

І я вірю твердо, що:

запанує на світі Божа Справедливість,

встане мій край вільний з довгої неволі і почне гоїти свої глибокі рани,

а я, йому до смерти вірний, діждуся тої хвилини і повернуся додому, щоб віддати йому всі свої сили, знання й досвід, добутий на чужині:

повернуся, щоб строїти нові, пишні храми, —

щоб відбудувати знищену Святу Руїну, —

щоб знов оглядати солом'яні стріхи білих хаток серед садків вишневих —

вільно ходити вздовж ланів пшеничних —

по вільних степах і лісах —

вільно слухати співу соловейка, що співатиме вільно на вільній землі —

щоб знайти заплату за своє скитання й поневіряння. —

І приведу з собою на Велике Свято Волі всіх братів і сестер з чужини.

* * *

І тільки, як часом пристану на часочок (а це мені вільно), я шукаю підкріплення:

я йду мандрувати, щоб набрати нових сил, —

я йду до своєї матері (бо я син природи), щоб у її романтиці знайти розраду —

але не тікаю від дійсности, щоб її забути, бо цього мені не вільно ні на мить.

Я збираю друзів і йду:

чужими лугами і полями, бо вони нагадують мені мої —
на ріки й озера, бо вони подібні до моїх —
підглядати дикого звіра в лісах, бо й у моїх такий живе —
на верхів'я гір, бо це мені нагадує, що я маю прямувати на вершини...
...Ще не спиває сонце ранніх рос із трав шовкових, не золотить верхів'я дерев цілунком раннім —
ще лиш кінчає свою дрімоту мовчазний бір старий —
— а я зустрічаю народини ранку,
як зустріну колись народини волі свого народу.

І мандрую з місця на місце

щоб мої м'язи стали тугіші —
щоб мій дух кріпшав —
щоб моя воля сталилася в пригодах —
щоб Мати — Природа дала мені нову силу до дальшої боротьби.

А вечорами дивлюсь на тисячі іскор, що линуть з мого багаття високо під небо —

і кожна несе мої думи і пляни, що їм тісно в голові моїй —
кожна несе мій щирий привіт братам моїм —
і забирає від мене смуток, жаль і зневіру, щоб спалити їх безслідно в просторах —
щоб мої розум і серце стали гарними і чистими, як криштальні...

Я слухаю казку дрімучого лісу,
пошуми вільного вітру.

Я бачу мерехтіння далеких зір —
і тіні моїх, у сталь закутих, предків, що приходять до мене в гостину.

І росте нова сила, новий запал. Я сьогодні мрію при ватрі — сную нові думи величаві —
а завтра йду в життя їх здійснювати, йду в бій за них.

* * *

Гей, життя! Ти втомилося? Я ні! Ти старієшся? Я — вічно молодий! Ти мій ворог? Я ж тебе так люблю!

Проходять повз мене люди, немічні й згорблені, старі й недужі — і для всіх у мене допомога й потіха.

Зустрічаю я в своїй мандрівці байдужих і зрезигнованих, розбитих і відчужених — і кожний відходить з новим запалом, вилікуваний і приєднаний для нашої справи.

І ще багато минаю інших нещасних і, як не можу їм помогти інакше, то бодай скажу кілька щирих слів, від серця до серця.

Чимало вже я витягнув потопаючих, вирятував з-над краю безодні — а скільки ще прийдеться рятувати в моїй життєвій мандрівці?

Гей, життя! Дорогу дай, бо ніщо мене не зупинить! Я йду все вище й дальше, все сильніше й скорше!

Мене кличе моя Велика Мета на обрію, я йду до неї.

Я, Український Пластун!

Степан Охримович ЧК.

Пластова й громадська робота

З приводу УІІ. З'їзду старших пластунів

(Передрук з незначними пропусками: П. Ш. ч. 1, 1930)

Пригадуючи перебіг усіх попередніх з'їздів УУСП, не трудно усвідомити собі цілу еволюцію, що її пройшов цей улад від початку свого існування, щоб остаточно прийняти сьогоднішні, назагал уже твердо скристалізовані, ідеологічні й організаційні форми.

Одною з перших стало порушуваних проблем було завжди питання про відношення Пласту як організації до різних громадських установ та участь старших пластунів у т. зв. громадській роботі. Питання, без сумніву, одне із засадничих для цілого УУСП.

Для юнаків і тимбільше для новаків воно не існує. Для них Пласт є одинокою організацією, мініятюрою громадянства, світом, що в цілості вичерпує їхні заінтересування й обов'язки, наказує, як поступати на кожному кроці. Праця поза Пластом, т. зв. служба Батьківщині, подумана в першу чергу як педагогічний засіб, має свій початок і нормується тільки від одного осередку, яким є Пласт. Справа зміняється, коли рівночасно з переходом в ряди УУСП пластун стає членом громадянства з усіма правами й обов'язками. Місцем, де він повинен виявити себе, є не тільки сама пластова організація. З природи речі він входить у круг різних станових, культурних та політичних завдань, до яких Пласт як організація не має безпосереднього відношення. Служба Батьківщині перестає бути виховним засобом, вона стає першим завданням, яке треба реалізувати по думці прийнятих і органічно засвоєних принципів Пластового Закону. І звідси питання, яке стало предметом дискусій усіх попередніх з'їздів і причиною нерішучих, половинчастих пояснень на практиці в ідеологічній і організаційній справі: Чи Пласт як організація має брати участь у громадському житті і в якому характері? Чи силою своєї моральної вищости повинен монополізувати в своїх руках усі ділянки громадської роботи, в усіх без винятку справах займати суверенні становища? Тоді яке його відношення до політичних партій ітд. ітд.? Коли ж Пласт у першу чергу виховна організація для юнаків, то чи потрібно тоді поза пластовими інструкторами окремої організації старших пластунів? Чи, може, всі старші пластуни мають займатися виключно інструкторською працею, нічим більше? Усі ці екстремні питання, питання не тільки такої чи іншої діяльности, але питання цілі й призначення уладу взагалі сьогодні вже поза нами. Трохи міркувань, більше досвіду —

і життя само принесло їм розв'язку, поставило на єдиний правильний шлях. Останньому з'їздові прийшлося тільки без зайвих дискусій з'ясувати дійсність і зафіксувати в коротких резолюціях...

Про призначення уладу ст. пластунів як найвідповіднішої форми для зберігання ідеалів доброї громадської служби, а ніколи для безпосереднього вмішування як організованої цілости до тої чи іншої громадської роботи — після останнього з'їзду можемо говорити й у нас. Тільки у нас, йдучи за точкою Пл. Закону про слухняність, організованість, організаційні форми більш зв'язані, не такі свобідні, як у англійців. В цій формі УУСП є продовженням цієї школи доброї громадської служби, як і ціле життя для людини є школою.

Зокрема наші курені старших пластунів у формі нових студентських корпорацій з розвиненим товариським життям і суверенним впливом цілого гурту на погляди й поступки кожного члена на всіх ділянках життя виявилися найкращою формою співжиття на засадах пластової ідеології та найбільш природним місцем для виявлення індивідуальности в колективі.

Другим питанням щодо громадської праці старших пластунів, яке вже від довшого часу вимагало категоричної відповіді, є питання: Чи й наскільки зайняття в Пласті звільнює даного пластуна від активної участи в громадському житті? З позапластових кругів пластуни нераз зустрічаються з закидом, що замикаються виключно в своєму крузі, марнують час на пусті заняття й забави і не виконують навіть примітивних громадянських обов'язків. Ці заміти подиктовані передовсім недоцінюванням цілої пластової роботи, її реґенеруючого виховного значення для нації, подібно як ще дуже недоцінюють у нас, напр., спорту. І тут не могло бути іншої відповіді, як та, що її ясно поставлено на з'їзді. Пласт як такий є вже сам дуже важливою громадською установою, і тому пластун, зайнятий працею в Пласті чи як інструктор, чи як член провідних його органів, має повне право поза загальними громадянськими обов'язками відмовитися від вимаганої від нього іншої громадської праці. Цього вимагає розвиток і поширення самого Пласту, про що дбати є хіба в першу чергу таки річчю пластунів. З другого боку, ніяк не провинюється ані проти громадянської моралі, ані проти Пластового Закону пластун, що реалізацію своїх пластових обов'язків бачить поза пластовою організацією, в тій чи тій ділянці громадського життя, й для цього свою працю в Пласті обмежує до дрібних, буденних, загально-вимаганих чинностей. Відповідно до власного заінтересування, вродженого наклону чи набутих кваліфікацій пластунам залишається вільну руку вибрати пластову чи іншу ділянку громадської праці, цю чи іншу форму служби Батьківщині, щоб виконувати її згідно з принципами Пластового Закону й вносити всюди в найрізнородніші прояви життя елементи пластового духу. Річчю Команди УУСП (знов згідно з винесеними резолюціями) є тільки нормувати й контролювати працю поодиноких ст. пластунів в різних ділянках. Цілком речево винесено при цьому критерій ініціятивної й звичайної, буденної роботи. Самі ж пластуни вже досі виявили в великій мірі свій розмах і спромогу боротися з твердими вимогами життя, і ми певні того, що ще краще виявлять їх далі*.

Наталка Білозор

Старше пластунство в „Новому Світі“

В ієрархії пластових уладів

УСП займає особливе і незвичайно важливе місце. Він є не тільки переходовою стадією між УПЮ і УПС, не тільки лучником між провідними органами УПУ і „сірою масою“ обох молодших уладів — але, передовсім, *є безпосереднім носієм пластових ідеалів, перещеплюючи їх в душі юнацтва як його найближчий виховник.*

Значення УСП в УПУ росте щораз більше, коли візьмемо під увагу, що ряди Сеніорату рідшають і ми маємо заповнювати ті прогалини, що збільшаються з кожним роком. Працю перших організаторів та ідеологів Українського Пласту маємо продовжувати ми й ідею УПУ *маємо заховати такою чистою і гарною, якою нам принесли її творці.* Та щоб стати гідними реалізувати дальше те, що розпочали сеніори — мусимо бути свідомі наших великих завдань і ставитися до них з найбільшою повагою.

Але і це ще не вичерпує всіх обов'язків, що їх на нас накладає УПУ. Живучість кожної організації полягає в тому, щоб — *не зміняючи* її ідейної суті — впроваджувати зміни й удосконалення, залежно від обставин, що їх нам створює життя.

---

*) Степан Охримович, * 18. IX. 1905, † 10. IV. 1931, ст. пластун (курінь „Червона Калина“), визначний студентський діяч, голова комітету І. Краєвої Студентської Конференції у Львові і член І. студентської репрезентації СУСОП, І. голова студентського ідеологічного Т-ва ім. П. Могили у Львові (1928/29), видатна постать українського націоналістичного руху, член КЕ ОУН на ЗУЗ, політичний в'язень, співробітник пластових і студентських видань.

Погляньмо в минуле.

Скільки гнучкости і справді пластової зарадности мусіли виказати пластові провідники на протязі тих 40 років існування УПУ, щоб провадити його незміненим у суті, та однаково притягаючим, по крутих та небезпечних дорогах нашої історії останніх десятиріч.

Чи ж не приятелем був наш Улад, що своїм пошарпаним тілом заховав все живуче та здорове серце?

Світова війна перервала в зародку великий творчий задум наших корифеїв і зразу ж забрала нам з тоді ще нечисленних рядів УПУ найкращих його синів, як С. Тисовський, Федь Черник та другі.

Та ще не прогули гармати кругом молодої Української Держави, як знов із попелу пригаслої ватри роздувають ті, що ще залишилися — нове полум'я, що згодом розгоряється у Велику Ватру. Вона світить ясно від Кубані до Карпат і від болот Полісся до кучерявої Тиси; а кругом тої ватри громадиться щораз більший круг молоді, заслуханої в слова, що голосили забуті ідеали наших лицарських прадідів: любов Бога і Батьківщини, поміч другим та слухняність супроти наказів своєї влади.

Та скоро морозний вітер большевицької навали пригасив вогонь Великої Ватри, і пластуни, взявши по дорогоцінній жарині з її попелища, понесли цей жар туди, де можна було з нього розпалити нову ватру — може меншу, може скромнішу — і згромадити вокруг неї нові гурти борців за ідеали св. Юрія.

В той час твориться УСП.

Він виростає з рядів юнацтва, вихованого тими, що вперше запалили Велику Ватру. Багато з них, ще в юнацтві, мали нагоду пристосувати пластові вмілості на службі Батьківщині — послушні кличеві пластової готовости, як, напр., курінь пластунів в Стрию в часі, коли поставала молода Українська Держава на Галицьких Землях. Побіч них рам'я в рам'я ішли юначки.

Багаті в такий досвід юнаки, перейшовши до УСП, взялись до організаційної і виховної праці в УПЮ і УПН, помагаючи малій горстці сеніорів з цілим своїм молодечим запалом.

В короткому часі *ім'я старшого пластуна стає символом громадянина — патріота:* обов'язкового, сумлінного і повного посвяти. Пластуни не обмежуються тільки до виховної праці в молодших уладах, вони беруть живу активну участь у всіх ділянках громадського життя. Стоять на чолі у боротьбі за український університет у Львові, займаються культурно-освітньою діяльністю серед селянства і робітництва, посвячуючи на те свої вакаційні дні, неділі та свята;

беруть участь в акції допомоги політичним в'язням та полоненим, наражаючи нераз своє здоров'я, а то й життя (можливість заразитися черевним тифом); старшим пластунам завдячується упорядкування воєнних могил на Маківці, Лисоні, Посухові та обох цвинтарях Львова. Від 1926 р. вони організують і провадять пластові виховно-вишкільні табори для УПЮ і УПН в Підлютому, на Соколі, в Остодорі, Старяві, Ісакові, на Волині та Поліссі.

Польська влада, невдоволена активністю пластунів, проводить арешти, репресує пластових провідників, розв'язує пластові частини — та немає випадків, щоб це заломило пластового духа, зменшило пластову активність, а навпаки — кожна колода, кинена під ноги УПУ, наповняла радістю серця пластунів, що приходиться їм поборювати ще одну перешкоду.

Створення ОУН забрало ряд пластунів з виховних постів, бо на засадах чесної гри вони не могли рівночасно служити „двом богам"; *уповні могли себе віддати тільки одній організації.* Прийшов поділ ролі: одні реалізували гасло служби Батьківщині в чинній боротьбі в підпіллі, другі залишилися при Пласті, щоб виховувати для Батьківщини молоді покоління твердих характерів. Рівночасно

польська влада розв'язує УПУ.

Полум'я Великої Ватри розгорілось надто ясним вогнем, разило очі польським окупантам, і вони боялися, щоб не запалали від нього серця всіх, поневолених ними, українців і не кинули їм визову: „Віддайте назад те, що від віків належало нам!" Насильно загасили багаття, залишаючи сіре попелище. Та пластуни розгорнули попіл і дорогі жарини понесли з собою в Горґани, щоб їх заховати серед струнких смерек, над бурхливими водами Лімниці та Стривігору.

Пішли в скриню пластові однострої та капелюхи, а лелійку так кожний сховав, що ніякі труси не змогли її відкрити.

КВОММ — ТОДОМ — ВСУМ — дальший етап розвитку УПУ.

Змінилася форма, *та незмінною залишилася суть.* Вогонь Великої Ватри — закритий від ворожих очей верхами смерек — знову розгорів від прихованих жаринок, а УСП знову припало почесне завдання виховної праці в таборах КВОММ-у, під досвідним оком сеніорів УПУ.

Рік-річно літом розгорялася ватра і сипала іскри далеко по всіх українських землях, скликаючи юнацтво та новацтво на Велику Гру.

І знов слова гутірки біля багаття засівали в серцях великі ідеали, а бистрі очі виховниць слідкували, як посів росте і видає овочі. В той час саме готували і нас до великих завдань служби Батьківщині. Кожного року напливало до табору до 500 юначок — однак кукіль зневіри, сіяний поляками, багато засіву знищив зарання. З кількох сотень вихованок КВОММ-івських таборів ледви кількадесять перейшло до УСП, склавши пластову присягу 1939 р. на таборі в Космачі — і вони не завели.

Коли погасла ватра, стоптана копитами большевицького наїзника, старші пластунки не забули заховати її жар у своїх серцях.

Багато з них згинуло в тюрмах НКВД, багато пішло кривавим шляхом у сибірські тайґи; але горстка, яка залишилася — з хвилиною, як прогомоніли звуки залізної стопи Джінґісхана — закотила рукави і взялася негайно до праці, використовуючи оптимально скупі можливості, що їх давала німецька влада, відновлюючи УПУ під назвою ВСУМ, спершу з осередком у Кракові, а відтак у Львові. Багато труду коштувало, щоб роздмухати напівпригаслі жарини в горюче полум'я. Та ті, що зібралися після двох років біля першої ватри, відчули, що цей простір часу перестав існувати; здавалося, що тільки вчора погасло космацьке багаття, *а пластова ідея така жива, якою була тому 10 років.*

УСП — Курені Передових ВСУМ — стали знову на свої покинені місця виховників і громадських робітників.

На жаль — загально пануюча атмосфера партійного розбиття, опортунізм супроти німецької влади, а далі війна і тяжкі матеріяльні умови відбилися і на обличчі старшого пластунства. Молодь почала дивитися на Пластову Ідею через призму нездорової партійної атмосфери і викривлювати її. Тяжка боротьба за існування відбирала силу до безкорисної праці. Несовісність, неточність та брак почуття обов'язку у виконуванні взятих на себе завдань стають звичайним явищем, тимбільше, що ВСУМ перейшов на масівку і до Куренів Передових часто входили деструктивні одиниці. Ряди старших пластунів, що вийшли зі школи КВОММ-у, були дуже проріджені, а виховників був великий брак, тому і за виховну роботу бралися не все відповідні люди.

Ряд інструкторських таборів у Криниці, Пасічній, Брюховичах та Шклі — відкрив очі багатьом старшим пластунам, і ідейний рівень Куренів Передових значно піднісся.

В 1942 р. зустрічаємо знову ряди вишколених старших пластунів при виховній роботі серед юнацтва і новацтва, а багато з них посвячує свої вільні хвилини і громадській діяльності: поміч полоненим, поміч раненим українцям німецької армії, зв'язок з утікачами зі Східньої України.

Головне останнє — зв'язок з нашими братами зі Сходу, що дозволив нам вперше від 20 років стиснути їхню руку і склонити голову перед силою їхнього духу, що дозволила їм перетривати совєтську каторгу і заховати вірно українське серце — поставив перед Пластом нове завдання: *знайти з ними спільну мову.*

І ми її знайшли — ВСУМ здобув нових симпатиків і нових членів — почуття соборности наповняло наші серця новими творчими силами.

1943 — рік, коли твориться Українська Дивізія і УПА. Пластова Готовість Куренів Передових — готовість чинної служби Батьківщині, скріплена пластовими вмілостями — дає нам найкращих вояків в обох військових формаціях. Перша Українська Дивізія — це головне пластуни. Багато їх гине під Бродами, а ті, що залишаються при житті, переходять до УПА і продовжують боротьбу з большевицьким наїзником.

Після другої окупації цілої України большевиками горстка пластунів, що не згинули в боротьбі і встигли заховати своє життя, покидає Рідну Землю і переїжджає дальше на захід — до Німеччини й Австрії. Одні з них — з глибоко вкоріненою Пластовою Ідеєю, другі — менш вироблені.

Роки 1944-45 — це роки мандрівки, що не дозволяють систематично провадити пластову працю.

Віднова пластової організації на чужині.

Зараз після закінчення війни діяльність УПУ оживає і знаходить свій вияв у відновленні СУПЕ в жовтні 1945 р. Українська молодь всіх трьох окупаційних зон Німеччини й Австрії приймає цей факт з великим ентузіязмом. По всіх більших осередках української еміґрації творяться щораз то нові юнацькі, новацькі та старшопластунські частини. Та проріджені ряди Сеніорату і горстка старших пластунів, переважно вихованків ВСУМ-у, ніяк не вистачали, щоб опанувати організаційно та виховно все зростаючі улади УПЮ та УПН.

СУПЕ було приневолене прийняти в члени УПУ ряд старших пластунів—новаків, що не були досі ні у ВСУМ-і, ні в УПУ. Через те повходили у виховні кадри УПУ люди без пластового досвіду, часто без пластового духу, деякі з нездоровими амбіціями, деякі з партійними тенденціями підховувати з пластунів партійний доріст. Таким чином УСП став якби зліпком людей дуже різних щодо пластового вироблення і настави до метод пластової виховної системи. Зупиняючися передовсім на УСП-ок, можна провести таку характеристику членів:

Перша категорія — це члени, що звичайним пластовим порядком перейшли до УСП-ок з УПЮ (ВСУМ), вишколені в

пластових таборах практично та ідейно — з відновленням УПУ взялися з повним зрозумінням за виховну працю. Вони стоять в тіснім зв'язку з провідними чинниками УПУ, беруть активну участь в організації УПЮ та УПН, деякі входять самі в провідні органи СУПЕ, організують і проводять виховні та вишкільні табори для всіх трьох уладів та надають тон цілому УСП-ок.

Друга категорія — це ті, що ніколи не були в УПУ, але — перейняті Пластовою Ідеєю — ставляться до всіх своїх завдань, що на них накладає Пласт, з повним зрозумінням. Вони в короткому часі підтягаються до першої категорії і виробляються на вартісних виховників та інструкторів. Пластовий досвід добуваюгь працею над собою, використовуючи кожну нагоду — чи то на сходинах ст. пластунок, чи на таборах.

Третя категорія — це ремісничa і сільська молодь без середньої освіти, що виявляє багато доброї волі, але високі вимоги пластових проб, пристосовані до молоді з середньою освітою, не дозволяють їй підтягнутися до першої і другої категорії; багато з них через те знеохочується і відпадає. Еміґраційна гарячка не дозволила нам опрацювати і ввести в життя правильника і програми проб, пристосованих до їхнього рівня знання, хоч це було в проєкті ще в 1947 р. Серед них ми втратили *багато вартісних одиниць*, а тим, що залишилися, хоч працюють віддано і з запалом, брак загального знання часто перешкоджає вести виховну працю. Найкраще вони вив'язуються як виховниці в УПН.

Четверта категорія — на щастя нечисленна, дуже різнорідна — це ті ст. пластунки, що вступили до УПУ з різних причин, *тільки не на те, щоб бути справжніми пластунками*. Одні з них вступили для „моди", коли вступали їхні товаришки чи товариші, других потягнув одностріи і паради, інші знову вступили з наказу партії. Багато з них відпало, але ті, що залишилися, ніяк не виказують охоти працювати над собою, здобути пластові вмілості, зглибити пластову ідеологію та пластові виховні методи. Від активної праці відсуваються, а коли деякі з них і працюють виховно, то висліди їхньої праці, з браку досвіду, дуже марні. На сходинах ст. пластунок не являються, на табори з засади не їздять. Свій брак знання виховних пластових метод покривають ніби військовим „дрілем" і зовнішньою формою; ясно, що їхні вихованки теж не ліпші від них. Стиль їхнього приватного життя далеко відбігає від пластового, а юначки, що у виховниці все хочуть бачити ідеал, стають часто перед різкими контрастами між словами і вчинками своїх впорядниць.

Черговий етап.

Всі чотири категорії ст. пластунок, що ми з ними зустрічалися в Німеччині — перенесли своє поле діяльности і на нові еміґраційні терени США, Канади, Австралії, Тунезії та Південної Америки.

УПУ ввійшов у нову фазу, а тим самим станули перед його членами нові завдання.

В першу чергу *мусимо собі здати справу з нових обставин*, в які ми попали, приїхавши з Европи і вийшовши з-під опіки ІРО.

1. Концентроване життя в таборах ДП скінчилося, і *ми попали в повну розпорошеність по всіх частинах світу.*
2. Безділля, легкий прожиток та безтурботність за хліб щоденний, такі питомі таборам ДП, змінилися у *важку, часто не за фахом працю,* у справжню *боротьбу за існування,* сполучену з безліччю дрібних турбот.
3. Вільний час, що його ми мали доволі в таборах, скоротився до кількох годин. 8 до 10 годин праці, додавши час на переїзд з місця замешкання до місця праці — забирають майже пів доби, так що *для громадської роботи залишаються неділі і свята.*
4. Дешевша комунікація та невеликі відносно простори Німеччини дозволяли нам зустрічатися часто навіть з людьми з найбільш віддалених українських осередків. Тут дорога комунікація і великі простори цього не дозволяють, і *зв'язок між людьми відбувається переважно листовною дорогою.*
5. Загумінковий спосіб життя таборів, що обмежувався до внутрішньо-таборових спорів „за владу" — скінчився. Ми знайшлися серед світової арени, в центрі політичного життя всіх частин нашого ґльобу, і стали свідками не тільки економічної боротьби двох найбільших потуг світу, але й боротьби за вселюдські ідеали, *боротьби матеріялізму з ідеалізмом,* боротьби Правди з брехнею і насиллям.

Це в загальному *ті зміни, що прийшли до нас ззовні,* зміни, що охопили всіх бувших ДП без огляду на національність.

Якже ж змінилося наше внутрішньо-українське життя?

1. Питання „східняків" і „західняків", що нераз досить гостро виступало в таборовій „політиці", перестало існувати, а перед нами *виринуло нове питання: старих і нових еміґрантів,* значно складніше, як попереднє. Коли людей центральних і західніх земель України різнила тільки ментальність, виплекана різними політичними

чинниками, то 25, а то й більше років життя на *неукраїнській території,* серед цілковито *чужого* під національним оглядом середовища, витиснуло на давніх еміґрантах куди сильніше п'ятно, бо змінило не тільки ментальність, але *почало вже запускати глибоко коріння денаціоналізації.* Мала національна свідомість старих еміґрантів була сприяючим чинником. *Покоління українців, родженых вже на новій землі, покоління наших ровесників — по більшій частині стало для нас уповні чужим.*

2. *Церковна ворожнеча* — така *чужа* для нас — тут прийняла такі *гострі* форми, немов би ішлось не про різні конфесії, а про ворожі собі нації.
3. *Партійна боротьба,* така питома таборовим будням, тут дещо притихла і набирає інших форм, хоч ще не ясних, але, можу сказати, більш конструктивних, як це було в Німеччині.
4. Вкінці ізоляція від чужинних впливів в таборах ДП, що були в більшості однонаціональні, вже за нами, і *ми тепер попали нагло у сферу сильно денаціоналізуючих впливів,* що стають для нашої національної відпорности поважною загрозою, головне, коли йдеться про нашу молодь.

Нові обставини накладають нові обов'язки.

Така нагла зміна обставин відбилася дуже сильно і на діяльності УПУ. Зорганізована в УПУ молодь, що була тісно зв'язана з більшими українськими осередками (таборами) в Німеччині й Австрії, розбрелась тепер по цілому світі, і багато пластунів таким чином „загубилося", втративши контакт не тільки зі своєю матірньою пластовою частиною, але й з пластовим проводом.

Зорганізувати її наново, *підшукати відповідну форму зв'язку та праці* з пластунами т. зв. „великого віддалення" — це нові завдання, що виринули перед провідниками УПУ.

А потреба в УПУ тепер більша, як колинебудь була. Пласт як виховна організація молоді має стати *заборолом проти денаціоналізації і противагою всім деморалізуючим чинникам,* з якими зустрінулася наша еміґрація.

Пласт розпочав Велику Гру, з якої мусить вийти переможцем. Він має принести Батьківщині в дарі *сильних тілом і здорових духом громадян* — патріотів, провідників і будівничих відродженої Української Держави.

Ми — старші пластунки, що виховуємо безпосередньо молодше покоління, допомагаємо сеніорам опрацьовувати програми пластової праці, входимо в провідні органи Пласту, беремо участь у громадському і політичному житті – *є саме*

тим уладом у пластовій ієрархії, що від нього найбільше залежить будуче Пласту та обличчя української молоді. Нові обставини накладають на нас нові обов'язки.

Розпорошеність пластової братії по цілому світі збільшує тільки нашу активність і живучість. Бо це тільки *одне з тактичних потягнень* Великої Гри. Ми — пластуни повинні бути всюди там, де живуть українці, щоб стояти на сторожі їх національної свідомости та не дозволити потонути у чужому морі ні одній українській душі.

Розпорошеність — це стимул до скріплення зв'язків та дружби між членами поодиноких пластових частин. Найдорожчі для нас все ті, що від нас далеко: чи самотня „Веселка" у пралісах Бразілії, чи „Спартанка", закинена на острів Нової Зеляндії, чи „Мавка", кинена з „лісу" на австралійський степ — всі вони живо цікавляться пластовим життям, а їхні листи в М. Ж. — це їхня участь у сходинах матірніх частин.

Заробіткова праця забирає нам багато часу, але попри неї все ще можемо і мусимо знайти вільний час для *праці над собою* і для громадянства.

Фабричне середовище провадить до отупіння і пролетаризації. Ми мусимо намагатися виповнити кожну вільну годину „пречінним змістом шістдесяти хвилин". Кому пощастило ще в Німеччині закінчити студії і здобути звання, а тут не вдалося дістати праці за фахом — нехай не занедбує того, що здобув, і бодай годину в тижні присвятить фаховим студіям. Хто ще не здобув фаху, нехай старається всіма силами його здобути; вечірні школи дають нагоду. *Здобути звання* — це наш священний обов'язок супроти Батьківщини.

Не вільно нам залишатися байдужими і до життя, що нас окружає.

Ми мусимо „іти через життя з відкритими очима і вухами, бистро помічувати все цікаве, гарне, пориваюче, що всюди є в житті, та не всім відкрите". Чи ж осторонь будемо стояти, коли цілий світ у боротьбі за Правду, Добро і Красу?

Коли в політичному житті кується доля світу, а з ним і „бути — чи не бути" України як самостійної держави, нам старшим пластункам припадає теж малий уділ у цій боротьбі.

Свідомість, що ми члени *політичної* еміґрації — накладає на нас обов'язок репрезентувати українську націю перед чужинцями.

В першу чергу повинні чужинці пізнати, що ми не якийсь відламок російського народу, але великий самостійний нарід, що має своє світле минуле, багату культуру і великий вклад у боротьбу Европи з азійськими кочовиками. Ми мусимо їм довести, що українці мали свою власну державу, а втратили її через економічні багатства українських земель; але відко-

ли ми втратили самостійність, ведемо сталу боротьбу, щоб її здобути наново.

Така пропаґанда, однак, вимагає немалого знання історії, географії, культури та геополітичного становища України, і цього нам не вільно занедбати.

Українознавство — це наша одинока зброя на чужині.

Велике значення має також наша зовнішня поведінка: заховати її такою, яка була прийнята в Европі: ввічливість, зрівноваженість, культура в рухах, мові і зовнішньому вигляді, усміх — з'єднають нашій справі певно неодного чужинця.

Корисно все мати під рукою альбомики фотознимок з українських міст, вишивок тощо і книжки про Україну в мові країни, в якій живемо.

Опанувати мову народу, серед якого живемо — перша вимога нашого успіху.

Супроти внутрішнього життя української еміґрації маємо теж ряд обов'язків.

Пласт виховав нас на чесних і добрих громадян — патріотів, т. зн. у всіх наших вчинках мусимо *добро Батьківщини ставити на перше місце.* Розходження між „східняками" і „західняками", між „старими" і „новими" еміґрантами та партійні крамоли не сміють ні на хвилину змінити нашої постави.

Ми — соборники і державники. Всі українці для нас однаково дорогі, нашим обов'язком є тільки освідомити несвідомих, що мета у всіх нас одна: соборна держава, в якій для всіх українців з усіх земель і для всіх українців різних віровизнань знайдеться належне їм місце.

В партійних поглядах ми повинні стояти на боці тих, що думають і діють справді по-державницьки. Пластун веде чесну гру, і немає у нього розходження між словами і вчинками.

Про завдання старшого пластунства у виховній ділянці УПУ мова в окремій статті. Тут підкреслю тільки одне, що ті ст. пластунки, що не працюють безпосередньо виховно, виховують своєю поведінкою і ніколи не повинні забувати, що на них звернені очі молодших і кожний їхній вчинок, незгідний з Пластовим Законом, підриває у безкритичного юнака чи новака авторитет цілого Пласту. „Твої вчинки так голосно кричать, що я не чую, що ти говориш".

Словність, сумлінність, точність та безкорисність повинні характеризувати кожний наш вчинок. Пластунці мусить бути питомий *пластовий стиль життя* з виразно окресленими ознаками: активність, бистрота, інтеліґенція, енергія, здоров'я та усміх, а далі безкорисність, учинність і віра в себе повинні бути її „сильними звичками", що не дозволили б нікому сумніватися, що має до діла з пластуном.

Тому, подруги, не гаймо часу, провірмо свою пластову поставу і берімся до діла — доповнім те, чого нам бракує, киньмо геть від себе байдужість і зневіру, бо *життя не стоїть, хто йому не додержить кроку, залишиться позаду.*

Наша Мета нам світить ясно, окриленим вірою в перемогу Правди — світло воскресної зорі, а в серцях несемо жаринки пластових вогнів, щоб, осягнувши Мету, розпалити з них велику, ніколи не згасаючу Ватру Волі.

Дмитро Петрів

Практикуймо Пластовий Закон

Постійні нотки збайдужіння до пластової праці доволі широкого кругу пластунства як у пластовій пресі, так і в усних дискусіях, чи врешті власна обсервація провокують мене зайняти слово в цій справі.

Важливість питання потенціюється, коли зважити, що байдужість і нахил до вигідництва закрадаються навіть у ряди юнацтва. Старші натомість, ті навіть, що „тягнуть", в підсвідомому, може, збайдужінні керуються тактикою „найлегшої лінії спротиву", чим переступають Пластовий Закон, роблять певну кривду молодим характерам, які з природи речі повинні поборювати труднощі.

Правда, причин до такого стану чимало. Початкові труднощі піонірського життя в нових країнах поселення; складність пластування (в повному розумінні цього слова) в розпорошеному стані; брак чіткого правного оформлення Пласту (принаймні для декого); врешті, будьмо щирими — абсолютно заслабе пластове вироблення нашого старшого пластунства, чи повоєнного юнацтва, завершує комплекс неґативів, які в більшій чи меншій мірі зумовлюють сьогоднішні відносини в УПУ.

Очевидно, такий стан не можна толерувати. Мимоволі ворушиться свідомість, виринають різні думки, які, хоч і не нові, все ж побудять, може, сумління тих, кому справа виховання і вдержання української людини перед денаціоналізацією справді дорога.

Думаю, зайво було б нагадувати про досконалість метод виховання молодого нашого нарибку. Сорокалітній досвід фахівців виховної справи говорить сам за себе. Так само конечність вдержати за всяку ціну Пласт на вигнанні — справа зрозуміла, очевидна.

Звідсіля і згори засуджені на невдачу думки про безперспективність пластової діяльности в чужому середовищі чи

тенденції змонополізувати працю української молоді в якійсь одній організації.

Вимоги нашого еміґрантського життя такі гранчасті, такі багаті в методи, що для кожної організації (а їх чимало) багато простору для діяльности. Щоб лиш добра воля була, бажання діяти та знання своїх метод. Аджеж цілі у всіх однакові.

Пласт має чітко означену мету і не менш прецизно опрацьовану тактику, як до цеї Великої Мети дійти. Пластова ідеологія і Пластовий Закон забезпечують йому соборницьке, понадпартійне, понадконфесійне й понадпросторове відношення до суспільно-творчих процесів нашої спільноти. Мало того. Пластовий Закон та пластова ідеологія зобов'язують до чогось більшого, шляхетнішого. Вони наказують нам засипати прогалини в нашій духовості, що їх час і простір вирили. Про зовнішньо-національні зобов'язання не згадую. Щоб хотіти сповняти місію емісарів, треба здобутись на відвагу виправити себе внутрішньо. І тут власне байдуже ставлення до колись святих обов'язків, а сьогодні таких „нудних", каже заглянути в себе самих, в свою душу.

Чи ми дійсно є конструктивними каталізаторами в суспільно-творчих процесах? Чи все в нас гаразд з Пластовим Законом, коли нас „викидають на вулицю"? Чи, бува, не мають частинно рації ті, хто закидує нам „причіпку" якогось вужчого політичного чи релігійного угрупування? І врешті, чи не чуємо ми викидів сумління, нехтуючи, може й підсвідомо, Пластовий Закон, пластові обов'язки, даючи нагоду розвиватись усяким „комплексам нижчости", побоюванням за „наслідки" в молодих душах наших молодих друзів? Чи не зумовляємо ми в той спосіб збайдужіння навіть у найревніших?

Дехто може закинути, що корінь лиха в тому, що ми закопуємося зимою десь у підвалах церковних чи других „бейзментів", а літом зникаємо в гущавині лісів — тобто не дорозуміває методи індивідуалізму або „духу своєї пачки". Не думаю про театральщину. Але ці закиди до певної міри слушні. Аджеж практичних вартостей (видимих) з елітарно-індивідуального виховання не видно в щоденному житті. Ми й дальше переводимо (практикуємо) Пластовий Закон лише на сходинах чи принагідних імпрезах. Пластового знання, набутого в цьому таємничому крузі, ми не практикуємо. А це ж і зумовляє збайдужіння не лиш до Пласту, а й до самого життя. Звідсіль середовище, будь воно нова еміґрація, чи тимбільше давня, для нас видається чомусь холодним. І, на мою думку, лише тому, що **ми не практикуємо Пластового Закону в щоденному житті, не живемо пластовою ідеологією.** Ми не шукаємо порозуміння з оточенням, боїмося вийти зі шкаралупи надто вузько зрозумілого індивідуалізму.

Будьмо собою, повноцінними характерними індивідами. Вчімся жити з людьми по-пластовому, вміймо оцінювати їх, якщо хочемо, щоб нас цінили. Лихих людей немає. Ми їх робимо недобрими, бо ми не шукаємо за добрими прикметами в них.

І тут мимоволі асоціюється думка американського педагога і дослідника суспільних взаємовідносин Дейль Карнеґі: Think, speak and act in terms of another people interest (Думай, говори і дій для добра інших).

Так, на хвилинку бодай забудьмо своє „я" (остання ж літера в нашій азбуці), спроможімся дати місце виразові „ти", або ще краще „ми" (але в соборницькому розумінні), а переконаємось, як „ми" з непомітною швидкістю збагачуватимемо круг наших приятелів, наскільки цікавішою стане наша діяльність, наскільки краще ми будемо почуватися, хай і в найневідрадніших умовах.

Тому практикуймо Пластовий Закон.

Ліда Палій

До питань пластового виховання

„Основне завдання Пластового Руху за кордоном — це збереження української дитини для України". Ці слова д-ра Фіґоля виразно накреслюють теж завдання УСП. Форми, методи праці може прийдеться нам змінити, однак ціль наша незмінна. Всю свою увагу звернім на виховну працю!

Кожна ст. пластунка мусить знайти собі відповідне місце у **виховній системі** Пласту. Правда, не кожна з нас надається на впорядницю, бо це найтрудніша й найбільш відповідальна галузь виховної праці. Залежно від здібностей і зацікавлення можна працювати як інструкторка, дописувати до пластових видань, укладати гри й таке інше. Слід уже нам забути юнацький підхід до праці і не обмежуватися до сходин і гутірок!

Багато з нас вже працюють як виховниці, однак праця все ще недомагає. Чому? Можна складати вину на брак вишколу, брак підручників, однак чи не найважливішою причиною є, як вказує Командантка Пластунок, **непластовий підхід** деяких пластових виховників.

Нам всім слід зревідувати щераз себе, свою пластову поставу та наші виховні методи. Не виконуймо своїх завдань без душі, тільки з обов'язку! Застановімся, яка праця нам найбільш відповідає, застановімся над завданнями Пластового Руху, над завданнями виховника, формами й засобами праці. Читаймо нашу виховну пластову літературу, маємо до-

ступ теж до англійських та американських підручників. Виробім собі на все свою власну думку, не чекаймо сліпо на готові формули — шабльони, програми праці, бо таких у Пласті бути не може!

Чи надаюся на впорядницю? Чи я свідома свого морального права вимагати довір'я юначки? Чи моє поступування в щоденному житті може бути прикладом новачці чи юначці? Чи я вироблена пластово — головне, з ідеологічного боку? Чи цікавлюся всіма пластовими виданнями, „нишпорю" по бібліотеках, роблю собі записки? Чи я стало поглиблюю своє знання? Чи є у мене охота й запал передати свої вміння молодшим подругам?

Коли відповім „так" на ці всі питання, надаюся на **впорядницю**. Перебуваючи в пластовому окруженні, не важко буде мені рішитися, що мені більше відповідає: новацтво, чи юнацтво.

— — — — — — — — — — —

На дітвору і молодь чигає тепер більше небезпек, як колинебудь досі. В останніх роках діти покинули „ляґри", тобто українське середовище, і попали в зовсім інший світ. Батьки, звичайно переобтяжені працею, не мають багато часу на виховування дітей. Діти у вільний час бігають по вулицях, не зважаючи нераз на вуличний рух, бавляться бездушних гор, а то й учаться нечемно відноситися до старших. Новоприбулим в більшості доводиться жити в гірших, фабричних дільницях, і діти перебувають нераз і в поганім товаристві. З одинокої літератури, т. зв. „комікс", діти вичитують про різні злочини, любовні афери, чи якесь маячіння про надлюдину.

Старші юнаки попадають теж під вплив шкідливого оточення. Деякі перебирають безкритично звичаї, бруковий жарґон, строї гірших дільниць в переконанні, що вони пристосовуються до Нового Світу. Вільний час проводять в безцільній крутанині по вулицях, дроґеріях, на читанні пустих журналів для „тінеджес".

Деякі юнаки вперто опираються „пристосуванню" і попадають у другий екстрем, держаться звичаїв табору (у багатьох пам'ять далі не сягає). У них усе: і одяг, і зачіска того часу, у них бувають пусті вечірки з „солодженням кави" чи „поштою", у них обмовляється, критикується знайомих, а самокритики немає.

Молодь стає якоюсь пережитою, постарілою. У неї брак респекту до старших. Через переживання війни й еміґрації в неї почуття, що вона вже все знає. Видається нераз, що нічим її не зацікавиш. У неї якесь матеріялістичне наставлення до життя і безцільність, мілкість та поверховість.

Найгіршою загрозою є, однак, денаціоналізація. Можна поділити її на 2 роди: несвідому і свідому. Перший рід гріз-

ний для дітей, які бавляться з чужинецьким дітьми, говорять їхньою мовою, з часом їм важче висловлюватися своєю мовою, не розуміють свого походження. Батьки при щоденних турботах не звертають на це уваги, а то й часами потурають, мовляв — буде дитині краще в цьому світі. Другий рід — це свідома денаціоналізація. Не знаючи культури, історії, географії своєї нації, молодь починає соромитися свого походження. У школі вона вчиться погорди до всього, що европейське, їй імпонує цивілізація Нового Світу — Батьківщини вже не пам'ятають.

І ось на Пластовому Уладі лежить обов'язок запобігти цим всім небезпекам та вказати доростові правильну дорогу. І того вільного часу юнака, який буде абсорбувати Пласт, вповні на це вистачить.

— — — — — — — — — — —

Впорядник завжди бачить перед собою виразно зарисовану ціль: оформити характер українського громадянина при допомозі Пластового Закону. Часами впорядник, не застановившись над **ціллю**, забагато уваги присвячує **формі** і **засобам**. Бі-Пі казав: „Не дозвольмо, щоб технічний бік переважив моральний. Практичне скавтування, лісова мудрість, таборування, мандрівництво, братерство — це все засоби, не ціль!" Дрот звернув нам увагу, що „практична життєздатність мусить бути трактована тільки на тлі сильного і сталого характеру як друга важлива справа виховання в Пласті".

Тут на еміґрації найбільш важливою справою буде боротьба **проти денаціоналізації.** Цій справі присвятимо найбільш уваги — нераз коштом вузлів чи морзетки. Виробім у молоді свідомість, що ми емісарі, а не нещасники „без дому, без роду", вщепім національну гордість, плекаймо наші традиції. Рівночасно вчімо релігійної і національної толеранції.

Звернім увагу теж, чи юнак має достатнє **релігійне виховання.** Матеріялістичний світогляд чомусь залюбки поширюється серед молоді. Гутірками про світогляд і науку, як теж своїм прикладом викорінюймо шкідливі впливи.

Сама **метода** пластового виховання дуже проста. Бі-Пі назвав її прямо веселою грою. Ціла штука тільки в тім, як каже д-р Старосольський, щоб, „даючи юнакові те, чого він згідно із своєю природою бажає, Пласт осягнув те, що сам визнав за добре."

Юнацтво вже з природи відважне, вірить у свої сили, вирізняється бистротою, довіряє досвідченому другові, вірне своїм друзям, має природне почуття гумору і т. д. Ті всі прикмети юнак чи юначка може плекати в Пласті. Діти не люблять чотирьох стін школи, накинених їм законів, які не дозволяють їм крутитися, галасувати. Матеріял у школі, на їх думку, сухий і нецікавий (ми всі пам'ятаємо, як тішилися кожною прогулянкою). Тому не даваймо дітям на сходинах

другої школи! Рівночасно вияснім, що **школа** дає потрібні відомості в житті та що ми — пластуни вміємо виконувати всі наші обов'язки, навіть не дуже милі. З цеї причини гурток видалює члена, який не хоче вчитися.

В теперішніх обставинах деяким юнакам прийшлося покинути школу та працювати у фабриці. Та молодь жадна науки, і для них слід улаштовувати гутірки, а то й свого роду лекції. (Фабрична монотонна праця дуже притупляє, і юнакові треба дати „руханку мозку").

Ведучи працю, не забуваймо про такий важливий виховний чинник, як піддержання **авторитету батьків.** Впорядник мусить собі з того здати справу, що жадна виховна організація не заступить батьківського дому. Слід поборювати питомі деяким тутешнім кругам нездорові явища дитячої „незалежности", „самостійности", які проявляються в неслухняності. Пласт вимагає згоди батьків на вступлення юнака чи новака до своїх рядів. Впорядник старається познайомити батьків з завданнями й методами Пласту.

Слідимо тепер за юнаком, який, діставши дозвіл батьків, вступає до Пласту. Він **вступає добровільно,** і на цій добровільності оперта вся дальша праця. Коли юнак свідомий, що він прийняв на себе всі обов'язки без примусу, він буде їх радо виконувати. Тому до Пласту ми не притягаємо, а приманюємо новака чи юнака товариством, грами, таборуванням, пригодами, одностроєм, відзнаками.

З часом ми звертаємо увагу юнака й на інші вартості, не тільки на принадну форму чи засоби. З хвилиною складання приречення юнак вже мусить розуміти **виховне завдання** Пласту. **Приречення** відбуваємо дуже святочно, щоб юнак відчув його вагу й запам'ятав на все життя. Зложивши приречення, юнак підпорядковує себе автоматично Пластовому Законові.

Цей **Пластовий Закон** дуже відрізняється від інших законів. Він дає щось в роді провідних ліній поступування, він не забороняє, не карає, як, нпр., державний закон. Він не обмежується тільки до зовнішнього поступування пластуна, а відноситься теж до його сумління, серця.

По приреченні юнак мусить сам себе провіряти, впорядник стає вже тільки дорадником. Юнак мусить бути свідомий довір'я свого виховника. Впорядник знає, що на нього завжди звернені очі юнака, і він перевіряє своє поступування в свідомості, що його наслідують. Впорядник не каже „іди", а завжди „ходи".

Ключем до пластової методики є, як каже сам Бі-Пі, гурткова система. Чому якраз гурток? Загляньмо знову в природний світ юнака, чи не стрінемо власне там таких „банд" від 6 до 12 хлопців, які обирають собі провідника і доконують „великих подвигів". Як часто і дівчата бувають у таких

бандах! Це якраз відповідна кількість, щоб не згубилася в „банді" вартість кожного члена зосібна, а рівночасно, щоб кожний член відчував на собі відповідальність за долю цілої „банди" (один за всіх, всі за одного!). На цій підставі і побудований пластовий гурток. Гурток вибирає з-поміж себе провідника — **гурткового,** якому довіряє і якого вважає за найбистрішого, за найвідважнішого і т. д. Скільки у нас буває випадків, що виховники не звернуть на це уваги, і гуртковим стає той „дурень", якому хочеться тягнути роботу.

Члени гуртка **добираються** за віком і уподобанням. Чомусь часто у нас брак зрозуміння для цього, і виховники зліплюють якісь штучні твори з юнаків різного віку і замилувань. Такий гурток не буде ніколи „зіграний". Чомусь теж виховники вважають, що в гуртку треба добирати характери, і виходять дивотвори гуртків „насуплених", „веселих", „загоністих" і т. д. Це дуже шкідливе, гурток мусить бути мозаїкою характерів, тоді він буде повний життя.

При нагоді якоїсь прогулянки чи пригоди гурток знаходить собі **назву, знам'я, зов, кличку.** (А як часто в нас впорядник, сидячи за столом, вичислить ряд тварин чи квіток і каже вибирати!) Гурток зберігає різні пам'ятки, виготовляє тотем, плекає гурткову традицію, гурток має свій підпис, гурток зберігає тайну. (У нас чомусь у тім усім багато штучности).

В гуртку мусить витворитися **„гуртковий дух"** — те щось, що тягне юнака на сходини з прив'язання, не з обов'язку. (Чи все у нас сходини юнаків миліші від кіна або цирку?)

Гурток стає до змагання з іншими і має **амбіцію** бути першим. Без того самовиховання могло б збуденніти.

Юнаки мусять мати завжди свідомість, що **ініціятива** в їхніх руках. Впорядник мусить бути там невидним поштовхувачем, що вміє скерувати працю в корисне річище. Комендантка Пластунок Ц. Паліїв каже: „Провідник має керувати працею частини так, щоб саме створити різні нагоди для праці пластунів над собою". (Скільки в нас впорядників виконують працю за гурток, бо, мовляв, „я від них не дочекаюся"!) В гарно веденім гуртку кожний член уважає собі честю виконувати завдання. Впорядник не повинен багато радити гурткові, бо тим убиває самостійність думання, юнак повинен сам нипати і питати, коли опиниться перед якоюсь проблемою.

Пластові вміння подавати в міру змоги **практично,** не теоретично. Один англійський підручник каже: „Не вживай слів, коли можеш показати на малюнку, не показуй малюнка, коли можеш показати на прикладі, не давай прикладу, коли юнаки можуть це самі зробити". Так, хай юнаки самі спробують розпалити вперше вогонь, хоч їм не ясно, як до того братися. Чорне лице від попелу і червоні очі від диму

напевно спричиняться до кращого запам'ятання — юнак буде гордий, що він сам знайшов спосіб.

Виховник не „капрал" і не „ходяча повага", а просто **досвідчений друг**, у якого таке саме прив'язання до гуртка, як у кожного члена, і в якого немов би такі самі зацікавлення. Виховник вміє виробити собі авторитет. Виховник ставить можливі до виконання, але безкомпромісові вимоги.

Кожний гурток і кожна одиниця вимагає іншого **підходу**. Виховник мусить простудіювати обставини, в яких гурток розвивався, і мусить добре розглянути поодинокі типи. Його завданням є: „розрухати" лінивого, погамувати загонистого, розвеселити песиміста, засоромити всезнайка, зацікавити байдужого. Зрозумівши одиниці, впорядник дає їм працю, яка їх цікавить та накладає на них відповідальність. (Тому, хто любить писати, дає хроніку, тому, хто любить рахувати, дає скарбництво).

Багато виховників не розуміють значення гурткової системи. Вони відчувають більше задоволення і мають враження більше виконаного по проведенні, напр., курінних сходин, де було багато глядачів чи слухачів. Вони забувають, що при більшій кількості товариства, і то не зжитого, юнаки менше сприймають.

Курінь є основною організаційною клітиною. У його проводі є ще самі юнаки. Ціллю юнака повинно бути осягнення такого довір'я, щоб увійти в курінну команду. (Скільки юнаків у нас викручується від праці в К. К.). Курінна команда координує працю всіх гуртків і дбає про міжгурткові змагання, спільні прогулянки і т. д.

Вищі організаційні клітини мають чисто технічні завдання.

Гурток і курінь — це школа суспільництва в мініятюрі. Тут найкраще юнак навчиться розуміти гасло Дрота: „Не ти, не я, а Ми!"

Прекрасною школою суспільного життя являються гурткові та курінні **діловодства**. Вони вчать організованости, провідництва, ініціятиви, почуття відповідальности і т. д. Діловодства мають бути дійсні, не для форми. Слід звернути увагу на рівномірний розклад завдань. (Як часто у нас буває, що курінний „тягне" всю роботу).

Спочатку **організація** може недомагати, але з часом вона мусить перейти у звичку.

Сходини повинні відбуватися один раз у тиждень, в усталений день. Це якраз обчислено, щоб юнацтво не перевтомлювати, але й не відчужувати. Сходини слід починати й кінчати точно. Всі збірки і сходини повинні відбуватися на вільному повітрі, тільки у виняткових випадках у домівці.

Домівку юнаки прикрашують і стараються внести до неї хоч клаптик природи (листя, шишки, мох, пеньки).

Ніде немає шабльонової **програми** сходин, вона виникає з потреб гуртка. В програму можуть входити такі точки: а) обговорення гурткових справ (вчить суспільного життя, плянування праці), б) гутірки та засвоєння пластових знань, в) ручні роботи (прикрашення стін, вишивки, тотем), г) гри, забави, пісні, байки, ґ) технічні справи (рахунки, писарство), д) церемонії (відкриття, закриття, звіти), е) актуальні справи, переживання зі школи, обговорення цікавих книжок, фільмів, у старших огляди преси (тут можна порушити й справи доброго тону, естетичного одягу, зачіски).

В теперішніх умовах слід класти найбільшу вагу на засвоєння **українознавства**. Українських шкіл немає, а не всі батьки мають час учити дітей. Новацтву і молодшому юнацтву історію подається у формі гор, байок, переказів та використовується по змозі ілюстрації. Старші юнаки повинні вивчати українознавство вдома, а на сходинах тільки обговорювати цікавіші проблеми. Подібно слід вивчати й пластову **ідеологію**. Пластові **практичні вміння** мусять бути виучувані в природі. (А скільки наших впорядників при столі „описує", як будувати шатро!).

У нас бувають випадки, що гуртки, щоб заповнити програму, „переливають з пустого в порожнє". Виховник мусить приневолити гурток все йти **вище й вище**, бо хто стоїть на місці — той склінний іти взад.

Окрім сходин гурток плянує **збірки, прогулянки, теренові гри, табори.** Як літо, так зима юнак любить мандрувати по лісах, шукати слідів звірят, пізнавати дерева, рослини. Такі мандрівки виробляють бистроту, спостережливість, заставляють думати, шукати причин явищ. Душа стає багатша, зблизившись до природи, пізнавши її красу та гармонію. Сонце, повітря, вода і рух гартують тіло. Сьогодні чомусь, головне старші юнаки, не радо виходять за місто, їм ліньки спакувати наплечник, ну, а йти пішки стільки дороги! — Витягнені, однак, на зелену травичку, вони ніколи не пожалюють, що вийшли.

Таборування бавить і рівночасно вчить організації праці, зарадности та зближає до природи.

Гуртки відвідують музеї, ботанічні сади, зоопарки. Гуртки улаштовують **імпрези**, але тільки тоді, коли ці імпрези дають якусь користь. Юнак мусить розуміти цю користь, а не виконувати без зрозуміння театральний попис, який тільки манірує.

Гра, однак, залишається чи не основним виховним засобом як у новацтві, так і в юнацтві. Пластова гра мусить мати зміст, ціль і правила. Гра вчить зручности, приневолює думати („комбінувати"), вчить співпрацювати з іншими членами дружини, та передовсім вишколює характер. Виховник в першій мірі звертає увагу на чесну гру.

Не забуваймо про питомий пластунові **добрий гумор,** тому звернім увагу на веселі ватри чи веселі вечорі, де пластун насміється досхочу. Тут знову слід уважати, щоб не було театральности, як теж непластових дотепів (у старшого юнацтва побут у таборах дещо викривив почуття гумору).

Велику вагу класти на **спортове виховання** (щоденний прорух), бо багато молоді сидить цілими днями без руху у фабриках.

Пластуни стрічаються з **чужинецькими скавтами** для пізнання чужої культури, звичаїв і для обміну думок. Корисно переписуватися зі скавтами інших країн.

Основною провіркою засвоєного матеріялу є **пластові проби.** Часто уважають проби методою, а то й метою. Це помилкове поняття, бо юнаки не вчаться для проб, а проби є для перевірки вивченого. Пробу не переводимо одного дня при столику так, як іспит, бо юнак вивчить і забуде, а протягом довшого часу.

Переводимо **проби вмілостей,** бо з них подвійна користь: юнак засвоює якусь практичну вмілість, яка йому в житті придається, і часто відкриває свої здібності в якімсь напрямку.

Щоб відрізнити себе від непластунів, пластун носить **однострій.** Його зелений колір зближає юнака до природи. Система відзнак спонукує пластуна поступати вперед. **Символи** у пластових звичаях, гаслах і знаках нагадують йому його обов'язки.

Пластові **похвали** спонукують юнака до кращої праці.

Формальності — подання, заяви, внески, час проби і т. д.—мають теж виховне значення, і їх не слід легковажити.

Слід звернути увагу на **дисципліну,** і то важливішою є внутрішня дисципліна від зовнішньої. Ми виробляємо у юнака почуття громадської здисциплінованости, а не творимо гурту, який сліпо, а то й зі страхом слухається наказу. Привчаємо юнаків видавати накази і викорінюємо „капральство", яке нищить індивідуальний характер.

Фізичних **кар** Пласт не застосовує. Тому що юнак добровільно вступив до Пласту, його карається тільки морально, відкликаючись до його чести й сумління (упімнення, догани, виключення).

Юнакові не дозволяємо забагато займатися **громадською працею.** Різні обов'язки, проби хорів, драматичних гуртків, балету розпорошують зацікавлення юнака і не дають багато користи. Партійщина може бути шкідлива, коли накинена молоді в безкритичнім віці. Коли дітей притягає тільки сама атракція підпілля, Пласт повинен це заступити.

— — — — — — — — — — —

Коли працюємо виховниками на довшому протязі часу, вислід праці мусить бути видний. Характер юнака випрямо-

вується, він гордий на своє національне походження, він стає чемним, завжди усміхненим, він помагає другим.

Старше Пластунство, закасаймо рукави і берімся до праці, хай ніхто нам більше не закидає, що в нас непластовий підхід! Пам'ятаймо завжди, як каже д-р Янів, що **„бій за українську державу починається від бою за душу українську, за наш національний світогляд, за обличчя грядущих поколінь".**

Осип Бойчук

Громадський підхід до громадських справ

З приводу взаємовідносин між Пластом і СУМ-ом

Спонтанне відновлення пластової організації після останньої світової війни поставило було пластовий провід перед важке завдання охопити організаційно серед важких післявоєнних обставин численні пластові з'єднання, що виростали на терені Німеччини й Австрії, та **надати їм дійсно пластовий зміст.**

Було ясним, що забезпечити добрим виховним проводом ці маси молоді, яка приголосилася в пластові ряди, було в даних умовах неможливо. З другого боку, було також очевидним, що не вся молодь, що в початках вступила була до Пласту, зможе відповісти трудним вимогам пластового виховання і, вже хоча б з **огляду на свій вік,** мусить підлягти природній елімінації за принципом ставлених у Пласті вимог.

І не підлягало, врешті, сумніву, що поза Пластом остала ще дуже поважна кількість української молоді, яка — неохоплена організаційно — була виставлена на небезпеку повної деморалізації в умовах еміґраційного побуту.

Тому, коли постала ідея створити загальну, масову організацію української молоді — СУМ, пластовий провід вважав цей почин наскрізь корисним з громадського погляду і виявив до нової організації свою повну симпатію і підтримку.

СУМ стрінувся теж з прихильністю зверхнього громадського чинника — ЦПУЕ, а керівником Відділу Організацій Молоді ЦПУЕ був ніхто інший, тільки заступник голови Головної Пластової Старшини — мґр. Ярослав Рак.

Також пізніше, в дальшій стадії організаційного закріплення СУМ-у, відносини між обома організаціями були вповн-

ні згідливі, і Центральний Комітет СУМ-у містився в одній кімнаті з ГПСтаршиною.

Було зовсім природним явищем, що з бігом часу могли поставати і дійсно поставали між обидвома організаціями, які діяли на спільному терені — терені молоді — деякі різниці думок чи точки тертя. Особливо це давалося відчути на низових щаблях обох організацій. Головною притокою до цього стало від початку питання членства, питання приналежности молоді до одної чи другої організації. Пласт і СУМ були — з огляду на свої завдання, методи дії, організаційну структуру, а навіть традиції (СУМ заявив себе спадкоємцем центральноукраїнської Спілки Української Молоді) — **різними** організаціями, з яких кожна мала для молоді своєрідну притягаючу силу. Пластовий провід, дивлячись на справу з загально-громадського погляду і беручи до уваги згадану вже неможливість охопити в своїх рядах всю масу української молоді, **ніколи не добачував у СУМ-і конкурента**, який може приєднати собі членів, що позатим могли б належати до Пласту, але, розуміючи Пласт як виховну організацію, вважав, що **рівночасна** приналежність молоді до обох організацій є не тільки з організаційного погляду небажана, але в першу чергу з педагогічних оглядів шкідлива. Іншими словами, Пласт не підносив організаційних претенсій до **всієї** української молоді, але змагав до того, щоб молодь, згуртована в Пласті, була вповні підпорядкована виключно пластовому проводові, бо тільки це давало запоруку правильного виховання за пластовими методами.

З другої сторони, ГПСтаршина розуміла, що СУМ як організація молода потребував вироблених робітників, яких чимало було в рядах старшого пластунства. Уважаючи діяльність СУМ-у корисною і цінною з громадського становища, ГПСтаршина погодилася на те, щоб старші пластуни активізувалися в СУМ-і, виконуючи там свій обов'язок **позапластової громадської праці, однак не як члени, а тільки як інструктори в поодиноких ділянках.**

Для з'ясування повищих проблем відбулися з ініціятиви ГПСтаршини восени 1946 р. наради проводів обох організацій. Становище ГПСтаршини найшло повне зрозуміння в представників ЦК СУМ-у, і спільні наради закінчилися домовленням, з'ясованим у комунікаті з дня 15. 11. 1946 наступного змісту:

КОМУНІКАТ

Центрального Комітету СУМ і Команди СУПЕ

Проводи обидвох організацій устійнили на засіданні своїх делеґатів дня 7. 11. 1946 у Мюнхені такі точки порозуміння:

1. Обидві організації признають взаємно одна одній громадську повновартість та велике національно-виховне значення; зокрема Пласт вітає радо організацію СУМ і бажає їй найкращих успіхів в охопленні найбільшої частини тієї молоді, що з будь-яких причин стоїть осторонь Пластового Руху.
2. Приналежність молоді у віці її фізичного й духового формування одночасно до обидвох організацій з погляду педагогічного й організаційного недоцільна; тому пластуни-юнаки і старші пластуни не належать до СУМ.
3. Команда СУПЕ доручає усім пластунам сеніорам, як теж усім скавтмастрам, що тільки мають для цього змогу, — взяти участь в діяльності СУМ у характері чи то членів, чи то співпрацівників.
4. Усі справи в терені між обома організаціями, що не дадуться поладнати на місці, треба полагоджувати службовою дорогою через свої централі.
5. Проводи обидвох організацій закликають усі підчинені їм частини й окремих членів співпрацювати гармонійно в низах і остерігатися непотрібних і шкідливих непорозумінь.

Мюнхен, дня 15 листопада 1946.

За Центральний Комітет СУМ:

(—) Аркадій Шупер
орг. референт

(—) Інж. Михайло Сердюк
голова

За Команду СУПЕ:

(—) Інж. Роман Рогожа
секретар

(—) Д-р Атанас Фіґоль
комендант

Домовлення, з'ясовані в цьому комунікаті, стали основою дальшого співжиття обох організацій на найближчий час.

Устійнене розмежування членства між Союзом Українських Пластунів і Спілкою Української Молоді було переведене. Однак життя і вимоги практичної роботи сказали теж своє слово. Деякій кількості старших пластунів, особливо тих, що вже в пізнішому віці приступили до Пласту, припала до вподоби більше можливість безпосередньої дії в СУМ-і, чим важка, повільна, обчислена на довший час виховна робота в Пласті. У висліді ці старші пластуни, не пориваючи організаційних зв'язків з Пластом, заанґажувалися в працю в СУМ-і, займаючи з часом в цій організації визначні, провідні місця.

Головна Пластова Старшина не вважала цього розвитку подій злом. Але розуміючи Пласт як цупку організацію, яка не тільки дає приємність своїм членам, але в першу чергу вимагає від них виповнення численних і доволі важких обов'язків, з чисто організаційних оглядів вважала потрібним ввести лад у цю нову фазу співжиття із СУМ-ом.

Рівно рік після першого спільного комунікату, — в листопаді 1947 р., — відбулися знову спільні наради представників ГПСтаршини з представниками ЦК СУМ-у, на яких обговорено положення, що витворилося. У висліді цих нарад потверджено знову засаду розмежування членства між обома

організаціями, але ГПСтаршина, рахуючись з існуючим станом і потребами СУМ-у, зобов'язалася дати кільканадцятьом старшим пластунам, які стояли вже на провідних становищах у СУМ-і, часовий дозвіл належати до СУМ-у, а загал старшого пластунства візвати, щоб він реалізував пластовий обов'язок громадської активности на терені СУМ-у як інструктори.

Ці домовлення проводів обох організацій велися у присутності керманича відділу молоді ЦПУЕ і були стверджені спільним протоколом з 20. 11. 1947, який звучить:

П Р О Т О К О Л

спільних сходин Центрального Комітету СУМ та Головної Пластової Старшини, що відбулися в Мюнхені дня 20 листопада 1947—у справі справлювання діяння спільного Комунікату обох організацій з дня 15. 11. 1946.

Після виміни думок Проводів обох організацій р і ш е н о:

1. вдержати в силі згаданий вище Комунікат;
2. Головна Пластова Старшина зобов'язується:
   а) дати винятково кільканадцятьом старшим пластунам, що стоять на провідних становищах у СУМ-і, часовий дозвіл належати до СУМ-у,
   б) візвати старших пластунів реалізувати пластовий обов'язок громадської активности на терені СУМ-у як інструктори.
3. Центральний Комітет СУМ-у зобов'язується видати внутрішній комунікат, в якому візве своїх членів придержуватися комунікату з 15. 11. 1946 р. та роз'яснить постанови оцеї конференції.
4. Проводи обох організацій зобов'язуються подавати собі взаємно до відома прізвища своїх членів, виключених за проступки проти моралі й особистої та національної чести, і взаємно такі свої рішення респектувати.

Мюнхен, дня 20. 11. 1947.

За Ц. К. СУМ-у:

(—) Г. Турчик (—) М. Сердюк

За Головну Пластову Старшину:

(—) Д-р А. Фіґоль (—) Ц. Паліїв

Керманич Відділу Молоді ЦПУЕ:

(—) Я. Рак

Головна Пластова Старшина подала цей протокол до відома своїм членам у своєму офіційному віснику („Пластові Вісті" з 21. 12. 1947, ч. 5, черга 38) і додала до нього таке **вияснення**:

„У взаєминах між Пластом і СУМ-ом не йдеться ні про одну, ні про другу організацію, а **тільки про українську молодь.**

Не зважаючи на деякі початкові сумніви, практика виказала, що одночасне подвійне членство (в обох організаціях) є з виховного боку шкідливе.

В деяких випадках, де СУМ-ові недоставало робітників, заанґажувалися до праці в СУМ-і старші пластуни. Щоб не задержувати роботи відкликанням цих пластунів, Пластовий Провід може на прохання — в кожнім індивідуальнім випадку — дозволити старшим пластунам **часово** належати до СУМ-у, **якщо вони без закиду виконують свої пластові обов'язки.** Врешті не буде ніякою нечестю, якщо пластун виступить з Пласту й перейде до СУМ-у.

Незалежно від згаданих вище поодиноких випадків часового подвійного членства — пластуни мають дружньо співпрацювати й помагати СУМ-ові. Вони повинні творити під проводом, наглядом і контролею своїх провідників гуртки, які свій обов'язок громадської праці реалізують власне в першій мірі на терені СУМ-у. Однак все те під умовою бездоганного виконування обов'язків, накладаних Пластом."

Перебране Головною Пластовою Старшиною супроти СУМ-у зобов'язання було виконане, і всі старші пластуни, що заанґажувалися були в працю в СУМ-і, одержали від Головного Команданта Пластунів індивідуальні дозволи часово належати до СУМ-у і в ньому працювати, — під умовою виконування їхніх пластових обов'язків.

Це друге домовлення, яке було виразною концесією Пласту в користь СУМ-у, нормувало взаємовідносини обох організацій впродовж чергових двох років. В тому часі СУМ скріпився внутрішньо, скристалізував свої власні напрямні діяльности і розрісся у велику організацію з власними осередками в усіх країнах нового поселення. Співжиття обох організацій у цей період було далі бездоганне. Коли Пласт найшовся був у тому вигідному становищі, що одержав на видавання свого журналу ліцензію, якої не мав СУМ,—ГПСтаршина уможливила ЦК-ві СУМ-у видавання сумівського журналу, відступаючи йому безкорисно ліцензію і частину призначеного для Пласту тиражу. Свідчать про це ті числа сумівського журналу, які виходили під традиційною назвою пластового журналу „Молоде Життя" як Серія „Б".

Однак після двох років заіснували причини, які заставили ГПСтаршину наново зайнятися відношенням пластової організації до СУМ-у. Ці причини були:

1) Факт, що ті старші пластуни, які одержали були дозвіл часово належати до СУМ-у, пірнули з головою в діяльність у цій організації й виразно занедбували свої пластові обов'язки. Це явище було для ГПСтаршини зрозумілим, але воно самим собою поставило вимогу упорядкувати під організаційним оглядом ці відносини. Актуалізувало цю конечність ще й те, що СУМ впровадив для своїх членів окрему присягу, яка зобов'язувала їх до послуху органам СУМ-у. ГПСтаршина вважала, що складання подвійної присяги (в обох організаціях) може, а навіть з часом мусить довести до кон-

фліктів сумління тих пластунів, які складуть і пластову, і сумівську присягу. З педагогічних оглядів це являлося недопустимим.

Друга причина була більш засадничого характеру. На переломі 1948/49 років СУМ постановив поширити свою діяльність на молодь у віці 10-18 літ і створити т. зв. „Юний СУМ“, Ця акція не стрінулася б з ніяким спротивом ГПСтаршини, якби не те, що випрацюваний старшим пластуном В. Маркусем Правильник Юного СУМ-у був побудований виразно на пластових виховних методах і введення його в життя довело б без сумніву до постання другої, паралельної до Пласту виховної організації молоді.

ГПСтаршина вважала творення такої другої, квазі-пластової організації з загально-громадського погляду акцією не тільки непотрібною, але й шкідливою. Бо ця організація, вправді оперта на пластових виховних методах, але позбавлена повноти пластового світогляду, без потрібного виховного досвіду й без кадрів підготованих виховників, — дотого ще впроваджуючи елітарні принципи до масової організації, якою за призначенням був і. якою залишається СУМ, — довела б до виховних вислідів, яких не можна б розцінювати позитивно.

ГПСтаршина вважала, що розподіл між Пластом як суто виховною організацією, з твердими вимогами до членів, і СУМ-ом як організацією масовою, загальною, культурно-освітньою (а через те також виховною), — був з громадського погляду правильний і не було потреби його міняти. Створення організаційної підбудови для сумівського дорості було добрим правом проводу СУМ-у, але це могло і повинно було статися іншим шляхом, як той, що його вводив згаданий вище Правильник Юного СУМ-у.

Ставши перед фактом започаткування організації ЮСУМ-у, ГПСтаршина в першу чергу простудіювала докладно правильник цієї організації. Аналіза його призвела до висновку, що він без сумніву побудований на пластових організаційних і діяльностевих виховних методах.

Беручи до уваги вище з'ясовані причини і рахуючись з тим, що діяльні в СУМ-і старші пластуни в теперішню пору не є вже там такі необхідні, як це було в попередніх роках, ГПСтаршина постановила на своїх пленарних сходинах дня 17. 2. 1950 перевести тим разом категорично повний розділ членства між обома організаціями. ГПСтаршина не мала при тому на меті в ніякому разі впливати на тих пластунів, що діяли в СУМ-і, щоб вони покинули цю організацію. Вже у вище наведеному поясненні до спільного протоколу з 20. 11. 1947 ГПСтаршина підкреслила, що з пластового боку немає ніяких не то формальних, але й моральних перепон, щоб ті пластуни, яким більше підходить праця в СУМ-і, перейшли

цілковито до тієї організації. Одиноке, що мала на меті ГПСтаршина, це було намагання завести лад у існуючім фактичнім стані, зліквідувати „сидження на двох стільцях“ деяких старших пластунів, яке ні з виховного, ні з організаційного огляду не могло довше тривати.

Насвітлення цього питання з пластового погляду появилося в ч. 3-4 „Молодого Життя“ в статті п. н. **Чи пластун може належати до іншої організації молоді?**, де виразно з'ясовано, що Пласт є не тільки організацією, але виховним середовищем в роді родини, і так, як молода людина не може мати двох родин, так і не може вона рівночасно належати „з серцем“ до двох молодняцьких організацій того типу, що Пласт і СУМ.

Передбачаючи, що деякі старші пластуни, заанґажовані в СУМ-і на відповідальних становищах, рішаться все таки остати в Пласті і тим самим покинути членство в СУМ-і, а це могло б викликати некорисні наслідки для діяльности СУМ-у, якби це сталося раптово, — ГПСтаршина повідомила про своє рішення ЦК СУМ-у, прохаючи його порозумітися з ГПСтаршиною про практичне переведення її постанови про розподіл членства.

Для повноти картини наводимо тут текст відповідного письма:

Союз Українських Пластунів
Головна Пластова Старшина

Знак: 106-1

Мюнхен, дня 21 лютого 1950.

До
Центрального Комітету
Спілки Української Молоді
М ю н х е н

Високоповажані Панове!

На своєму пленарному засіданні дня 17 лютого 1950 Головна Пластова Старшина розглядала питання подвійного членства пластунів: приналежність до Союзу Українських Пластунів і рівночасно до подібної виховної організації молоді. Однозгідне переконання всіх членів ГПСтаршини висловлено рішенням, що пластун — байдуже, якого уладу — не може бути членом другої виховної організації молоді.

Цією постановою унормовано теж остаточно й однозначно організаційне відношення пластунів до Спілки Української Молоді: рівночасне членство в обидвох організаціях є неможливе.

Для Вашої інформації подаємо коротку мотивацію повищого рішення:

Постання СУМ-у як всенаціональної (надпартійної, надгрупової) організації молоді, неохопленої з будь-яких причин Уладом Старших Пластунів, привітала ГПСтаршина як позитивне явище нашого су-

спільного життя. За відомом ГПСтаршини працювали для скріплення цієї організації на переходовий час у рядах СУМ-у деякі члени СУП. — В останньому році СУМ поширив свою діяльність також і на юнацтво, стаючи зовсім виразно на шлях одної з виховних організацій молоді. Виданий нещодавно правильник т. зв. „Юного СУМ-у" — виготовлений старшим пластуном д-ром В. Маркусем — має в собі цілий ряд подібностей з зовнішніми виявами діяльности і з формальними постановами пластової організації та її виробленою і точно окресленою термінологією. ГПСтаршина розцінює появу цього правильника як внутрішню справу СУМ-у, як його спробу знайти форму і зміст для своєї молодняцької підбудови, і — всупереч деяким сумнівам, наскільки практично можливим і об'єктивно доцільним є таке далекойдуче наближення масової організації молоді, якою є СУМ, до методів і форм елітарної організації, якою є Пласт, — ГПСтаршина може тільки радіти, якщо справді деякі пластові методи й форми плекатимуться і в організації СУМ із користю для української молоді.

Але подвійне членство в того роду двох виховних організаціях (зарівно вихованків, як і виховників) мусить доводити до неминучих конфліктів і, що важливіше, таке подвійне членство суперечить основним засадам педагогіки й організації, на яких мусить спиратися кожна виховна праця.

Практика останніх місяців нотує цілий ряд таких конфліктів: подвійне складання присяги (заприсяжені пластуни-юнаки складають вдруге присягу в СУМ-і); перехід юнацтва з одної організації до другої через недіяльність проводу, занятого повністю в другій організації; закривання бездіяльности членства удаваною чи тільки заявлюваною діяльністю в другій організації і т. ін. Того роду явища не бажані ні одній, ні другій організації, вони для них обидвох шкідливі.

Подаючи Вам, ВП. Панове, до відома повище рішення ГПСтаршини та його мотивацію, ми певні — на основі ведених на ці теми розмов з поодинокими членами ЦК СУМ-у — що й Ви поділятимете наше становище. Ми бажали б, як і досі, видати в цій справі виконні доручення після остаточного устійнення з Вами всіх технічних питань, зв'язаних з переведенням в життя вище згаданої постанови ГПСтаршини. Тому прохаємо вислати в найближчих днях Вашого Уповноваженого для обміну думок та устійнень у повищій справі.

З товариським привітом

За Головну Пластову Старшину:

(—) Д-р А. Фіґоль
голова

(—) Осип Е. Бойчук
секретар

Таким чином прийшло до третіх з черги переговорів між проводами обох організацій, які закінчилися і тим разом спільним договоренням і комунікатом наступного змісту:

КОМУНІКАТ

Представники Головної Старшини Союзу Українських Пластунів і Центрального Комітету Спілки Української Молоді, продовжуючи традицію дотеперішньої співпраці й порозуміння між обидвома організаціями, на спільному засіданні в Мюнхені дня 24 червня 1950 договорилися згідно в наступних питаннях:

1. Попередні домовлення Проводів обох організацій, а то з 15 листопада 1946 і 20 листопада 1947 про те, що приналежність молоді у віці її фізичного й духового формування одночасно до обох організацій з погляду педагогічного й організаційного є недоцільна, — остають надальше в силі. Тому пластуни не належать до СУМ-у, а члени СУМ-у не належать до СУП.
2. Центральний Комітет СУМ-у стверджує потребу замінити Тимчасовий Правильник Юного СУМ-у з квітня 1949 р., який не вповні відповідає вимогам ЮСУМ-у, новим правильником, в якому не має бути збіжностей з пластовою системою виховання. Для цієї мети Проводи обох організацій будуть порозуміватися між собою.
3. Тому, що рівночасне членство в обох організаціях є недопустиме, всі випадки вже існуючого подвійного членства будуть унормовані — в змислі розмежування — Головною Пластовою Старшиною чи Центральним Комітетом СУМ-у індивідуально, з увагою на особисті бажання тих членів і на добро обох організацій.
4. Головна Пластова Старшина вважає доцільним, щоб старші пластуни і пластуни-сеніори там, де того вимагають умови, працювали в міру сил і можливостей для СУМ-у, під умовою бездоганного виконування їхніх пластових обов'язків.
5. Проводи обох організацій закликають свої низові клітини і надальше уникати всіх можливих непорозумінь і співпрацювати згідливо для добра української молоді.

Мюнхен, дня 24 червня 1950.

Підписали:

За С. У. М.:
(—) О. Калинник, в. о. голови СУМ
(—) М. Кушнір
(—) Г. Наняк

За С. У. П.:
(—) А. Фіґоль, голова ГПС
(—) О. Бойчук
(—) В. Янів
(—) І. В. Манастирський

Головна Пластова Старшина і Центральний Комітет СУМ-у ствердили собі взаємно, що вони приймають до відома повищу домову і вважають її обов'язуючою в своїх організаціях.

Повищий комунікат є, на нашу думку, документом великої ваги так з уваги на інтерес обох організацій, як і з загально-громадського погляду.

З громадського становища є він доказом, що серед сучасного розбиття й розсварення майже на всіх відтинках нашого еміґраційного життя можливо знайти спільну мову, не дивлячись на існуючу колізію інтересів, і з честю уникнути

чергового поділу на два поборюючі себе табори. Що загроза такого поділу поважно існувала, того були свідомі обидві сторони. Що він не заіснував — це з громадського боку успіх, який годі належно розцінити.

Про користі договорення для СУМ-у нам важко говорити. Це краще може оцінити сам провід цієї організації. Ми добачуємо двояку користь для СУМ-у у зв'язку з договореннями: Перше, безперечно корисним буде для СУМ-у, якщо в ділянці членства буде між обидвома організаціями проведена виразна лінія, якщо ті старші пластуни, яким дорожча праця в СУМ-і, стануть і формально, і серцем, і душею членами виключно цієї одної організації і віддадуть їй усі свої сили й увесь свій молодечий запал. Друге — заміна теперішнього Правильника ЮСУМ-у заставить ЦК СУМ-у призадуматися над ориґінальною, своєрідною організаційною формою для своєї молодняцької підбудови, формою, яка організаційною структурою і виховним змістом буде відповідати завданням, характерові і методам діяння СУМ-у. Договорення про порозуміння обох проводів при складанні нового правильника має на меті не тільки забезпечити цей правильник перед збіжностями з пластовими виховними методами, але заключає в собі й моральний обов'язок пластового проводу зі свого боку допомогти найти правильну розв'язку цього питання.

Врешті з пластового погляду останні договорення мають — поза аналогічними користями, які вони приносять СУМ-ові, себто користями організаційного порядку — один незвичайно важливий успіх.

Майже в усіх народів, що живуть власним державним життям, форми й методи їхніх скавтських організацій є хоронені державними законами. Пласт — по своїй суті скавтська організація, але вона витворила впродовж своєї вже небаром 40-літньої діяльности свої власні, питомі, просякнуті українським духом і пристосовані до української психіки форми й методи діяння. Вони виправдали себе повністю, бо в зустрічі з чужонаціональними скавтінґами українські пластуни виявляються без сумніву не гіршими скавтами від других. А з погляду **українських** виховних потреб Пласт не від сьогодні находить признання української суспільности.

Брак законної охорони пластових виховних і організаційних методів у власній державі мусить заступити моральна охорона їх в еміґраційній суспільності.

І саме з цього погляду важливими є для Пласту останні договорення зі СУМ-ом. Оце вже вдруге в історії Українського Пласту заіснувала була можливість постання другої, пара-пластової організації і вдруге найшлося в українській громадськості зрозуміння, що реалізація цієї справи не сталася б із користю для загального добра.

Люди злої волі могли б закинути ЦК СУМ-у, що він без явної конечности зробив поступку Пластові, зобов'язуючися замінити теперішній правильник ЮСУМ-у новим. Такий закид був би не тільки несправедливий, але передусім з громадського погляду невиправданий. Ми мусимо вказати на те, що ціла вище з'ясована історія взаємовідносин між Пластом і СУМ-ом опиралася саме на взаємних уступках **під кутом добре зрозумілого громадського інтересу: добра молоді.** Так, напр., договорення з листопада 1947 р. було виразною поступкою Пласту в користь СУМ-у, коли то ГПСтаршина відступила ряд старших пластунів до праці в СУМ-і, бачучи, що це принесе користь другій молодечій організації, яка находилася в стадії внутрішньої консолідації, а через те буде корисним з загально-громадського погляду.

Тому — якщо провід СУМ-у вважав тепер зі свого боку вказаним шукати власних доріг для свого дорості, залишаючи за Пластом його виховні методи, щоб через те уникнути роздвоєння у виховній ділянці, — то це треба вважати **дійсно громадським підходом до проблеми і належним розумінням загально-громадського інтересу.**

Натомість цілість взаємовідносин між Пластом і СУМ-ом та спосіб поладнування спірних питань між цими організаціями треба поставити як зразок тим нашим громадським кругам, які не можуть найти спільної мови і, говорячи про загальне добро, думають про свої власні, вузькі, групові інтереси.

* * *

Насвітлюючи цілість взаємовідносин між Пластом і СУМ-ом, було б легкодушністю твердити, що ці взаємовідносини забезпечені перед усякими ускладненнями в сучасну пору, а зокрема в майбутньому.

Теоретично небезпека таких ускладнень загрожує з двох сторін: По-перше, особовий склад проводів обох організацій не вічний, і він напевно буде мінятися. Від особистих вартостей і громадської постави осіб, що ввійдуть у майбутньому в склад цих проводів, буде великою мірою залежати, чи теперішні добрі взаємовідносини між обома організаціями будуть надалі вдержані. По-друге — і це головне — вирішним у цьому питанні буде в о л я обидвох сторін виконати спільні постанови. Обидва проводи стоять перед іспитом громадської зрілости.

Атанас Міляніч

Пластовий Рух і міжнародний скавтінґ

1

З повним признанням і подивом дивимося на основників Пластового Руху. Їхня мрія — виховувати українську молодь найкращими методами. Вони пильно слідкують за новинами в педагогічному світі.

І несповна три роки після започаткування скавтової методи виховання її основником Бейден-Пауеллом в 1908 році українські педагоги рішаються присвоїти цю модерну методу самовиховання й українській молоді. Цим рішенням випереджують багато державних народів в започаткуванні скавтінґу.

Наш скавтінґ, що ми його згідно з козацькими традиціями назвали Пластом, — рахується одною з найстарших скавтових організацій.

2

В творенні скавтового інтернаціоналу на початку двадцятих років ми участи не брали. Розбиті й проголомшені програною у визвольних змаганнах — ми не в силі були ні морально, а тим більше фізично, домагатися забезпечення за нами місця в новозбудованій Міжнародній Скавтовій Конференції. Відстояти свої права встигли тоді вірмени і росіяни, які були в тому ж політичному положенні, що й ми, але мали змогу взяти участь у нарадах і видвигнути свої домагання.*)

3

Після програної наших державних змагань Пластовий Рух діє тільки в Західній Україні (під Польщею), а згодом поширюється і на Карпатську Україну. Він зростає скоро на силі і вже в другій половині двадцятих років має всі передумови, щоб належну пайку своєї праці віддати до послуг

*) 1. Вірменам признано всі права члена Конференції, дарма, що вони не мали суверенної держави, а це в засаді передумова членства.

2. Росіяни ж добровільно погодилися включуватися в державні асоціяції кожночасної країни поселення. Вони й створили прецеденс, якого Конференція до сьогодні придержується у всіх подібних випадках.

3. До цієї розв'язки в кругах Конференції дороблено з часом окрему „ідеологію", яка більш-менш має такий зміст: Скавтінґ не втручається в політику, його завданням є виключно дбати про добро й щастя юнака; юнак тоді щасливий, коли почувається свобідним і рівним в правах і можливостях ровесникам свого довкілля; цей стан може заіснувати тоді, коли юнак не буде нічим відрізнятись від окруження, себто, іншими словами, у нашому випадку зденаціоналізується; чим скоріше це наступить, тим краще для юнака, і скавтінґ повинен йому в тому допомогти.

міжнародного скавтінґу. Пласт зголошує свою готовість, але зустрічається з відмовою, мовляв — до співпраці можемо приймити тільки повноправних членів, а такими можуть бути за статутом Міжнародної Скавтової Конференції тільки державні скавтові асоціяції.

З підсуненої розв'язки — домовитись з державними скавтовими асоціяціями наших свіжих займанців щодо відступлення нам одного чи більше з їхніх шости голосів в Конференції — ми не скористали. У випадку Карпатської України, яка ввійшла у склад Чехословаччини на підставі окремої добровільної домови, — Пласт частинно співпрацював з чехословацькою скавтовою асоціяцією. У Міжнародній Конференції заступлений не був, але мав змогу розбивати українські шатра на двох Міжнародних Джемборі.

4

Позатим наш Пластовий Рух ріс і розвивався в повній ізольованості від міжнародного. Ми прийняли засади скавтового руху і скавтового братерства так, як їх собі ідеалізували й хотіли бачити у других. Тим засадам ми остали до сьогодні вірні, дарма що працювали на відокремленні, а то й діяли з конечности в підпіллі (30-ті роки під Польщею). Всю увагу ми звернули на плекання характерів юнаків і виховання їх на патріотів своєї батьківщини. За розвоєм міжнародного скавтінґу ми слідкували, його технічні осяги вивчали і те, що нам відповідало, використовували.

Ми не розуміли тільки одного: Чому скавти світу, що проповідують і, здавалося б, переводять консеквентно в життя ідею скавтового братерства, — не хотять нам не то помогти, але й навіть наше положення зрозуміти?

Ми пояснювали собі поведінку скавтів світу просто: „Ми, мабуть, одинокий випадок, нас не так то багато, годі їм, що турбуються мільйонами, присвячувати нам окрему увагу..."

5

Так минали роки.

Скінчилася друга світова війна. Пластуни в великій кількості покинули батьківщину, щоб шукати правди для неї в західньому світі й таки її найти.

Та ми не були одинокі, які вийшли у вигнання. У Західній Німеччині й Австрії найшлися тисячі скавтів з інших, донедавна самостійних країн Середущої і Східньої Европи.*)

Їх положення стало ідентичним з нашим. Вони так само втратили батьківщину, як і ми. Їх через те саме скреслили

*) Проявили скавтову діяльність: білоруси, естонці, литовці, лотиші, мадяри, поляки, росіяни, чехи, юґослави.

автоматично з членства в Міжнародній Конференції, через що нас не прийняли.*)

Пласт ненадійно дістав товаришів недолі. Нові товариші недолі найшли скоро спільну мову та устійнили спільні завдання. Імпозантний вислід першої, до речі, ініціованої і організованої Пластом, зустрічі скавтів поневолених країн в українському таборі в Авґсбурґу в 1946 р. — створив зовсім нову ситуацію у міжнародних скавтових взаєминах взагалі, а в наших зокрема. Ми остаточно вийшли зі своєї ізольованности і відтепер діємо як один з неповноправних членів світового скавтінґу.

6

За ініціятивою балтійських скавтів постає в 1946 р. т. зв. „Іза“ (International Scouts Association) з осідком в Реґенсбурґу. Не зважаючи на деякі застереження щодо її оформлення і діяльности — вона свою ролю відіграла.

Вона звернула Міжнародному Бюрові в Лондоні увагу на небезпеку механічного трактування справи членства в Міжн. Скавт. Конференції. Лондон почав цікавитися новою проблемою. Два рази, в 1946 і 47 рр., відвідував директор Міжн. Скавтового Бюра, полк. Вілсон — при нагоді офіційних поїздок до австрійських і швайцарських скавтів — різні скупчення екзильних скавтів, розмовляв з їх лідерами та взагалі інформувався ближче про нову проблему.

7

Яких заходів не роблено, все таки участи в світовому Джемборі у Франції в 1947 р. екзильним скавтам відмовлено. Тільки в останній хвилині зібрано принагідну екіпу скавтів ДП з брітійської зони (між ними теж два гуртки наших юнаків) і привезено їх на Джемборі під проводом брітійського скавтера-вояка. Позатим не боронено участи тим скавтам, які неофіційно найшлися на Джемборі.

Це дало змогу пластунам розбити власні шатра і своєю ненайгіршою поставою та рухливістю спричинитися до спопуляризування екзильних скавтів.

---

*) Ще найдовше втішалися членством в Міжнародній Конференції поляки. Але їм його відібрано безпосередньо перед світовим Джемборі 1947 р. Вони внесли відклик до Міжнародного Скавтового Комітету в 1938 р., а коли це не помогло, відкликалися до Міжн. Скавт. Конференції, що радила в Норвегії 1949 р. Конференція розглядала справу вже доволі глибоко. Все таки перемогло становище англо-американських скавтів, і Конференція подавляючою більшістю (103 до 44) відкинула відклик. Цей випадок викликав живу реакцію серед екзильних скавтів, сконсолідував їх дужче і до сьогодні не сходить з програми міжнародних скавтових розмов.

Все таки польські скавти остаточно опинилися в тій самій ситуації, що й дев'ять інших національних груп.

8

Справа екзильних скавтів найшлася на порядку дня 11-ої Міжн. Скавт. Конференції, що радила під час Джемборі. Вирішено її загальновідомою 14-ою статтею.

Ця стаття намагається розв'язати справу екзильних скавтів в цілому. З одного боку, говорить про опіку над скавтами під час їх тимчасового перебування в Німеччині й Австрії і з цією метою передбачує створення окремого відділу при І. Б. (т. зв. DP Division), а з другого боку, подає вказівки і суґестії, що має статися з екзильними скавтами в країнах їх остаточного поселення.

9

Восени 1947 р. лондонське Бюро повідомило всіх екзильних скавтів через їх Головні Квартири, що вони приділені до Відділу ДП.

Вчасною весною 1948 р. перенесено Відділ ДП на терен Німеччини і оформлено його як »Voluntary Agency« при IPO на тих самих основах, що й інші добровільні товариства для опіки й помочі скитальцям. Осідком став Мюнхен-Пазінґ.

Відділ ДП очолював Мр. Моннет, що носив титул комішенера БСІБ (Міжн. Бюра Скавтів) для спеціяльних завдань (Travelling Commissioner). Він репрезентував екзильних скавтів перед IPO, військовими владами і, очевидно, перед лондонським Бюром.

Первісний організаційний плян Відділу ДП—організувати скавтові групи в даній місцевості, зложені з різних національностей — скоро закинуто як нереальний. Мр. Моннет полишив повну свободу дії поодиноким національним Головним Квартирам. Сам обмежився тільки до покликання собі до помочі Прибічної Ради (т. зв. Advisory Committee), що складалася з відпоручників Головних Скавтових Квартир поодиноких націй.

Ця рада збиралася щомісяця. Відпоручники здавали звіти з діяльности своїх асоціяцій і приймали доручення для них.

Відділ ДП як такий не був, проте, заступлений в Міжн. Скавт. Конференції, а тим самим і ним заступлені організації екзильних скавтів не мали ні активного, ні пасивного права на Конференції.

Лондонське Бюро розв'язало Відділ ДП з днем 30 червня 1950 р. і відкликало його шефа, Мр. Моннета, до Лондону. Прибічна Рада — на власне бажання й за згодою Мр. Моннета — не розв'язалася, а тільки прибрала назву: DP Scouts Advisory Committee (Дорадчий Комітет Скавтів ДП) і уконституювалася, вибираючи голову, заступника й секретаря.

10

Про правне положення екзильних скавтів і їхніх організацій в країнах нового поселення згадана вище 14-та стаття

говорить дуже невиразно. З одного боку, дає державним скавтовим організаціям країн поселення вільну руку в трактуванні екзильних скавтів, підказуючи навіть уділення їм повної окремішности і автономії, щоправда, тільки до часу одержання ними повних прав громадянства. Але одночасно в другому уступі ставляє перед кожним екзильним скавтом дилему — включитися в існуючу державну скавтову організацію або вибути зі скавтінґу.

Не диво, що в практиці майже всі державні скавтові асоціяції бачать тільки цей останній уступ 14-ої статті. Вітаючи тепло новоприбулих, вимагають їхнього включення індивідуально в поодинокі частини державного скавтінґу, даючи їм всі привілеї, включно до плекання власних традицій і мови. Не кажуть тільки, як це зробити юнакові серед чужого окруження і без власних виховників. Очевидно, про якенебудь заступництво екзильних скавтів, бодай посереднє, перед Головною Квартирою даної країни, а тим більше перед Міжн. Скавт. Конференцією в такій ситуації мови бути не може.

Результат звісний. Незвичайно мала кількість екзильних скавтів включилася в ряди державних асоціяцій, а ті, що включилися — здебільшого елемент радше поверховий, пригодницький, якому байдуже міняти присягу чи забувати рідні традиції. Натомість решта або покищо зовсім не скавтує, або працює далі, як і працювала в таборах, звичайно — беручи до уваги відмінні побутові умови. В кожній країні поселення повстає щось наче нелеґальний скавтінґ, що своєю безпосередністю, змістовністю й опертям виключно на власні сили (без субвенцій і полегш іззовні) має велику притягаючу силу не тільки на новоприбулу молодь, але і на автохтонну відповідного національного походження.

11

Правний стан екзильних скавтів тепер такий: Членами Конференції перестали вони бути з хвилиною, коли їх батьківщина втратила суверенність. Згідно з заявою директора Міжн. Бюра, полк. Вілсона, з 13. квітня 1950 р. в Мюнхені — поодинокі національні групи скавтів мають право утримувати при Бюрі своїх неофіційних відпоручників (Liaison Scouters), яких назначує екзильна скавтова асоціяція, отже, треба думати, її Головна Квартира.

Ці „зв'язкові скавтери" покищо діяти можуть так довго, доки їхні всі скавти не поселяться на постійне (стаття полк. Вілсона в Джемборі з ІУ. 50). Так само екзильні асоціяції мають право утримувати в поодиноких країнах поселення „краєвих зв'язкових" при державних асоціяціях, яких треба зголошувати в Лондоні і в відповідній асоціяції. Їхнє визначення було вимагане Лондоном ще в 1948 р., а їхнім завданням було помагати державним асоціяціям при перебиранні

опіки над прибуваючими скавтами даної національної групи. Ці зв'язкові рідко де мали змогу виконувати приписане їм Лондоном завдання. Здебільшого вони обмежувалися до реєстрування своїх скавтів та тримання зв'язку зі своїми Головними Квартирами, а взаємини їхні з державними асоціяціями були або жадні, або обмежувалися до товариських відвідин чи розмов. Офіційне існування тих зв'язкових обумовлене часово доти, доки їхні скавти не стануть повноправними громадянами даної країни (згідно з статтею 14-ою).

Позатим — випущенням окремого числа „Джемборі" (за УІ. 1950), яке присвячене в цілості скавтам ДП, трактуючи кожну національну групу зокрема — Лондон признав офіційно існування проблеми екзильних скавтів не як цілости, а як окремих етнічних груп, що кожна має свої окремішності й цінности.

Це все, що міжнародний скавтінґ признає тепер своїм екзильним братам, колишнім своїм повноправним колеґам, яких без їхньої вини постигло нещастя втратити батьківщину. Треба визнати, що це не багато.

12

Екзильні скавти домагаються:

а) Можливости організувати в кожній країні поселення вповні автономний національний скавтінґ, пов'язаний тільки вгорі через зв'язкового скавтера з державною асоціяцією.

б) Офіційного визнання кожної екзильної скавтової асоціяції через повернення їй пасивних прав в Міжнародній Конференції — себто за винятком права рішаючого голосу.

Свої домагання арґументують, між іншим, тим:

а) Екзильні скавтові асоціяції мають кількадесятилітній стаж за собою, витворили безліч безцінних скавтових особливостей, і було б крайньою розтратністю це спільне скавтове добро запропастити, переставши його плекати.

б) Помилковим є твердження, що щастя юнака в його якнайскорішій асиміляції. Він, маючи батьків і свояків, що залишаються вірні традиціям та ідеалам своєї національности, мусить відчувати неспокій і роздвоєність душі, якщо його характер є дійсно сильний і незіпсутий.

в) Повна асиміляція, не кажучи про те, що вона є пережитим виявом імперіялізмів початку ХХ століття, — не дає жадної ґарантії, що асимільована одиниця буде вірна даній країні. Сьогодні загально відомі випадки, коли автохтонні громадяни заявляють зовсім одверто, що вони не будуть боронити країни в випадку аґресії ворога (заяви комуністичних провідників майже всіх західніх країн в імені своїх партійців).

г) Скавтове братерство таки мусить бути виявлене ділом, і ніяк не лицює скавтам не тільки не знати вже своїх братів, яким трапилося найбільше нещастя — втрата вільної батьківщини (позбавлення їх членства в Міжн. Конференції),

але й забирати їхню молодь та робити з неї, чого доброго, яничарів.

ґ) В той час, коли в демократичних державах вільно визнавати релігію, яку хто хоче, і її свобідно практикувати, вільно говорити рідною мовою і на ній вчитися та видавати публікації — зовсім незалежно від державної мови, то чому скавтінґ раптом вимагає повної уніфікації й пристосування чи навіть безслідного влиття?

Арґументи незвичайно сильні і переконливі; якби вони не мали перемогти, тоді міжнародний скавтінґ захитаний був би в своїх основах. Він — нехтуючи вимоги екзильних скавтів — заперечував би сам себе.

13

Поява червневого числа „Джемборі", присвяченого цілістю екзильним скавтам, його тон, а частинно й зміст розмов з полк. Вілсоном і іншими компетентними чинниками чоловічих і жіночих скавтових світових централь (хочби розмови д-ра Фіґоля в Лондоні) кажуть сподіватися позитивної розв'язки домагань екзильних скавтів. Видається, що обі сторони грають на проволоку. Лондон бере до уваги можливість, що екзильні скавти в нових країнах поселення — прибиті щоденними турботами і непривичними обставинами — закинуть свої вимоги, і тоді створені ними нові форми лишилися б пустими, без живих людей. А екзильні скавти розуміють ситуацію і знають, що їхня перемога обумовлена виявом сили і живучости. Вони також не спішаться, наполегливо організуються за своїм „пляном", до дефінітивних розмов ні з Лондоном, ні з країнами поселення не доводять, а працюють твердо, щоб у слушний час висунути не тільки свої тверді побажання, але й щоб задокументувати їх кількістю і якістю юнацтва.

14

Дорадчий Комітет Скавтів ДП, що про нього мова в уступі 9-му, після від'їзду Мр. Моннета і зліквідування Відділу ДП при лондонському Бюрі, став одиноким речником екзильних скавтів.

Він на своєму засіданні в дні 29. 6. 50, ще в приявності Мр. Моннета, з'ясував свої завдання трьома точками:

а) опікою над скавтами, що остають в Німеччині,
б) опікою над скавтами, що еміґрують, до часу їхнього виїзду з Німеччини,
в) заступництвом справ та інтересів екзильних скавтових асоціяцій.

Згідно з цією програмою приступлено до праці, і вона вже протягом липня 1950 р. дала деякі успіхи.

15

Екзильні скавти, що залишаються постійно в Німеччині, мають, згідно з вказівками Лондону, включитися в німецький

скавтінґ, що восени цього року має стати повноправним членом Міжн. Скавт. Конференції. Німецький скавтінґ — це об'єднання трьох самостійних асоціяцій: безконфесійного Bund Deutscher Pfadfinder, католицького St. Georg-Pfadfinder і протестантського Christliche Pfadfinderschaft, що разом створили спільноту праці: Ring Deutscher Pfadfinder.

Дорадчий Комітет Скавтів ДП перевів розмови з Рінґом, а відтак з безконфесійним Бундом. Розмови ще не закінчені. До сьогодні тільки устійнено, що екзильні скавти творитимуть спільно в Bund Deutscher Pfadfinder окрему ланку: Landesmark Ausländischer Pfadfinder. Цю ланку очолюватиме окремий Дорадчий Комітет, до якого входитиме по одному представникові кожної національної групи, що діятиме в Німеччині. Цей комітет вибере голову, який буде рівночасно „фельдмайстром" і як такий входитиме з рішальним голосом до Бунду, побіч „фельдмайстрів" інших „Ляндесмарків". (Напр., скавти Баварії творять в Бунді одну Ляндесмарк на чолі з „фельдмайстром").

Поодинокі національні групи діяли б і працювали б, як і досі, зовсім автономно, з власною скавтовою старшиною. Українську групу, напр., очолювати буде Уповноважений ГПС на Німеччину. Він сам, або визначений ним пластун, буде відпоручником до Дорадчого Комітету „Ляндесмарку". Праця мала б відбуватися так, як досі в Відділі Скавтів ДП (див. уст. 9), тільки на місце Мр. Моннета прийшов би „Бундесфельдмайстер" німецького Бунду, який заступав би екзильних скавтів в Німеччині перед лондонським Бюром.

З хвилиною, як розмови з Бундом закінчаться, Дорадчий Комітет Скавтів ДП передасть опіку над скавтами ДП, які не еміґрують, в руки Дорадчого Комітету „Ляндесмарку". З тією хвилиною він вважатиме своє перше завдання закінченим.

16

Виявляється, що ще велика кількість екзильних скавтів, які еміґрують, свої останні тижні в Німеччині присвячує інтенсивно скавтуванню, підготовляє іспити, мандрує, відбуває табори. Це все творить вдячне поле для опіки й помочі з боку Дорадчого Комітету Скавтів ДП.

За старанням голови Комітету (українця) ІРО дало мадярським скавтам залізничі квитки на двотижневий літній табір під Мюнхеном. На цей табір приїхали на кількаденний побут гуртки інших національних груп. На ньому теж відбуто 12 серпня 1950 р. чергове засідання Дорадчого Комітету. Табір нараховував понад сотку учасників. Рівень табору був високий, фото й привіти з нього розіслано до всіх екзильних асоціяцій і до лондонського Бюра.

17

Дорадчий Комітет Скавтів ДП почав організаційну роботу на базі співпраці з екзильними асоціяціями і тісного зв'язку з Лондоном.

Лондонському Бюрові систематично висилається протоколи і звіти з дії. Позатим переводиться збірку адрес відпоручників екзильних асоціяцій в країнах поселення їхніх скавтів. Ці адреси подається до відома другим асоціяціям і Лондонові. Ціллю цієї праці є, щоб відпоручники всіх екзильних асоціяцій в даній країні нав'язали зі собою зв'язок, устійнили спільну дію, може й створили аналогії Дорадчого Комітету в себе і в його імені починали розмови з державною асоціяцією, після того як розв'язка, пропонована 14-ою статтею, не витримала проби життя. Зате приклад пляновано розв'язки в Німеччині був би, мабуть, приємливий для обидвох сторін.

Згадані адреси прислали вже мадяри й українці, і їх розіслано, як вище.

Устійнення імен зв'язкових скавтерів до лондонського Бюра і започаткування зв'язку між ними було б, мабуть, черговим завданням Дорадчого Комітету Скавтів ДП.

18

Від часу авґсбурзького реллі Пласт вийшов зі своєї ізоляції та став чинником міжнародного скавтінґу, дарма що покищо не в повноправній формі. Однак Пласт хоче й буде за те змагатися, щоб стати активним і позитивним, льояльним, але й справді повноправним членом світового скавтінґу. Він з повною свідомістю глибоко відчуває свій обов'язок своєю працею спричинитися до збагачення скавтового братерства.

Пласт глибоко вірить, що його післанництвом є — поширити прекрасну ідею скавтінґу серед своїх земляків в різних країнах світу і тим спричинитися до виховання характерних громадян, з одного боку, а до збагачення світового скавтінґу, з другого.

Бачити Пластовий Рух відновленим на Рідних Землях і могти це подати до відома світовому скавтінґові — вважатиме Пласт завжди своїм найгарячішим бажанням.

В серпні 1950 р.

Вже після написання цієї статті відбулися сходини Дорадчого Комітету скавтів ДП, на яких рішено:

1) утворюється Допоміжний Комітет скавтів ДП у Німеччині, зложений із представництв тих скавтів, що остають на постійно на тому терені;

2) Дотеперішній Скавтський Допоміжний Комітет ДП, зложений з представників поодиноких Головних Квартир, діє далі. Його голові, сен. А. Міляничеві, доручено в можливо короткому часі скликати збори представників національних Головних Квартир для перевибору проводу, устійнення місця осідку і пляну діяльности.

Правне положення СУП у світі під сучасну пору

В США залеґалізовано з днем 25.7.1950 в стейті Мічіґен окрему організацію під назвою „Пласт — організація української молоді", з правом основувати й утримувати підлеглі філії в цьому і в інших стейтах. Це уможливлює вести пластову працю на цілому терені США. Однак незалежно від цього робляться дальші старання, щоб одержати подібний „чартер" теж і від федерального уряду в Вашінґтоні.

В Канаді Пласт діє силою свого розмаху, покищо без ніякого правного оформлення. Від початку слідно натиск канадійської скавт. асоціяції на наші пластові з'єднання, щоб вони реєструвалися в ній. Характеристичне, що канадійські скавти опираються на постанові 14. резолюції XI. Міжнародної Конференції з 1947 р., що скавти ДП, які осядуть в країні, де існує вже визнана національна скавтська асоціяція, можуть або приступити до цієї асоціяції, або зрезиґнувати з приналежности до скавтінґу, натомість не беруть зовсім до уваги дальших постанов цієї резолюції про право тих же скавтів ДП творити власні частини під проводом своїх людей. — В останньому часі (вересень 1950) Провінційна Скавтська Рада в Альберті звернулася офіційно з зазивом до Станичної Пластової Старшини в Едмонтоні передискутувати справу зареєстрування пластових частин в канадійській асоціяції. Станична Старшина передала справу Крайовому Пластовому Проводові на Канаду. Треба сподіватися, що переговори принесуть можливість вести свобідно нашу виховну працю в цій країні.

В Австралії зорганізовано Кр. Пл. Провід при українській центральній Громадській Організації. Уповноважений ГПСтаршини веде від довшого часу переговори з Головною Квартирою австралійської скавтської асоціяції про допущення окремих національних скавтських відділів бувших ДП. В липні 1950 він виступив із конкретним проєктом наладнання цієї справи. Цей проєкт, якого мотивацію поміщуємо в цьому числі, має бути розглянений Головною Квартирою.

В Арґентіні Уповноважений ГПС рішився на власну руку, без попередньої згоди ГПС, приєднати пластову організацію до крайової скавтської асоціяції. Невигідність його становища стає йому поволі ясною. Підносимо виразно цей прояв дії, незгідний із загальною лінією СУП.

В Бразілії ведеться пластова виховна діяльність під правною опікою Т-ва Прихильників Української Культури. При Централі цього Товариства утворено для тих справ окрему Секцію Охорони Дітей і Опіки над Молоддю (СОДОМ), якої головою є кожночасний Уповноважений ГПСтаршини. Треба підкреслити добру волю і громадську настанову Проводу ТПУК, завдяки яким існує можливість вести виховну пластову працю в цій країні.

У Великобританії основано окремі „Клюби Виховних Осель Молоді", які ведуть виховну пластову роботу. В чоловічій і жіночій брітійських скавтових асоціяціях зголошено по одній пластовій частині, для яких назначено окремих представників до Головних Квартир цих обидвох асоціяцій.

Венесуеля — це країна, в якій доволі мало пластової молоді. Переговори Уповноваженого ГПСтаршини з Головною Квартирою венесуельської скавтової асоціяції дають підстави сподіватися, що пластова виховна робота буде ведена свобідно за нашими звичаями і традиціями.

Про **Німеччину** була мова вище. Німецька Федерація Скавтових Ор-

ганізацій (Рінґ Дойчер Пфадфіндербюнде) була в серпні 1950 офіційно визнана Міжнародним Скавтовим Бюром. Переговори, ведені Скавтовим Допоміжним Комітетом ДП з одним із членів цієї Федерації (безконфесійний „Бунд Дойчер Пфадфіндер") виказують багато доброї волі з боку цього союзу уможливити чужинецьким скавтам в Німеччині свобідну діяльність.

В Тунісі (Тунезія) подав КПП провід до затвердження статути для пластової організації в цій країні. Досі затвердження не прийшло, але є поважні підстави сподіватися, що статути будуть прийняті. Взаємовідносини з проводом французької скавтової асоціяції в Тунісі є наладнані і добрі.

У Франції й Бельгії правне становище СУП не наладнане. В першій із цих країн пластова активність майже не існує з огляду на специфічні труднощі поселення і праці нашої еміґрації. В Бельгії діють тільки старші пластуни, які студіюють на тамошніх високих школах.

Врешті в **Новій Зеляндії** живе всього кілька наших членів, до того різних уладів. Наладнувати їхнє правне становище покищо немає потреби.

З нашого життя

НОРВЕҐІЯ

Норвезька скавтська асоціяція, в рамках допомоги, запросила через Світову Асоціяцію Скавток 12 скавток ДП на одномісячний побут у Норвегії. Цю нагоду використали тільки 2 чешки, 4 лотишки і 2 українки, а саме ст. пл-ки Дада Мосора — Франкен (Перші Стежі) та Лукія Стойкевич (Дубове Листя).

Дорога: З Гамбурґу виїжджаємо 4. 7. 50 туристичним автобусом до Фредріксгафен (Данія), опісля кораблем до Норвегії. Поворот 30. 7. 50 автобусом вздовж шведського побережжя до Гельсінґборн, опісля поромом до Данії, а далі через Копенгаґен до Гамбурґу.

Побут у Норвегії:

а) **В Головній Квартирі Н. С. Ф.** В Норвегії існує дві скавтові організації: Норск Спайдерпікер Форбунд під проводом п. Ґунвор Лікен і Норґес К. Ф. У. К. Спайдере під проводом п. Інґер Йоганне Амель. Перша з них — це незалежна організація, а друга організаційно пов'язана зі Світовою Асоціяцією Молодих Християнських Жінок (ІВКА). Обі вони є незалежно членами Світової Асоціяції Скавток, ведуть окремішню діяльність, а для узгіднення спільних проблем мають Кооперацийний Комітет. Він же зайнявся справою нашого побуту в Норвегії.

З нагоди нашого приїзду Н. С. Ф. влаштував в приміщенні своєї Головної Квартири офіційне прийняття з участю проводів обох асоціяцій. В розмовах з членами проводів заторкуємо справи української еміґрації в Німеччині, а зокрема Союзу Українських Пластунів. Живе заінтересування та повне зрозуміння викликає характеристика діяльности Пласту в рр. 1930 — 1945. Норвежки виясняють, що й вони в роках німецької займанщини так продовжували свою діяльність. Головно підкреслюємо наші намагання зберегти тепер наш центральний провід та стати повноправними членами Світової Асоціяції Скавток.

б) **Побут у приватної родини.** Згідно з наміченим для нас пляном виїжджаємо в товаристві співробітниці Реферату Міжнародних Зв'язків Н. С. Ф., д-р Марен Софі Рествік, до Телемарку. Перші три дні перебуваємо в гірському літньому пансіоні, а опісля в домі редакторки скавтського журналу, п. Ельзи Нурбе, в Бе. В розмовах, за час нашого побуту, інформуємо про наше народне мистецтво, культуру, еміґрацію в Німеччині. Наші інформації ілюструємо привезеними виданнями — головно з пластової ділянки. П. Нурбе захоплюється нашими журналами „На сліді", „Молоде Життя", нашим співаником, та пояснює, що норвезька скавтська організація не в силі видати такого багато ілюстрованого журналу. Улаштовуємо спільні прогулянки до музеїв, оглядаємо старинні будови.

в) **Скавтський табір в Нортанґен.** Після однотижневого побуту у п. Нурбе виїжджаємо до скавтського табору. Табір улаштований за стараннем Кооперацийного Комітету, і в ньому беруть участь усі скавтки ДП, одна американка та по шість відпоручниць з кожної норвезької скавтської організації. Приміщення його — це п'ятикімнатний домик в гарно положеній околиці. Характер його наскрізь відпочинковий, без жадної програми, бо норвежки сподівалися приймати недоживлених дітей ДП, що нездібні будуть побороти труднощі нормального скавтського табору. В своїх розмовах згадували все про миле розчарування, що замість дітей з примітивним або жадним зацікавленням зустріли все ж таки нормальних скавток. На вивченні норвезького побуту та пісень, короткотривалих прогулянках, а також обзнайомлюванні чужинок з українськими проблемами минав час. Один день перебування присвячено поодиноким націям. В „Український день" побіч норвезького прапору повівав український, а на стіні у світлиці виложено з фої „СКОБ". Ранком ми виложили на піску карту Европи з камінчиків та означили на ній границі України. Обід був теж український — борщ та голубці — і напрочуд смакував чужинкам. Пополудні ми навчали чужинок вишивати та провели гутірку про історію й організаційну побудову СУП. Вечором ватра зі спогадом, українськими танками та піснями. При стяганні прапору відспівано гімн закарпатських пластунів.

г) **Скавтський вишкільний табір в Гайо.** В днях 20 до 22 липня ми відвідали вишкільний скавтський табір в Гайо—острів фйорду Осльо. В ньому таборувало 150 норвезьких та 20 шотляндських скавток. Наша приятелька Марен Софі подбала про те, щоб ми якнайкраще почувалися, і часто створювала ситуації догідні для ведення розмов на українські теми. І так в приявності около 70 норвежок та 20 шотляндок — при допомозі Марен Софі як перекладачки—ми інформували про Україну. Ця проблема для норвежців мало знана, часто прямо з незнання думають, що це провінція Росії. Всі інформації сприймали прихильно та з зацікавленням. Там же, разом з провідницями шотляндських скавток та американками, ми були запрошені на „чай" командою табору. Треба відмітити, що групу ДП репрезентували тільки ми дві українки. У ватрі, що у них відбувається вдень, ми взяли рівнож участь, побіч всіх інших національностей. Піснею „Від синього Дону", народним танком та піснею „Вставай вже, сивий коню мій" — її підхопили всі учасниці табору — вдалось нам ввести справжню дружню, пластову атмосферу.

Третього дня побуту в таборі мусимо повертатися до Нортанґен.

ґ) **Кінцевий побут в Осльо.** Дня 28 липня повертаємося до Осльо, щоб перед від'їздом оглянути музеї, цікаві старинні церкви, парки тощо. Відвідуємо рівнож обі Головні Квартири норвезьких скав-

ток та вписуємося в пропам'ятні книги. Тут складаємо дарунки: різьби та вишивки, а в університетській бібліотеці залишаємо працю проф. Мірчука про Україну.

Загальні завваги. Наша зустріч з норвезькими скавтками, як і кожна зустріч з чужинцями, дає прекрасне поле для пропаґанди української справи взагалі, а Пласту зокрема. При цій нагоді прийшлось нам завважити, що улаштовування мистецьких виставок в таких умовах мало доцільне. Куди краще скомплектувати особистий виряд з виключно стилевих речей. Це справа великої ваги, бо воно не робить враження штучної, приготованої пропаґанди. Маю на думці вишиваний рушник, блюзки, нічні сорочки, хусточки, серветки, покривала на подушки, пудернички, касети з приладдям до шиття, альбоми зі знимками тощо — а все те якнайбільш вишиване та різьблене. Знову ж при пластовому однострої — гуцульський викладаний пояс, різьблений перстень на хустку, „червячок" на капелюсі, вишивані скарпетки. Всі ці речі мимоволі звертають увагу чужинців, вони розпитують, і розмова непримушено обертається довкруги України, народного мистецтва, культури. Треба ще додати, що на кожну зустріч обов'язково слід брати зі собою національний прапор.

Жіноча скавтська норвезька організація діє відокремлено від чоловічої. Тому — при огляданні знимок чи пластових марок—скавтки ними не цікавились, бо вважали їх за чужу працю—за працю пластунів.

В норвезькій скавтській організації слід підкреслити наступні позитивні моменти:

а) кладення великої ваги на індивідуальне виховання, не дивлячись на велике число членок, і добрі досягнення в цьому напрямі;
б) справді приятельський, безпосередній і невимушений контакт виховниць з молоддю;
в) успішне пристосування кореспонденційної методи до скавтських зайнять, головно в провінціях з малою густотою населення, де часто юначки з одного гуртка віддалені від себе на десятки кілометрів. Для цієї мети спеціяльна референтка при Головній Квартирі випрацьовує річні пляни праці, при цьому не відбирає ініціятиви поодиноким членам, але ще й допомагає їм в переписці, яку ведуть всі самітниці з нею. Переписка ведена не в наказному, а навпаки — в щиросердечному тоні.

Д. Мосора—Франкен

ШВАЙЦАРІЯ

У днях від 21 до 26 серпня 1950 р. відбувся у Швайцарії, в місцевості Енґельберґ, міжнародний вишкільний табір для духовників і студентів теології—скавтів. Цей однотижневий — до речі, четвертий з черги цього роду — табір зорганізував Союз Католицьких Скавтів Швайцарії під протекторатом о. ігум. Леодеґара Гункелера з Енґельберґу. Провідником табору був о. Міхаель Юнґо, член одного монашого чину з Аскони, ініціятор і організатор усіх чотирьох, досі відбутих, того роду таборів, а бунжучним д-р А. Ребер із Люцерн.

Ціль табору, як наперед писав у своєму обіжнику до зголошених кандидатів о. Юнґо: Разом, спільно пізнати католицький скавтінґ і його пережити, звернути увагу католицькому священству на велике значення скавтінґу у вихованні молоді, вкінці зацікавити цим рухом, пізнати його програму і нові методи виховання чи самовиховання молоді.

Відповідно до цих завдань, а також з огляду на особовий склад учасників табору—священики і студенти теології — була й складена ціла, до деталів продумана, програма. Вона поділялась на релігійно-духовну частину—під проводом о. Юнґо, — що охоплювала молитви, Богослужби й доповіді на релігійно-скавтські теми, та технічно-скавтську, що її вели досвідчені швайцарські ровер-скавти в особах д-ра Робера, д-ра Паєра і скавтів-студентів теології Франца Шенборна, Йозефа Віллі і інших. Очевидна річ, що цих двох частин не можна було стисло розмежувати, бо вони постійно переплітались, зазублювались і, що найважливіше, знаменито гармонізували зі собою. І це саме можна б уважати, може, одним з найбільших досягнень вишкільного табору в Енґельберґу в 1950 р.

Щоб основніше змалювати цілий перебіг вишколу й побуту в Енґельберґу, перейду до — принаймні побіжного — хронологічного перегляду цілого тижня.

Понеділок, 21.8.50 — полудне. Приїзд учасників до Енґельберґу. Це місцевість положена в прекрасній околиці в Центральній Швайцарії, високо в горах, так що їдеться туди залізничкою-зубчаткою. Сама місцевість положена у стіп вершків Ганен і Тітліс, що вкриті льодовиком і своїм видом ще збільшують чар краєвиду.

Тут — по привітанні з організаторами і вишкільниками на станції — учасники йдуть до недалекої скавтської домівки. Після обіду слідує офіційне відкриття табору і піднесення прапорів поодиноких груп. Цим разом вони прибули з шости европейських країн — Німеччини, Австрії, Франції, Італії, Швайцарії, Угорщини й України. Після денного наказу коротка інформація про ціль і завдання табору, а далі отаборення — приготування нічлігів у домівці. Увечорі палає перша, ще не надто офіційна ватра, що дає змогу учасникам зазнайомитися одні з одними.

Вівторок, 22.8.50. Вставання вже о год. 5.30, а далі рання руханка, одягання, Служба Божа, снідання і вкінці ранній звіт із піднесенням прапорів. Після збірки йдемо в недалекий лісок, де вислухуємо доповідь про „Суть і ціль" (скавтінґу). Доповідь побудована на основі творів Бі-Пі, з підкресленням релігійних моментів. Після обіду на поляні слухаємо знову ж доповідь кантональної провідниці новацьких частин про працю в них та виховання в скавтінґу. Доповідь цікава наведенням життєвих прикладів та відміченням психологічних моментів у дітвори. Увечорі знову ватра з гутіркою о. Юнґо про любов ближнього, інсценізація швайцарських скавтів і вкінці декілька пісень у виконанні поодиноких національних груп.

Середа, 23.8.50. Після ранньої збірки знову йдемо на поляну. В доповіді, що має радше інформаційний характер, о. Юнґо зазнайомлює учасників зі скавтською організацією, її цілями і завданням поодиноких скавтських уладів: новаків, юнаків і ровер-скавтів. По обіді вітаємо у нашому таборі високого гостя — команданта швайцарських скавтів (Bundesfeldmeister) Франца Бюлера. Він вітає всіх учасників табору, дякує за запрошення і висловлює свою радість, що саме в Швайцарії відбувається цей своєрідний табір, і признання організаторам. Свою доповідь про „Скавтський закон і приречення" він поширює, характеризуючи спершу швайцарський скавтінґ. Він підкреслює його єдність, яка, всупереч великим конфесійним різницям і почуттю провінційної окремішности поодиноких кантонів, є така тривка. Це можливе лише завдяки добрій волі всіх скавтів і їхній здисциплінованості. З натиском підкреслює, що федеральний провід керується у своїй праці виключно добром загалу. Він звертає увагу що власне почуття відповідальности за всіх і перед всіма треба особливо підносити в скавтському вихованні. Вкінці переходить на властиву тему своєї доповіді і говорить про надзвичайно важливе значення приречення в житті кожного скавта, а тим самим і цілого скавтського руху. Приречення є основою всякої чесноти скавта, бо воно зроджує шляхетні почуття обов'язку й співвідповідальности. При цьому він не забуває і про релігійні моменти в житті і вихованні молоді й каже: „Кожний юнак, навіть, коли вже зіпсутий, є релігійний, але не кожний знаходить дорогу до церкви, і

ми саме повинні його туди повести". По цій доповіді слідують короткі інформації провідників поодиноких національних груп про сучасне положення скавтінґу та його працю в їхніх країнах. По кожній доповіді декілька хвилин призначено на запити та пояснення. Провідник української групи говорить про історію Пласту від заснування по сьогодні, про теперішній стан на Батьківщині та про успішну працю Пласту на еміґрації. Після вечері ватра. Перша частина присвячена пам'яті Бі-Пі, а друга — національним героям-скавтам. Першу частину виконують майже вповні швайцарські скавти, а в другій провідники поодиноких національних груп накреслюють сильветки своїх національних героїв-скавтів. Крім цього кожна з національних груп заспівала одну-дві пісні. Ватра в цілому мала дуже поважний характер.

Четвер, 24.8.50. Капелян о. Вюрш із Санс говорить доповідь на тему: „Скавтінґ і релігія". У своїй доповіді підкреслює конечність релігійного примату в скавтінґу, пригадує перше сформулювання скавтського приречення Бі-Пі у формі обіту та вказує на наше завдання поглиблювати релігійність не тільки в наших рядах, але і в окруженні. Він відмічує основні риси скавтінґу: 1. релігійне заложення — основа, 2. конфесійна приналежність. Свій погляд потверджує тут же відповідними цитатами з Бі-Пі. Доповідь, одна з кращих, вказує на широке знайомство автора з скавтським рухом, його ідеями, методами праці і літературою.

По короткій перерві слідує доповідь д-ра Паєра на тему: „Скавтський духовник і світський провідник", в якій порушено цілий ряд проблем, що стосуються співпраці між ними. Ціллю реферату було вказати на конечність співпраці цих двох, відповідальних за душу дитини, осіб. Доповідач старався зробити це при допомозі розмежування компетенцій. В дальшій доповіді о. Юнґо пройшов всю важливішу скавтську літературу, що появилася від творів Бі-Пі до сьогоднішнього дня. Ця доповідь, що включала в собі й критику кожного обговорюваного твору, була великої практичної вартости.

Цього дня по обіді всі учасники вирушили групами в різні сторони від Енґельберґу. Під час маршу вони мали виконати певні завдання. Сама траса маршу, а також дощ, що падав увесь час дороги, зробили мандрівку дуже тяжкою. Промоклі, втомлені, ми повернулися до Енґельберґу в п'ятницю, о год. 11-тій перед полуднем.

Після обіду ми зліквідували свій табір в Енґельберґу та переїхали до невеличкого села Санс. Тут приготовили собі вечерю та відбули „Ватру національностей". Українська група пописувалась точкою „Рік на Україні в пісні". Все це складалося з циклу пісень, що їх співають в різних порах року та при різних нагодах. Ватра виконала своє завдання — зазнайомила приявних з характеристичними рисами народної культури шости европейських націй.

Субота, 26.8.50. Останній день нашого табору і гостини в Швайцарії. Вставання вже в 3 год. ранку. Скоро одягаємося і спішимо до церкви на Службу Божу. По сніданку вирушаємо до Флюль, щоб поклонитись тлінним останкам швайцарського святого Клявса з Флюль, так подякувати Господеві за щасливий побут в таборі і там закінчити його офіційно. Біля полудня прибуваємо до Флюль, оглядаємо каплицю, де святий молився, і хату, де жив. Далі входимо на площу серед села, стаємо в коло і, схрестивши взаємно руки, прощаємося з гостинними господарями. Спішимо до поїзду, який розвезе нас в різні закутки Европи.

М. Лабунька

НІМЕЧЧИНА

В днях 12—14 серпня 1950 делеґація українського Пласту в числі 11 осіб, а саме: 1 пл. сеніор, 1 ст. пластунка, 1 ст. пластун, 6 юначок та 2 юнаків, перебувала в мадярському скавтському таборі в Ґавтінґу біля Мюнхену.

Сам факт запрошення українських пластунів до мадярського табору — нічого дивного. Між скавтами — це нормальне явище.

Однак на спеціяльне підкреслення заслуговує прийняття українських пластунів мадярськими скавтами. Коли не вчисляти німців, які під проводом Ціммермана стало перебували в цьому таборі, українці були другою немадярською групою, що розбила свої шатра. З нашим приходом провідник мадярських скавтів Ґабор Боднар сердечно вітав всіх та представив провідникові української групи команду табору. При кожній нагоді він та його співробітники згадують свої гостини в українців на пластових таборах та зустрічах, розпитують про знайомих пластунів та з вдячністю згадують курси, яких учасниками їм доводилося бути, а які влаштовували українці.

Команда табору зразу зазначує, що ми — гості й довільно можемо диспонувати своїм часом. Далі, в розмовах все підкреслюють, що вправді мадярським скавтам дозволено в таборах курити, однак, з уваги на українську групу, на час її перебування курення в таборі припиняється, а визначується для нього осібну площу поза табором. Роблять це тому, щоб своїм поступуванням не гіршити українських пластунів.

Сама зустріч не мала в собі нічого незвичайного; у вечірній ватрі, що складалась з давно знаних українцям точок, взяла участь, окрім мадярів та німців, група руських скавтів під проводом Бориса Мартіно та естонець Уґо Юріма.

На спеціяльне відмічення заслуговує сувора дисципліна серед мадярських скавтів — від жовтодзюба до сеніора — та, судячи із занять в часі перебування української групи, високий позем пластування мадярських скавтів, а також гостинність, бо прийняття було щиросердечне, тепле й уважне. *аш-а*

НАД НІЯҐАРОЮ

В днях 2—3 вересня 1950 над Ніяґарою, на границі СДА та Канади, улаштував Реферат УСП-ок свій з'їзд. Здавалося, що при щоденних турботах, часто важкій фізичній праці, ледви хто приїде на нього. Заздалегідь приготована програма, відбиті на циклостилі доповіді, які мали бути виголошені на з'їзді, порозсилані сподіваним учасницям, були завершенням приготувань.

Навіть організатори були мило „розчаровані", начисляючи 50 учасниць з'їзду та 30 гостей — головно „Бурлак", „Гірських Орлів" та „Чорноморців". Булава Головної Комендантки Пластунок — ті члени, які перебувають на теренах СДА та Канади — з'явилася в комплекті; на жаль, бракувало тільки Цьопи, яка з далекої Англії переслала дуже милого листа-привіт, та Софії Янів-Мошко з Німеччини. В неділю гостили ст. пластунки Верховного Отамана Сірого Лева.

З'їзд відбувся згідно з наміченим пляном. Цікаві були дискусії після доповідей, що головною мірою базувалися на досвіді, добутім уже тепер, в нових умовах праці, в країнах нового поселення. Це були голоси людей свідомих своїх завдань та тягару, який спочиває на них.

Півтораденні наради закінчилися ватрою, що її вела Наталка Білозор. В програму входили „Привіт Батьківщині" — це відповідний вірш, відчитаний над озером при смолоскипах, — слово Сірого Лева, іменування пластунок і ще декілька настроєвих пісень та мелодеклямацій. Після поважної частини Юрко Купчинський (Куба) перебирає керму в свої руки і відспіванням „бурлацької" пісні переходить до веселої частини.

Загалом можна сказати, що з'їзд повністю вдався. Гарна погода, мальовнича природа і піднесений настрій давали прекрасну цілість. На попередніх сторінках друкуємо доповіді, виголошені на з'їзді. Про підсумки з'їзду обіцює Реферат видати спеціяльний комунікат. *аш-а*

У зустрічі з проблемами

З документів часу:

АВСТРАЛІЯ

Уповноважений ГПС в Австралії розпочав переговори з Головною Квартирою австралійської асоціяції скавтів для леґалізації Пласту як українського скавтінґу. Після довших переговорів австралійська асоціяція відкинула його пропозиції. Мотивацію його пропозицій подаємо нижче як документ часу.

4 липня 1950.

Mr. Harold M. Kemp
Federal and State General Secretary
of Boy Scout Association
Adelaide

Dear Sir,

I refer to our talk of last month and, as promised, beg to submit to you in writing the ideas I expressed on that occasion. I wish to stress simultaneously that I do so on my own account since I have had no chance hitherto of discussing the matter with any responsible Scout Leader of other nationalities but with the Ukrainians and to some extent with the Poles; neither was I entitled to do that. Consequently I cannot assure you that my suggestions are acceptable to all people concerned, althougt I believe they are, and therefore, if approved by your Association, they should be subject of their consent. This is — as it seems to me — conditio sine qua non.

Allow me, Sir, to start with a general picture of the situation of the so called DP Scouts recently settled in Australia. The first striking feature is very low percentage of Scout who on settlement have registered with the official Scout Association. This phenomenon, however, is not peculiar for Australia only; similar situation seems to arise in other countries too.

According to the resolutions passed at the Eleventh International Scouts Conference at Moisson — Scouts from among DP's after their settlement have a choice of becoming members of the existing recognized Scout Organization in the country of new residence or of relinquishing their Scout membership.

Thus it might seem that the majority of new settlers have chosen the latter possibility and dispensed with their Scout activity, despite the tremendous intensity of this activity and the genuine enthusiasm with which Scouting was accepted and exercised during their stay at DP camps in Germany and Austria.

Fortunately—or unfortunately—it is not like that. The overwhelming majority of those Scouts keep on being active although not in frames of the International Scouting. They form separate national youth groups sponsored by their national organizations and churches under different names which are headed and led by former Scouters and they bestow on them their Scout character. Perhaps I would not be very far from the truth risking the assertion that this state of affairs may result in Australia in the forming of as many Scout Organizations as there are nationalities, although under different names and without any touch with the International Scouting.

There are usually many reasons given for this state of affairs. In my opinion, however, the most important is a very intricate psychological point which—may be—is hard to understand for somebody who never has experienced it by himself. New settlers are mostly political refugees who in consequence of the last war have been compelled to leave their fatherlands beyond the Iron Curtain and suddenly found themselves deprived of any state care, helpless and afraid of their unfitness for the new circumstances and of the lack of others' willingness to appreciate their position and to accept them in their family as equal partners. I think this was also the reason of their magnificent enthusiasm for the Scouting in the first years of their exile. They were above all attracted by the ideal of the International Brotherhood aimed at and practically reached by the International Scouting. Former Scouts, often already elderly people, were eager to resume their Scout activity and willing to help in the practical educational work. They remembered having been taught in the far past that the value of a Scout is measured by his character, his consistency to keep the Scout Promise and Scout Law and not to a smaller extent by his own imput into the realization of the idea of International

Високоповажний Пане!

Покликуючись на нашу розмову в останньому місяці, дозвольте, що згідно з обіцянкою подам Вам під розвагу в цьому письмі ті думки, що їх я тоді висловив.

Я хочу одночасно підкреслити, що я роблю це на свою власну відповідальність, тому що досі я не мав нагоди продискутувати цієї справи з іншими відповідальними скавтськими провідниками окремих національностей — з винятком української, а в деякій мірі і польської; я й не був уповноважений це робити. Отже я не можу запевнити Вас, що на мої пропозиції погодяться всі згадані особи, хоч сподіюсь, що так воно буде. Тому, якщо б Ваша асоціяція їх затвердила, то вони повинні на них теж погодитися. Це, на мою думку, „кондіціо сіне ква нон".

Дозвольте мені почати від картини загального положення т. зв. скавтів ДП, недавно оселених в Австралії. Перше, що вражає, це дуже низький відсоток скавтів, які по оселенні зареєструвалися в офіційній скавтській організації. Це характеристичне явище, одначе, не є притаманне лише для Австралії, бо подібну ситуацію, мабуть, можна спостерігати також у деяких інших країнах.

Згідно з резолюціями 11-ої Міжнародної Скавтської Конференції в Муассон—скавти ДП по оселенні мають до вибору стати членами признаної скавтської організації в країні свого оселення, або залишити скавтське членство.

Отже могло б здаватися, що більшість новооселених вибрала останню можливість і обходиться без своєї скавтської організації, всупереч великій інтенсивності, активності і щирому ентузіязмові, з яким скавтінґ прийнято і переводжено в життя в час їхнього перебування в таборах ДП в Австрії й Німеччині.

На щастя — чи на нещастя — воно не так. Переважна більшість тих скавтів залишається дальше активними, хоч не в рамках міжнародного скавтінґу. Вони формують окремі національні групи молоді під відповідальною опікою своїх національних і церковних організацій, під різними назвами; їх очолюють і ними керують бувші скавтери — і вони надають їм скавтський характер. Може не було б далеке від правди твердження, що такий стан речей міг би у висліді довести в Австралії до зорганізування стільки скавтських організацій, скільки є національних груп, хочби під різними назвами і без сполуки з міжнародним скавтінґом.

Звичайно, є багато причин для такого стану речей. Але, на мою думку, найважливіша з них — це дуже складний психологічний момент, який, мабуть, важкий до зрозуміння для того, хто сам ніколи не був у такому положенні. Нові оселенці — це здебільша політичні еміґранти, яких остання війна приневолила залишити свою батьківщину за залізною заслоною і які нагло залишились без державної опіки, безпомічні, з острахом, що вони не годяться до нових обставин та що інші не схочуть зрозуміти їхнього становища і прийняти їх у свою родину як рівних партнерів. Уважаю, що це було також причиною їх великого ентузіязму до скавтінґу в перших роках їх скитальщини. Бо їх понад усе приманював ідеал міжнародного братерства, до якого змагає і який практично осягає міжнародний скавтінґ. Бувші скавти, часто вже старші люди, були дуже раді відновити скавтську активність, бажаючи допомогти в практично-виховній праці. Вони пригадали собі, як їх учили в давно-минулому, що вартість скавта міриться його характером, його послідовністю в придержуванні скавтського закону і скавтської присяги і не меншою мірою його власним вкладом у реалізацію ідеї міжнарод-

Brotherhood. They felt that these principles might give them a promising chance for building, if not their own future, then at least the future of their children.

And then came the bitter disappointments: International Scout Conferences, the 11th in France and the 12th in Norway, then the way several Scout Associations interpreted resolutions of both Conferences, and at last the reality which almost without any exception may be resumed as follows: "we shall be pleased to have you among us, but only on the condition that you will renonce yourselves, will cease to be yourselves and will become unconditionally ourselves."

It was a hard hit especially for the young child soul that due to the war has prematurely grown old and excessively grave. Allow me, Sir, to compare the reaction of new-settlers with the reaction of a hit dog that hides its tail and takes the refuge in its kennel. A similar trend may be felt among those people; they turn towards their own milieu, confine themselves to their own national surrounding in their own para-Scout organizations.

This state of affairs seems to me to be very alarming since it means nothing else but a potential and actual loss of a great number of boys to the detriment of the International Scout Movement. I feel that the matter can be settled satisfactorily, but with the initiative of your Association only by the adoption of a determined and convincing constructive policy concerning the newly settled Scouts which would be acceptable for both parts. It seems to me that the unity of Organization and the uniformity of control can be maintained by that. My suggestions are as follows:

ного братерства. Вони відчували, що ті принципи могли б дати їм шанси будування — якщо не власного майбутнього, то принаймні майбутнього їхніх дітей.

А потім прийшло гірке розчарування. Міжнародні Скавтські Конференції, 11-та у Франції й 12-та в Норвегії, потім інтерпретація цих резолюцій різними скавтськими асоціяціями і вкінці дійсність, що майже без винятків зводиться до ось такого: „Ми будемо раді мати вас серед нас, але під умовою, що ви відречетеся себе, перестанете бути собою, а станете безумовно нами."

Це був важкий удар, головно для молодої, в наслідок війни передчасно постарілої і надмірно поважної дитячої душі. Дозвольте мені порівняти реакцію новооселенців з реакцією побитого пса, що ховає хвоста і шукає сховища в своїй буді. Подібне намагання можна відчувати серед тих людей, — вони повертаються до власного середовища й обмежуються до власного національного довкілля в своїх власних параскавтських організаціях.

Цей стан видається мені дуже загрозливим; він означає ніщо інше, як тільки потенціяльну й актуальну втрату великого числа хлопців для міжнародного скавтського руху. Одночасно я відчуваю, що справа може бути полагоджена задовільно, але за ініціятивою Вашої асоціяції і лише при застосуванні рішучої й переконливої конструктивної політики щодо новооселених скавтів, яка була б приємлива для обох сторін. Мені здається, що при цьому можна втримати єдність організації і спільність контролі.

На основі сказаного мої пропозиції ось які:

(конкретні пропозиції пропускаємо, бо вони можуть бути різні в різних країнах)

I am aware, Sir, that some of the above suggestions are in opposition to the current rules of your Association, nevertheless it seems, to me, impossible to come to any satisfactory solution without some departure from these regulations.

If you, Sir, were of the opinion that the problem raised vital for thousands of DP-Scouts now in Australia — is worth consideration by your Association and if it were decided to take some steps towards

...Я свідомий того, що деякі з наведених мною думок суперечать сучасним законам Вашої асоціяції, але одночасно мені здається, що неможливо прийти до якоїсь задовільної розв'язки цього питання без відступлення від тих правил.

Якщо б Ви були думки, що ця проблема набрала тепер життєвої ваги для тисячів скавтів ДП в Австралії і варта того, щоб її розглянула Ваша асоціяція, і якщо б було

any solution, I would suggest arranging a meeting of the representatives of all nationalities with the purpose of frank discussion of the proposed measures.

I tried, Sir, to picture the situation truly, and indicate the solution which— I believe — would be the best. If any change of the present policy for the part of your Association concerning DP-Scouts in Australia were contemplated I would be especially obliged to you for your relevant information.

Believe me, Sir,
Yours faithfully
R. M. A. Olesnyckyj.

рішено поробити заходи для якоїсь розв'язки — я піддав би думку зорганізувати зустріч представників усіх національних груп, щоб щиро продискутувати мої пропозиції.

Я старався представити вірно ситуацію і вказати на розв'язку, яка — вірю — була б найкращою. Якщо б Ваша асоціяція взяла під розвагу якусь зміну теперішньої політики щодо скавтів ДП в Австралії, то за кожну Вашу інформацію в цій справі я був би Вам дуже зобов'язаний.

З пошаною
(—) Роман Олесницький

С Д А

До релігійних справ Пласт ставився завжди з великою увагою. Завдяки цьому майже 40-літня історія УПУ не знає ані внутрішньо-пластових конфліктів на релігійному тлі, ані непорозумінь Уладу з котримсь із українських віровизнань. На нових теренах поселення, зокрема в США й Канаді, де релігійне питання особливо загострене, Пласт мусить зберегти свою дотеперішню лінію. Внизу поміщуємо письмо Пластової Станиці у Філядельфії як приклад правильного пластового підходу до релігійного питання.

До
Управи Об'єднання б. Вояків Українців ЗДА
Відділ Філядельфія
у Філядельфії.

Відповідаючи на Ваше письмо з дня 3 червня ц. р. в справі почесної сторожі пластунів під час Панахиди за полеглих борців за волю України в церквах обох віровизнань, подаємо до відома ось що:

1) в Українському Пласті встановлено такі засади і приписи, що пластовий провід може доручити пластунам взяти участь у Богослужбах тільки в церкві того віровознання, до якого дані пластуни належать; натомість не можна пластунам одного віровизнання доручати релігійні практики в церквах іншого визнання. Такі самі, зрештою, засади і навіть правні приписи обов'язують у всіх виховних установах у конституційних державах, де запевнена свобода сумління.

2) Усі пластуни філядельфійської станиці — це греко-католики; поки- що не маємо ще у Філядельфії пластунів православного віровизнання.

3) З уваги на пластові приписи, вказані під точкою 1), і з уваги на віровизнаневий склад пластунів у Філядельфії, вказаний під т. 2), Станична Пластова Старшина у Філядельфії, додержуючись пластових приписів, не могла дати доручення пластунам греко-католикам взяти участь у Панахиді в церкві православного віровизнання. Такий стан речі голова Станиці подав до відома голові Об'єднання б. Вояків Українців ЗДА — Відділ Філядельфія, а саме п. Іванові Пориткові під час розмови в цій справі; тому твердження у Вашому листі, немов би станичний давав якунебудь згоду чи обіцянку відрядити пластунів до православної церкви, не відповідає дійсності і може бути хіба тільки

наслідком якогось непорозуміння чи помилкової інформації. Тим самим Ваше твердження про недодержання Станицею обіцянки відпадає.

4) Якщо б Станична Старшина мала у пластових відділах православних пластунів, була б напевно післала їх до церкви їх віровизнання.

5) Висловлене у Вашому письмі підозріння, немов би вищез'ясованим своїм становищем Станична Старшина „втягала молодь у жалюгідну віросповідну боротьбу", відкидаємо як зовсім безпідставне, нічим не виправдане, несправедливе та дуже кривдяче. На нашу думку, навпаки: якщо б ми були — всупереч пластовим приписам і всупереч прийнятим конституційно-правним засадам для виховних інституцій — сповнили Вашу вимогу і спонукали неповнолітніх пластунів без згоди їх батьків до релігійних практик у церкві іншого віровизнання, то це могло б викликати протести тих батьків і відповідного духовенства, відновити притихлі давніші відомі спори між вірними обох віровизнань і могло б тим самим якраз втягнути молодь у віросповідну боротьбу.

6) Висловлену Вами заввагу, щоб „молодь виховувати в дусі релігійної і політичної толеранції, за засадами християнізму і демократії" — дуже радо вітаємо, бо це і є якраз напрямною нашого виховання, але досягти тієї цілі намагаємося не рекомендованим Вами посиланням молоді до церков іншого віровизнання, бо це було б якраз нетолеранцією до релігійних переконань і почувань самих пластунів; для тієї цілі Пласт користується різними засобами, зокрема організуванням виховних занять у спільних гуртках, складених з молоді різних віровизнань, для дружньої співпраці.

7) Факт, що Управа Об'єднання б. Вояків Українців ЗДА, не чекаючи нашої відповіді, розіслала поспішно відпис листа до нас до редакцій усіх українських часописів, розуміємо так, що Управі не залежить на справжній розв'язці та серйознім підході на майбутнє до такої важкої, складної і дразливої справи та що Управа Об'єднання роздуванням і розтрублюванням у пресі цієї, пропорційно до інших громадських справ, дрібної події хотіла досягти якоїсь іншої, нам невідомої цілі. На всякий випадок з жалем мусимо ствердити і тут підкреслити, що таким поступуванням Управа Об'єднання не виявила доброї волі до Пластового Проводу у Філядельфії.

Філядельфія, 16 червня 1950.

За Станичну Пластову Старшину:

(—) Д-р Петро М. Ісаїв — Голова Станиці

(—)Вол. Масюк — Кошовий

Виховники! Пам'ятайте про велике значення рідної історії у Вашій виховній праці. Використовуйте відому вартісну книгу:

Іван Холмський

Історія України

Видання Наукового Товариства ім. Шевченка

ст. 360 + X + карти **Ціна 10,— дм, 2,80 дол.**

Цю й інші книжки, які знайдете в нашому каталозі, замовляйте у Видавництві „Молоде Життя". Про пластові видання читайте на обкладинці.

В останній хвилині перед замкненням цього числа наспіла болюча вістка:

ПЛАСТУН СЕНІОР

РОМАН ШУХЕВИЧ

ген.-хорунжий і головний командир УПА

згинув 5 березня 1950 смертю героя в боротьбі проти большевицької Росії в Білогорщі коло Львова.

Сл. п. наш друг Ш У Х родився 1907 р. і з пластовою організацією був зв'язаний від своїх хлоп'ячих років. В пластовій, подібно як і в громадській діяльності Він відзначався незвичайною ідейністю, жертвенністю і витривалістю. Будучи одною з найвизначніших постатей нашого політичного й визвольницького активу, зумів сл. п. Р. Шухевич зберегти завжди поставу пластуна.

Булава УПС повідомляє, що дня 15 листопада 1950 Верховний Отаман УПУ іменував на внесення Головної Пластової Старшини

СЛАВНОЇ ПАМ'ЯТІ

пл. сен. РОМАНА ШУХЕВИЧА

члена 10. Куреня УПС „Чорноморці"

ГЕТЬМАНСЬКИМ ПЛАСТУНОМ СКОБОМ

— сеніором 1-го ступеня —

та наділив Його

ПЛАСТОВИМ ЗОЛОТИМ ХРЕСТОМ

Пам'ять про незабутнього Друга збережемо вірно в наших рядах як зразок до наслідування!

Вимір пластової справедливости

Пластовий Сеніорат об'єднує в своїх рядах понад 650 членів. Є очевидним, що серед такого великого числа людей трапляються одиниці, які вирізнюються від загалу в додатньому й від'ємному напрямі. Оцінити заслуги одних і вказати на недоліки других є завданням виміру пластової справедливости в УПС з загальною метою створити внутрі Уладу чутку публічну опінію, яка реаґувала б на всі додатні й від'ємні прояви життя й діяльности членів УПС і тією здоровою реакцією стояла на сторожі морального рівня сеніорської організації.

В УПС почали діяти Ради Чести згідно з напрямними, з'ясованими в останніх числах „Сеніорської Ватри". В декількох випадках Ради Чести видали вже свої осуди — вироки.

Щоб могла витворитися здорова публічна опінія, мусять бути діяльність і осуди Рад Чести подавані до відома загалу членства УПС. В більшості Ради Чести самі постановляють, що їх вирок має бути оголошений в урядовому віснику УПС. Ради Чести керуються при цьому такими оглядами: В одних випадках вирок Ради Чести бере в оборону сеніора, якому неслушно були чинені в Пласті або поза Пластом закиди; в других випадках провина сеніора була така разюча, що її осуд повинен бути оголошений для заспокоєння опінії; в багатьох випадках — особливо там, де в наслідок відклику справа вирішена другою інстанцією — Ради Чести авторитативно з'ясовують засадниче ставлення Пласту до деяких проявів життя і проблем та вказують правильну пластову поставу до них; на оголошених вироках неодна Рада Чести може взоруватися, хочби тільки щодо формального способу вирішування справ чести; і врешті: УПС починає організовано діяти в громадянстві: подання до відома, як Пласт реаґує на непластову поведінку сеніора так в Пласті, як і особливо в громадській діяльності поза Пластом, спричиниться до зросту поваги організації в громадянстві і може дати товчок до витворення не тільки внутрішньопластової, але й загально-громадської здорової публічної опінії, якої брак так сильно відчувається.

Оголошенню підлягають тільки правосильні вироки, себто такі, проти яких або взагалі не внесено відклику, або в яких відклик був вирішений Радою Чести II. інстанції.

* * *

Справування перед Радами Чести ще не скодифіковане. Воно твориться на основі практики в поодиноких Радах Чести, які наразі стосують загально-прийняті правила справування.

Понижче оголошує Булава УПС три вироки, видані нею як Радою Чести, і один вирок Ради Чести ОП УПС Ульм. Булава вважає доцільним у публікаціях, не призначених виключно для внутрішньопластового вжитку (як „Пл. Шлях"), поміщувати тільки вироки, які боронять чести сеніорів перед публічною опінією, або ж вироки, якими сеніора виключається з УПУ. Всі інші вироки з пластовими пересторогами будуть поміщувані у виданнях для внутрішньопластового вжитку.

Рада Чести Булави УПС відбувала свої розправи публічно для членів УПС у спеціяльно прибраній залі, в якій на стіні висів національний прапор і пластова лілея. Судді Ради Чести, які являлися в пластових однострсях, складали на початку розправи судейську присягу наступного змісту:

„ОБІЦЮЮ НА МОЮ ЧЕСТЬ, ЩО БУДУ СУМЛІННО ВИКОНУВАТИ ОБОВ'ЯЗКИ СУДДІ РАДИ ЧЕСТИ, КЕРУЮЧИСЬ ВИКЛЮЧНО ПОЧУТТЯМ СПРАВЕДЛИВОСТИ — ЗГІДНО З ПЛАСТОВИМ ЗАКОНОМ І МОЄЮ ПЛАСТОВОЮ ПРИСЯГОЮ. ТАК МЕНІ, БОЖЕ, ДОПОМОЖИ."

Суддя Булави УПС

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТУНІВ
ПРЕДСТАВНИЦТВО БУЛАВИ УПС У МЮНХЕНІ
ЯК РАДА ЧЕСТИ

Знак: РЧ 1—3/50 Мюнхен, дня 25 квітня 1950.

В ІМЕНІ ПЛАСТОВОЇ СПРАВЕДЛИВОСТИ

Представництво Булави УПС у Мюнхені, діючи як Рада Чести, в складі: суддя Булави УПС пл. сен. Осип Е. БОЙЧУК — голова і члени Булави УПС, пл. сеніори о. Богдан СМИК та Іван В. МАНАСТИРСЬКИЙ — члени, після попередньо переведного підготовного справування у справі чести прих. сен. інж. **ТАРАСА ГРИЦАЯ**, приналежного до ОП УПС Діллінґен (Німеччина), відбуло дня 25. 4. 1950 у Мюнхені публічну для членів УПС розправу, на якій видано наступний

в и р о к :

РАДА ЧЕСТИ

1. стверджує, що прих. сен. Тарасові ГРИЦАЄВІ прислуговують надальше права прихильника Уладу Пластунів Сеніорів;

2. звертає увагу обвинуваченого, що його поведінка в часі після завішення його в членстві УПУ давала його співтоваришам підстави сумніватися в його коректному відношенні до Пласту і в належному розумінні правдиво пластової постави;

3. накладає на обвинуваченого обов'язок виявити свою відданість Пластовій Ідеї і Пластовій Організації, а також належне розуміння пластової поведінки впродовж дальшої одночної пластової служби в ступені сеніора-прихильника, рахуючи цей реченець від дня 25 квітня 1950;

4. стверджує, що Проводи ОП УПС Діллінґен, які діяли в часі від 28. 2. 1948 до 15. 12. 1949, свідомо не виконали даного їм Перевірною Колеґією УПС доручення перевести справу проти обвинуваченого наново — і висловлює їм за це докір;

5. постановляє оголосити цей вирок разом із мотивами в урядовому віснику УПС.

З обоснования: Дня 8. 2. 1947 ОП УПС Діллінґен рішив був виключити прих. сен. Тараса Грицая з УПУ. Тому, що перед виключенням не подано обвинуваченому закидів проти нього й не дана була йому тим самим можливість оборони, — Перевірна Колеґія УПС з формальних причин відхилила рішення ОП УПС про виключення і наказала перевести справу наново. Проводи ОП впродовж півтора року не виконали цього доручення. Аж коли обвинувачений зажадав від Булави УПС остаточного закінчення справи, покликана Рада Чести перевірила закиди, що були причиною його виключення, і видала вирок, як вище.

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТУНІВ
ПРЕДСТАВНИЦТВО БУЛАВИ УПС У МЮНХЕНІ
ЯК РАДА ЧЕСТИ

Знак: РЧ 2—3/50 Мюнхен, дня 25 квітня 1950.

В ІМЕНІ ПЛАСТОВОЇ СПРАВЕДЛИВОСТИ

Представництво Булави УПС у Мюнхені, діючи як Рада Чести, в складі: суддя Булави УПС пл. сен. Осип Е. БОЙЧУК — голова і члени Булави УПС, пл. сеніори о. Богдан СМИК і Іван В. МАНАСТИРСЬКИЙ — члени,— після попереднього підготовного справування у справі чести пластуна-сеніора **Івана МАЛЮКА**, члена 4. Куреня УПС „Характерники", тепер у Чікаґо, США, — відбуло дня 25 квітня 1950 у Мюнхені публічну для членів УПС розправу, на якій видало наступний

вирок:

РАДА ЧЕСТИ

1. стверджує, що постанова Дисциплінарної Комісії Оселі Ґанґофер у Реґенсбурзі з днів 26—28. 2. 1949, чспр. ДК 233/48, якою обвинуваченого

> „визнано винним того, що він восени 1948 р. в Оселі Ґанґофер у Реґенсбурзі, діючи у взаємному порозумінні зі своєю дружиною п. Параскевією Малюк і зловживаючи службовим становищем своєї дружини в одяговому магазині, безправно передержував у свому помешканні один новий жіночий плащ і повернув його до магазину тільки по уявненні поліцією в часі ревізії, переведеної в його помешканні",—

не дає підстав добачуватися в поступуванні обвинуваченого пл. сен. Івана Малюка провини проти Пластового Закону;

2. звертає увагу обвинуваченого, що приналежність до УПУ накладає на його членів окремий обов'язок так у професійно-зарібковій, як і громадській діяльності особливо дбати про те, щоб їхнє поступування не дало найменших підстав до будь-яких підозр;

3. постановляє оголосити цей вирок в урядовому віснику УПС.

З обоснования: Рада Чести, перевіривши фактичний стан справи на підставі ориґінальних актів Дисциплінарної Комісії і на підставі вияснень обвинуваченого, дійшла до таких висновків:

а) формальний бік справи:

1. нормально вироки українського громадського суду, які стверджують провину пластуна, є для пластової влади міродайні й обов'язуючі. В даному випадку Рада Чести за всякими наявними даними не могла вважати постанови Дисц. Комісії за вирок українського незалежного суду, бо:

аа) як сама назва вказує, Дисциплінарна Комісія була установою, що слідкувала за службовими провинами урядовців оселі. Про це свідчить дальше:

бб) постанови Дисциплінарної Комісії вимагали затвердження адміністраційного чинника, посадника Оселі, отже не були рішеннями незалежного (з громадського становища) суду;

вв) відклики від постанов ДКомісії були полагоджувані не незалежною українською громадською установою, тільки ІРО-м.

2. Обвинувачений був у великій мірі позбавлений можливости належної оборони. Саме в часі видання постанови він переходив процесінґ до США, безпосередньо потім він виїхав до Америки. Внесена його оборонцем, адвокатом д-ром В. Муровичем, апеляція була ДКомісією відкинена з формальної причини, яка — з юридичного боку — є щонайменше сумнівна, коли не зовсім безпідставна.

Тому Рада Чести вважала взагалі можливим розглядати справу вже раз осуджену.

б) мериторичний бік справи:

1. ДКомісія не ствердила ані за обвинуваченим, ані за його дружиною ніякого **каригідного вчинку в загальному розумінні,** а добачилася в поступку п. Малюкової тільки **службової провини** (замість переховувати плащ у магазині, або віддати його до запасів магазину, передержувала його вдома). Наміру **привласнити собі плащ** не стверджено ані в п. Малюкової, ані в обвинуваченого. Тому Рада Чести не найшла підстав притягати обвинуваченого до пластової відповідальности.

2. Немає сумніву, що обвинувачений знав про повищу службову провину своєї дружини. Зваживши становище службовців таборових магазинів, які в умовах еміґраційного побуту є все наражені на підозріння, обов'язком обвинуваченого було особливо дбати про те, щоб таке підозріння не впало на пластуна чи членів його родини. Тому Рада Чести вважала вказаним звернути на це увагу обвинуваченого для перестороги його і других, які можуть найтися в подібному положенні.

3. Рада Чести постановила оголосити цей вирок — раз, щоб очистити обвинуваченного від чинених йому евентуально закидів, дальше, щоб безпідставно не було плямоване пластове ім'я, врешті, як вище сказано, для перестороги других.

ПРОТОКОЛ

Засідання Ради Чести ОП УПС Ульм з дня 23. 8. 1950 в справі проти пл. сен. **Юрія ЯРИМОВИЧА.**

Присутні члени Ради — пл. сеніори Володимир СТЕФАНИШИН, Дмитро МИСЬКІВ і Юрій КОСАЧЕВИЧ.

.... 2). Рішено узнати справу за вияснену й одноголосно видано присуд уневиннючий обжалованого.

(Пл. сен. Юрій Яримович, член 4. Куреня УПС, був обвинувачений в тому, що не виконав доручення б. голови Станиці Реґенсбурґ зліквідувати пластову домівку з хвилиною перевозу Оселі Ґанґофер та забезпечити пластове майно. Ради Чести прийняла за доведене на підставі заподань свідків: пл. сен. Ірини Любчак і ст. пл. Володимири Дереш, що на сходинах Станичної Старшини в Реґенсбурзі колеґіяльно змінено доручення голови Станиці й обов'язок перевезти майно Станиці лежав на іншій особі, а не на пл. сен. Ю. Яримовичеві).

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТУНІВ
ПРЕДСТАВНИЦТВО БУЛАВИ УПС У МЮНХЕНІ
ЯК РАДА ЧЕСТИ

Знак: РЧ 3/50 Мюнхен, дня 15 вересня 1950.

В ІМЕНІ ПЛАСТОВОЇ СПРАВЕДЛИВОСТИ

Рада Чести Булави УПС в складі: пл. сен. Осип Е. БОЙЧУК — голова і члени Булави, пл. сеніори Іван В. МАНАСТИРСЬКИЙ і Володимир М. ЯНІВ — члени, відбула дня 15 вересня 1950 в справі чести пл. сен. **Теофіла БАГРІЙЧУКА** публічну для членів УПС розправу в Мюнхені і видала наступний

вирок:

РАДА ЧЕСТИ

1. накладає на пл. сен. Теофіла БАГРІЙЧУКА, нар. 21. 2. 1908, члена 14. Куреня УПС, мешкаючого в Бад Кройцнах (Німеччина), кару викреслення з УПС по думці Правильника УПС, Розділ XI А тт. 1,2,3, — що рівняється виключенню з Українського Пластового Уладу;

2. постановляє оголосити оцей вирок разом з обоснованням в пластовому урядовому віснику.

Обоснования:

1. Обвинувачений, як мешканець табору ДП Бад Кройцнах, був урядовцем адміністрації цього табору й виконував обов'язки провідника пластового Осередка Бад Кройцнах.

Навесні 1950 р. приїхав до повищого табору совєтський репатріяційний старшина і влаштував там свою імпрезу, получену з висвітлюванням совєтського фільму. Всі національності, які замешкують табір Бад Кройцнах, в тому й українська громадськість, рішили збойкотувати імпрезу совєтського старшини. Бойкот був переведений, а одиноким приявним на імпрезі був обвинувачений.

Рада Чести не мала підстав посуджувати обвинуваченого в симпатіях до совєтів, а навпаки, була схильна допускати, що його крок був вислідом морального тиску таборової адміністрації, від якої він був службово залежний.

Однак остає фактом, що одинокою особою, яка виломилася з-під загальної солідарности в акції, організованій різними національностями, був українець, до того пластун-сеніор. Рада Чести вважає, що приналежність до Пласту зобов'язує пластуна не словами, а ділами доводити вартість пластового виховання. Коли б навіть допустити моральний натиск на обвинуваченого з боку таборової адміністрації, то він своїм вчинком все таки виказав повний брак пластових рис характеру й наніс поважну шкоду українському імені.

2. Рада Чести прийняла теж за правдиве, що обвинувачений неодноразово надуживав алькогольних напитків і навіть з відзнакою на грудях запивався до безтями. Цим він давав згіршаючий приклад пластовій молоді і підривав у громадянстві віру в успішність пластового виховання.

3. Незалежно від повищого обвинувачений в якнайбільш грубий спосіб допустився внутрішньо-організаційної провини, а саме таким чином, що:

а) візваний суддею Булави заявитися щодо обвинувачень під 1) і 2) — не відповів на закиди, а тим самим ухилився від переслухання. Цей факт сам один потягає за собою обліґаторійну кару викреслення;

б) написане до нього **довірочне** письмо в повищій справі (довірочність його була виразно зазначена) виніс в поза-пластові, а навіть поза-українські круги.

Оцінючи цілість справи, Рада Чести вважала доцільним і можливим пристосувати до обвинуваченого одиноку в УПС кару—кару викреслення.

* * *

Від цього вироку прислуговує обвинуваченому право відклику до Ради Чести Головної Пластової Старшини.

Відклик треба заповісти впродовж трьох днів від дня одержання вироку в довільній формі, навіть без якихнебудь мотивів, на адресу Булави УПС: Українішер Пфадфіндербунд, Мюнхен, Дахауерштрассе 9/П. Впродовж дальших двох тижнів від доручення вироку можна надіслати обоснования відклику.

Вирок стане правосильним, якщо впродовж вище означеного триденного реченця не вплине заповідження відклику, або якщо відклик буде вирішений неґативно Радою Чести ГПСтаршини.

Надання письма на пошту вважається додержанням реченця.

(Відклику від цього вироку обвинувачений не вніс).

За згідність поміщених вироків — *О. Е. Бойчук*, суддя Булави УПС

Пластова бібліографія

Цьопа Паліїв — Поглиблюймо пластову працю. Доповідь на Конференції Пластових Виховників 26.9. 1947 в Н. Ульмі. Мюнхен, 1950, 8⁰, 16 стор. друк. Вийшло як Записки Українського Пластуна ч. 20.

Леонід Бачинський — Перші кроки. Пластове В-во „Молоде Життя", Бльомберґ, 1949, 8⁰, 84 стор. друк. Підручник для новацьких виховників — матеріяли для новацьких проб, сходин, гутірок.

Молоде Життя — часопис Українського Пласту. Мюнхен, Німеччина. Ч. 1, січень 1950, 8⁰, 32 стор. друк; ч. 2, лютий 1950, 8⁰, 16 стор. друк; ч. 3—4, березень — квітень 1950, 8⁰, 32 стор. друк; ч. 5—6, травень—червень 1950, 8⁰, 32 стор. друк. Дітройт, ЗДПА. ч. 7—8, липень—серпень 1950, 8⁰, 32 стор. і 4 стор. обкл. друк, ілюстр.

Новак—додаток до журналу „Молоде Життя". Ч. 1 (5) Великдень 1950, 8⁰, 8 стор. друк, ч. 2 (6) червень 1950, 8⁰, 16 стор. друк, ілюстрований.

Листки зв'язку Уладу Пластунів Сеніорів. Видає Булава УПС для вжитку пластунів-сеніорів. Дітройт—Лякавання. Ч. 1, квітень 1950, 4⁰, 4 стор.; Боффало — Вінніпеґ, ч. 2, червень 1950, 4⁰, 6 стор. циклостиль. Організаційні матеріяли, доручення, обіжники Булави УПС.

Пластовий Вісник — журнал зв'язку для Пластових Частин у Канаді, видає на правах рукопису Реферат Преси та Інформації Краєвого Уповноваженого Головної Пластової Старшини Союзу Українських Пластунів на Канаду. Виходить кожного місяця. Торонто, Канада; ч. 10 (13) жовтень 1949, 4⁰, 12 стор., ч. 11 (14) листопад 1949, 4⁰, стор. 13; ч. 12 (15) грудень 1949, 4⁰, 12 стор.; до нього додаток „Пластовий Адресар", 4⁰, 16 стор. з адресами пластунів (-ок) зголошених в КППроводах Канади, США, Бразілії, Австралії, Тунезії та адресами Уповноважених ГПС; ч. 1 (16) січень 1950, 4⁰, 14 стор., ч. 2—4 (17—19) лютий—квітень 1950, 4⁰, 20 стор., ч. 5—6 (20—51), травень-червень, 4⁰, 22 стор. Всі видання циклостилеві. Обіймає організаційні напрямні, обіжники, доручення КП-Проводу Канади, а також виховні матеріяли та хроніку.

Пластовий Листок — для внутрішнього вжитку Українських Пластунів і Пластунок, видає Уповноважений Головної Пластової Старшини на ЗДПА. Виходить кожного мі-

сяця. Дітройт, Міш.. ЗДПА; ч. 3 грудень 1949, 4⁰, 14 стор.; ч. 1 (4) січень 1950, 4⁰, 12 стор.; ч. 2 (5) лютий 1950, 4⁰, 12 стор.; ч. 3 (6) березень 1950, 4⁰, стор. 18; ч. 4 (7) квітень 1950, 4⁰, 10 стор.; ч. 5 (8) травень 1950, 4⁰, 18 стор.; ч. 6 (9) червень 1950, 4⁰, 12 стор.; ч. 7 (10) липень 1950, 4⁰, 10 стор.; ч. 8 (11) серпень 1950, 4⁰, 10 стор.; ч. 9 (12) вересень 1950, 18 стор. Всі видання циклостилеві. Обіймають організаційні напрямні, обіжники, доручення КППроводу ЗДПА, виховні матеріяли та хроніку пластового життя. В числі за вересень 1950 р. звіт з однорічної діяльности КППроводу ЗДПА, статистичні дані та касовий звіт.

Листки дружного зв'язку 1-ого Куреня УПС ім. сктм. С. Тисовського до виключного відома членів Куреня. Боффало—Нью Йорк, ч. 11, липень 1950, 4⁰, 21 стор., циклостиль.

Листи до Братів Фамільянтів— видає 3. Курінь УПС „Лісові Чорти". Лист 1-ий, груд. 47, 4⁰, 2 + 2 стор.

„	2-ий,	1. 1.	48,	4⁰,	1 стор.
„	3-ий,	5. 2.	48,	4⁰,	8 „
„	4-ий,	5. 3.	48,	4⁰,	2 „
„	5-ий,	15. 3.	48,	4⁰,	2 „
„	6-ий,	2. 4.	48,	4⁰,	2 „
„	7-ий,	1. 5.	48,	4⁰,	5 „
„	8-ий,	25. 5.	48,	4⁰,	3 „
„	9-ий,	1. 6.	48,	4⁰,	7 „
„	10-ий,	28. 6.	48,	4⁰,	12 „
„	11-ий,	7. 7.	48,	4⁰,	2 „
„	12-ий,	25. 7.	48,	4⁰,	4 „
„	13-ий,			4⁰,	3 „
„	14-ий,			4о,	2 „
„	15-ий,	бер.	49,	4⁰,	1 „
„	16-ий.	жов.	49,	4⁰,	3 „
„	17-ий,	лист.	49,	4⁰,	4+4 „
„	18-ий,	27. 12.	49,	4⁰,	3 „
„	19-ий,	7. 4.	50,	4⁰.	8 „
„	20-ий,	20. 6.	50,	4⁰,	7 стор.

Підставовий матеріял до реєстру ЛЧ — 6 стор., цикл.

З Книг Битія Лісових Чортів... А се єсть Кодекс Лісових Чортів або Лісово-Чортівська Правда; червень 1948 р., 4⁰, 12 стор. Списав Архидідько Юрко на Старих Солях Старосольський. Цикл.

Інформаційні листки 4-го Куреня УУПС „Характерники". Тільки для членів. Амберґ, Німеччина, ч. 5, 1 листопада 1949, 4⁰, 16 стор.; ч. 6, 15 грудня 1949, 4⁰, 10 стор.; ч. 2 (8) квітень 1950, 4⁰, 16 стор.; ч. 3 (9) травень 1950, 4⁰, 15 стор.

За чаром Срібної Землі — дружній листок зв'язку пластового братерства 6. Куреня УПС „Закарпатці" ім. Олега Ольжича. Дітройт, ЗДПА. ч. 3 березень 1950, 4⁰, 4 стор.; ч. 5 Великдень 1950, 4⁰, 3 стор.; ч. 6 травень 1950, 4⁰, 6 стор.; ч. 7 червень 1950, 4⁰, 5 стор.; ч. 8, 7 липня 1950, 4⁰, 3 стор.; ч. 9 липень 1950, 4⁰, 4 стор.; ч. 10 серпень 1950, 4⁰, 5 стор.; ч. 11 вересень 1950, 4⁰, 4 стор. Цикл.

Слідами Орлика — бюлетень Команди 8. Пл. Куреня УПС ім. Григора Орлика. Вестбері, ЗДПА, ч. 4, 15.11.1949, 4⁰, 10 стор.; ч. 1 (5) січень 1950, 4⁰, стор. 8; ч. 2 (6) лютий 1950, 13 стор.; ч. 3 (7) квітень 1950, 12 стор.; ч. 4 (8) травень 1950, 6 стор.; ч. 5 (9) червень 1950, 14 стор.; ч. 6 (10) серпень 1950, 12 стор. Циклостиль.

Шум „Дубової Кори" — хроніка нашого життя. Стор. від 33 до 54 дня 9 лютого 1950, стор. від 55 до 70 дня 1 червня 1950, 4⁰. Матеріяли про життя й працю 13. Куреня УПС „Дубова Кора", цикл.

Інформатор Хрестоносця — неперіодичний бюлетень 5-го Куреня УСП-ів „Ордену Хрестоносців", Мюнхен, Німеччина. Ч. 1, 10.11.1949, 4⁰, 8 стор.; ч. 2, 24.2.1940, 4⁰, 7 стор.; ч. 3, 8.5.1940, 4⁰, 16 стор.; ч. 4, осінь 1950, 4⁰, 6 + 3 стор. Циклостиль.

Журавлі — неперіодичний бюлетень 7-го Куреня УСП-ів „Чота Крилатих", Мюнхен, Німеччина. Ч. 1 травень 1950, 4⁰, 14 стор. Цикл.

Вовкулачі Вісті — інформативний листок гуртка УСП „Вовкулак", Діллінґен, Німеччина. Ч. 7 (14) серпень 1950, 4⁰, стор. 9. Машинопис.

Новацька Вістка для українських дітей в Англії. Видає КВОМ. Ч. 4—5, квітень — травень 1950, 4⁰, 16 стор. Циклостиль.

„ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ" видає Союз Українських Пластунів
Редаґує Колеґія
Адреса: München, Dachauerstr. 9/II, Germany.

Друк: Степан Слюсарчук, Мюнхен 8, Розенгаймерштр. 46а.

ПЛАСТОВЕ ВИДАВНИЦТВО »МОЛОДЕ ЖИТТЯ«
München, Dachauerstraße 9/II, Germany
поручає свої видання:

Юрій Старосольський
ВЕЛИКА ГРА
ґутірка про ідею і методу пластування. Марка на обгортці Лісовського, ініціяли Судомори, 3 іл. вкладки. Мюнхен 1948. стор. 68, 8⁰. ДМ 3,— або дол. 0,80.

В ДОРОГУ
Пластовий Співаник за ред. В. Витвицького, Ю. Пясецького, Б. Кравціва, 6 розділів: Гімни, Пластові, Народні, Стрілецькі, Танки, Трубкові сигнали; стаття В. Витвицького про українську музику — українською і англійською мовами — 101 пісень. Мюнхен 1949, стор. 192, 16⁰, ДМ 5,— або дол. 1,80.

Бейден Пауел
СКАВТІНҐ ДЛЯ ХЛОПЦІВ
авторизований переклад з англійського Е. Кульчицького. Мюнхен 1950, стор. XVI + 314, 8⁰, ДМ 9,— або дол. 2,50, полотно: ДМ 12,— або дол. 3,20.

Леонід Бачинський
ПЕРШІ КРОКИ
підручник для провідників новацтва, Бльомберґ 1950, стор. 96, ДМ 2,— або дол. 0,80.

ЗАПИСКИ УКРАЇНСЬКОГО ПЛАСТУНА
Ч. 16 Володимир Янів: »До Великої Мети«, стор. 19, ДМ 0,40, дол. 0,10.

Ч. 17 Євген Кульчицький-Ґут: »Наше довкілля підчас мандрівки«, стор. 16, ДМ 0,40, дол. 0,10.

Ч. 18 Яро Гладкий: »Пластовий Індивідуалізм«, стор. 20, ДМ 0,40, дол. 0,10.

Ч. 19 Юрій Старосольський: »Ідейний виряд пластуна«, й Атанас Міляничˊ »Фізичний і господарський виряд«, стор. 19, ДМ 0,40, дол. 0,10.

Ч. 20 Цьопа Паліїв: »Поглиблюймо Пластову Працю«, стор. 16, ДМ 0,50, дол. 0,15.

Ч. 21 Атанас Фіґоль: »Думки про сучасний стан Пластового Руху«, стор. 15, ДМ 0,40, дол. 0,10.